

Keskkonnaministeerium

**BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE KONVENTSIOONI
III RIIKLIK ARUANNE**

EESTI VABARIIK

Tallinn 2005

Aruanne valmis UNEPi rahalisel toetusel
© Keskkonnaministeerium

Koostanud: Lea Tummeleht
Toimetanud ja tõlkinud: Aleksei Lotman
Fotod: Lauri Saks

Trükk: OÜ Infotrükk

SISUKORD

Trükk: OÜ Infotrükk.....	2
A. ARUANDEV OSAPOOL.....	4
Informatsioon aruande valmimisest.....	6
B. PRIORITEETIDE MÄÄRATLEMINE, SIHID JA TAKISTUSED.....	8
Prioriteetid.....	10
Raskused ja takistused rakendamisel.....	11
2010. aasta eesmärgid	13
Ökosüsteemne lähenemine.....	62
C. KONVENTSIOONI ARTIKLID.....	65
Artikkel 5 – Koostöö.....	65
.....	70
Bioloogiline mitmekesisus ja kliimamuutused.....	72
Taksonoomia alased otsused.....	78
Artikkel 8 – In-situ kaitsmine	
[välja arvatud punktid (a) kuni (e), (h) ja (j)].....	83
.....	83
Kaitsealade tööprogramm (Artikkel 8 (a) kuni (e)).....	87
Artikkel 8(h) – Võõrliigid.....	92
.....	96
GURTS.....	96
Akwé:Kon juhised.....	97
Abi rakendamisel.....	99
Artikkel 9 - Ex-situ kaitsmine.....	101
Bioloogiline mitmekesisus ja turism.....	107
Artikkel 12 – Uuringud ja koolitus.....	111
Artikkel 13 – Üldsuse haritus ja teadlikkus.....	115
Artikkel 16 – Juurdepääs tehnoloogiale ja tehnoloogia edastamine.....	128
Tehnoloogiatega ülevõtte ja tehnoloogilise koostöö programmid.....	129
Artikkel 19 – Biotehnoloogia käsitlemine ja	134
sellest saadava tulu jaotamine.....	135
Artikkel 20 – Finantsressursid.....	136
Siseveekogude ökosüsteemid.....	144
.....	147
Üldküsimused	147
Mere- ja rannikualade integreeritud korraldamise rakendamine.....	148
Mere ja ranniku kaitsealad.....	150
Võõrliigid ja -genotüübid.....	152
Põllumajanduslik bioloogiline mitmekesisus.....	153
Metsa bioloogiline mitmekesisus.....	159
.....	159
Üldküsimused.....	159
Laiendatud metsa bioloogilise mitmekesisuse tööprogramm.....	161
Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni kontaktisikud Eestis.....	174

A. ARUANDEV OSAPOOL

Aruandev osapool

EESTI

RIIKLIK KONTAKTISIK

Asutuse täielik nimetus

Keskkonnaministeerium
Eesti Vabariik

Kontaktisiku nimi ja amet

Lilika Käis
Peaspetsialist
Looduskaitseosakond
Keskkonnaministeerium

Address

Narva mnt 7A
15172 Tallinn
Eesti

Telefon	+372 6262 877
Fax	+372 6262 901
E-mail	Lilika.Kais@envir.ee

ESITAMINE

Vastutava ametniku allkiri

Esitamise kuupäev

Aruanne saadeti 28. septembril 2005 Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni sekretariaati

Informatsioon aruande valmimisest

Boks I.

Teave aruande valmimisest, s.h. informatsioon avalikkuse kaasamisest ja aruande aluseks olevaist materjalidest

Kolmanda riikliku aruande ettevalmistamine algas juhtkomitee koosolekuga Keskkonnaministeeriumis 15. aprillil 2005. Juhtkomitee valis välja iga aruande osa täitjateks kvalifitseeritud eksperdid. 7. juulil toimus kolmanda riikliku aruande tööseminar, kus arutati ekspertide poolt kirja pandud esialgseid hinnanguid. Pärast ekspertide foorumit viidi sisse parandused ja lõpetati aruanne

Juhtkomitee koosseis:

Lilika Käis – peaspetsialist, looduskaitseosakond, Keskkonnaministeerium (Artikkel 5, Koostöö; E. Konventsiooni töö).

Kaja Peterson – programmijuht, SEI-Tallinn (Artikkel 14, Mõju hindamine ja ebasoodsa mõju vähendamine; 2010 aasta eesmärgid: Elupaikade hävingust, maakaustuse muutustest ja mittesäästlikust veekasutusest tuleneva surve vähendamine).

Lauri Klein – spetsialist, Info- ja tehnokeskus, Keskkonnaministeerium (Artikkel 7a, Seire; Art 17, Informatsiooni vahetamine; Art 18, Teaduslik ja tehniline koostöö).

Dr **Mart Külvik** – vanemteadur, Eesti Põllumajandusülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituut (Artikkel 10, Bioloogilise mitmekesisuse komponentide säästev kasutamine; Teemaaruanded: Ökosüsteemne lähenemine ja Metsa bioloogiline mitmekesisus; 2010 aasta eesmärgid: Soodustada säästvat tarbimist ja ressursikasutust).

Dr **Tiiu Kull** – vanemteadur, Eesti Põllumajandusülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituut (Artikkel 8h, Võõrliigid; Globaalne Strateegia Taimede Kaitseks; Teemaaruanne: Põllumajanduse bioloogiline mitmekesisus; 2010 aasta eesmärgid: Invasiivsete võõrliikide põhjustatud ohtude kontrollimine).

Eksperdid:

Aleksei Lotman – seirespetsialist, Matsalu Looduskaitseala (Eessõna; Artikkel 6, Kaitse ja säästva kasutuse üldised abinõud).

Prof **Haldja Viinalass** – professor, Eesti Põllumajandusülikooli Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut (Artikkel 15, Juurdepääs geneetilistele ressurssidele; Artikkel 16, Juurdepääs tehnoloogiale ja tehnoloogia edastamine; 2010 aasta eesmärgid: Soodustada geneetilise mitmekesisuse kaitset ja tagada geneetiliste ressursside kasutusest tulenevate hüvede aus ja õiglane jagamine).

Tiit Maran – teadusnõunik, Tallinna Loomaaed (Artikkel 9, *Ex situ* kaitsmine).

Dr **Üllas Erlich** – teadur, Tallinna Tehnikaülikooli majandusuuringute teaduskeskus (Artikkel 11, Ergutusabinõud; Artikkel 20, Finantsressursid; 2010 aasta eesmärgid: Osapoolte rahalise, teadusliku, tehnilise ja tehnoloogilise võimekuse paranemine konventsiooni rakendamisel).

Margus Pensa – Ökoloogiainstituut, Tallinna Ülikool (2010 aasta eesmärgid: Ohjata kliimamuutusest ja saastamisest tulenevaid ohte bioloogilisele mitmekesisusele).

Jaak Tambets – juhatuse liige, Eesti Loodushoiu Sihtasutus (Teemaaruanne: Siseveekogude ökosüsteemid).

Dr **Ivar Puura** – teadur, Geoloogia Instituut, Tartu Ülikool (Artikkel 12, Uuringud ja koolitus; Artikkel 13, Üldsuse haritus ja teadlikkus).

Dr **Merit Otsus** – teadur, Eesti Põllumajandusülikooli Põllumajandus- ja keskkonnainstituut (Artikkel 8, *In situ* kaitsmine; 2010 aasta eesmärgid: Soodustada ökosüsteemide, elupaikade ja bioomide bioloogilise mitmekesisuse kaitset).

Hardo Lilleväli – spetsialist, looduskaitseosakond, Keskkonnaministeerium (Artikkel 19, Biotehnoloogia käsitlemine ja sellest saadava tulu jaotamine).

Riinu Rannap – spetsialist, looduskaitseosakond, Keskkonnaministeerium (2010 aasta eesmärgid: Soodustada liigilise mitmekesisuse kaitset).

Margus Korsjukov – spetsialist, veeosakond, Keskkonnaministeerium (Siseveekogude ökosüsteemide tööprogrammid).

Silvia Lotman – juhatuse liige, Pärändkoosluste Kaitse Ühing (Artikkel 8j, Traditsiooniline eluviis ja seonduvad sätted; 2010 aasta eesmärgid: Säilitada ökosüsteemide võime toota kaupu ja teenuseid ning tagada elatist; ja säilitada põlisrahvaste ja kohalike kogukondade sotsiaal-kultuuriline mitmekesisus).

Prof **Toomas Saat** ja Dr **Henn Ojaveer** – Eesti Mereinstituut, Tartu Ülikool (Teemaaruanne: Mere ja ranniku bioloogiline mitmekesisus).

Ülle Reier – teadur, Botaanika ja ökoloogia instituut, Tartu Ülikool (Artikkel 7b, Taksonoomia alased otsused).

B. PRIORITEETIDE MÄÄRATLEMINE, SIHID JA TAKISTUSED

Boks II.

Palun esitage ülevaade bioloogilise mitmekesisuse komponentide seisundist ja trendidest tuginedes kättesaadavale teabele

Bioloogiline mitmekesisus, mida vahel ka laensõnaga 'biodiversiteet' tähistatakse, hõlmab kogu eluslooduse eripalgelisust, alates geenide erisustest molekulaarsel tasandil ja lõpetades biosfääri regioonide erinevustega. Bioloogiline mitmekesisus on miljardite aastate jooksul toimunud evolutsiooni tulemus ja ühtlasi jätkuva evolutsiooni taimelavaks. Iga elusolendite liik on osa bioloogilisest mitmekesisusest, olles sellest kui oma evolutsioonilisest taustast eluliselt sõltuv ning samas seda ka ise mõjutades. Enda elukeskkonna bioloogilist mitmekesisust mõjutavad teatud määral kõik liigid, kuid mõnede liikide mõju on erakordselt tugev. Inimene kuulub kahtlemata viimatinimetatute hulka, olles võib-olla bioloogilisele mitmekesisusele kõige dramaatilisemat mõju avaldanud liik evolutsiooni jooksul.

Iga liigi puhul võib tema mõju bioloogilisele mitmekesisusele olla nii seda suurendav kui ka vähendav. Mida tugevam see mõju on, seda rohkem torkab silma just bioloogilise mitmekesisuse vähenemine. Kui mõnede koloniaalsete linnuliikide puhul piirdub selline mõju vahetult pesitsusalaga, siis inimene on juba mõnda aega vähendanud kogu biosfääri bioloogilist mitmekesisust. Ajapikku hakkas selline biosfääri vaesustamine muutuma inimese kui liigi säilimisele ohtlikuks.

Esimesed püüded looduse kasutamist reguleerida ja vältida seega enda elukeskkonna hävitamist kaovad aegade hämarusse. Paljudel loodusrahvastel on tänaseni säilinud traditsioonid, mis aitavad looduskasutust korraldada säästvamal viisil, ka kirjutatud seadusi mõnede loodusrikkuste kaitseks võib leida väga vanadest ürikutest. Vaevalt et kunagi õnnestus selliste reeglite abil loodusega täielikku harmooniat saavutada, kuid ilmselt aitasid need elukeskkonna vaesumist takistada. Kiirete ühiskondlike muutuste ajal on paraku enamasti vanad reeglid kõrvale heidetud ning looduse arvelt võimu ja rikkust kasvatatud.

Üks kiiremaid looduse hävitamise perioode inimkonna ajaloos oli Põhja-Ameerika lääneosa hõivamine 19. sajandil. Loomuliku reaktsioonina viis see tänapäevase looduskaitse sünnini, milleks tavapäraselt (ja mõneti tinglikult) loetakse Yellowstone'i Rahvusparki asutamist 1872. Sada aastat hiljem võis kogeda, et rahvusparkide ja teiste kaitsealade rajamine kogu maailmas on küll kohati aidanud elustiku mitmekesisust säilitada, kuid üldine suund on endiselt looduse hävingu suunas. 1972. Stockholmis peetud ÜRO keskkonnakonverentsi tõdes negatiivsete tendentside jätkumist ja vajadust rahvusvahelise tegevuse järgi meie elukeskkonna kaitseks. Konverentsiga asutati ÜRO keskkonnaprogramm (UNEP). Kahekümnenda sajandi seitsmekümnendate-kaheksakümnendate aastate pingutused pidurdasid mõneti globaalset bioloogilise mitmekesisuse hävitamist, kuid üldine olukorra halvenemine jätkus.

Kakskümmend aastat hiljem – 1992. aastal – tulid maailma riigipead ja valitsusjuhid kokku Rio de Janeiros. Siin toimunud ÜRO keskkonna- ja arengukonverentsil sõlmiti kliimamuutuste pidurdamise raamkonventsioon ja bioloogilise mitmekesisuse konventsioon. Neist esimene käsitleb meie päevade kõige globaalsemat keskkonnaprobleemi, inimtekkelise kliimamuutuse ohtu, teine pea sama globaalset bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja kasutamise probleemistikku. Järgneva tosina aasta jooksul on tehtud mõndagi nende konventsioonide täitmiseks ja suurimate keskkonnoahtude ärahoidmiseks, kuid üldised trendid on paraku jätkuvalt negatiivsed. Nii nagu ei ole suudetud otsustavalt vähendada atmosfääri saastamist, pole õnnestunud peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemist. Vaevalt, et see kogu protsessi mõttetuks kuulutada lubab. Ilma pideva pingutuseta bioloogilise mitmekesisuse kaitseks oleks selle häving ilmselt veelgi kiirem. Siiski pole kuni konventsiooni strateegilise eesmärgi täitmiseni – peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine – veel mingit põhjust rahuloluks.

Konventsiooni osapooled on kohustatud perioodiliselt andma aru konventsiooni täitmisest. Käesolev raamatuke kujutab endast Eesti kolmandat riiklikku aruannet. Sellest nähtub igale mõtlevale inimesele lugematagi mõistetav asjaolu, et meiegi looduse mitmekesisuse säilitamisel on meil tublisti arenguruumi. Samas nähtub siit, et mõndagi on siiski saavutatud.

Kõige suuremaks probleemiks kipub meil, nagu paljudes teisteski maades, kujunema bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutuse integreerimine kõigisse inimtegevuse valdkondadesse, ilma milleta pole eesmärgi saavutamine pikemas perspektiivis võimalik. Kitsamalt kaitsele suunatud ettevõtmised, nagu kaitstavate alade pindala suurendamine edenevad seevastu võrdlemisi hästi. Paraku seab ka sellise tegevuse tõhususele piirid just bioloogilise mitmekesisuse kaitse seostamine teiste valdkondadega, ilma milleta pole võimalik tõhusalt korraldada kaitstavate alade toimimist ega seostada neid ümbritsevas maastikus toimuvaga.

Siiski on piiratud ulatuses õnnestunud ühitada bioloogilise mitmekesisuse kaitset ja looduse kasutamist. Siinkohal on olulisemaks näiteks loodushoiutoetuste maksmine keskkonnaministeeriumi haldusalas, mis võimaldab kaitsta meie bioloogilise mitmekesisuse seisukohalt esmatähtsaid pool-looduslikke kooslusi ja samas suunata põllumajandust säästvas suunas. Sarnane meede oli ette nähtud ka põllumajandusministeeriumi haldusalas makstavate Euroopa Liidu põllumajandustoetuste suunamiseks mõeldud Maaelu Arengukavas, kuid paraku jäeti see hetkel rahastamata. Maaelu Arengukavas on praegu otseselt bioloogilise mitmekesisusega seotud kohalike põllumajandusloomade ohustatud tõugude pidajatele makstavad toetused. Teatud määral aitavad suunata põllumajandust senisest enam hoolima bioloogilisest mitmekesisusest ka mõningad teised Maaelu Arengukava alusel makstavad toetused.

Samas on Maaelu Arengukavas selliseid toetusi, mille mõtlematul rakendamisel võib bioloogilist mitmekesisust tõsiselt kahjustada. Metsastamise toetus, mis mõnes Euroopa riigis, kus looduslikud metsad valdavalt ammu hävinud, võib ju looduse mitmekesisust suurendada, hakkab meil kahtlemata ohustama olulisi pärandmaastike. Alarmeerivaks näiteks siinkohal on võõrpuuliikidega metsastamise toetused. Metsandusega seoses on samas mõningaid positiivseid näiteid metsanduse arengukavast, mis näeb ette vääriselupaikade kaitset tulundusmetsades ja kaitstavate metsade pinna suurendamist.

Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni üheks oluliseks eesmärgiks on võimaluste tagamine geneetilise mitmekesisuse kasutamisest tuleneva tulu õiglane jagamine majanduslikult vaesemate, kuid suure bioloogilise mitmekesisusega maadele, mis on kasutatava geneetilise materjali lähtemaadeks. Sellised mehhanismid olid vastuvõetamatud USAle, kes jättis seetõttu konventsiooniga ühinemata. Paraku pole ka paljud konventsiooniga ühinenud riigid, sealhulgas meiegi, suutnud olulisel määral tagada majandusliku kasu jagamist geneetilise materjali päritolumaadega.

Käesolev aruanne on vaid üks verstapost bioloogilise mitmekesisuse kaitse korraldamisel; ka bioloogilise mitmekesisuse kaitse konventsioon tervikuna vaid üks vahend looduse mitmekesisuse kaitseks. Jõudu kõigile huvilistele sellest mõneti bürookraatlikust dokumendist läbinärimiseks, veel enam aga jõudu looduse mitmekesisuse kaitstes kaasa löömiseks.

Aleksei Lotman

Prioriteetid

1. Palun märkige "X" allpool sobivasse veergu, näitamaks millist tähtsust omistab teie riik Konventsiooni erinevatele sätetele ja asjaomastele tööprogrammidele

Säte/töösuund	Tähtsusaste		
	Kõrge	Keskmine	Madal
a)Artikkel 5 – Koostöö		X	
b)Artikkel 6 – Kaitse ja säästva kasutuse üldabinõud		X	
c)Artikkel 7 – Identifitseerimine ja seire			X
d)Artikkel 8 – <i>In-situ</i> kaitsmine	X		
e)Artikkel 8(h) – Võõrliigid		X	
f)Artikkel 8(j) – Traditsiooniline eluviis ja seonduvad sätted		X	
g)Artikkel 9 – <i>Ex-situ</i> kaitsmine		X	
h)Artikkel 10 – Bioloogilise mitmekesisuse komponentide säästev kasutamine			X
i)Artikkel 11 – Ergutusabinõud			X
j)Artikkel 12 – Uuringud ja koolitus		X	
k)Artikkel 13 – Üldsuse haritus ja teadlikkus		X	
l)Artikkel 14 – Mõju hindamine ja ebasoodsa mõju vähendamine		X	
m)Artikkel 15 – Juurdepääs geneetilistele ressurssidele		X	
n)Artikkel 16 – Juurdepääs tehnoloogiale ja tehnoloogia edastamine		X	
o)Artikkel 17 – Informatsiooni vahetamine		X	
p)Artikkel 18 – Teaduslik ja tehniline koostöö		X	
q)Artikkel 19 – Biotehnoloogia käsitlemine ja sellest saadava tulu jaotamine		X	
r)Artikkel 20 – Finantsressursid		X	
s)Artikkel 21 – Finantsmehhanismid			X
t)Põllumajanduslik bioloogiline mitmekesisus		X	

u) Metsa bioloogiline mitmekesisus	X	
v) Sisevete bioloogiline mitmekesisus		X
w) Mere ja ranniku bioloogiline mitmekesisus	X	
x) Kuivade ja poolkõrbeliste alade bioloogiline mitmekesisus		
y) Mägede bioloogiline mitmekesisus		

Raskused ja takistused rakendamisel

2. Palun kasutage alltoodud skaalat näitamaks raskusi konventsiooni sätete täitmisel teie riigis (5, 6, 7, 8, 8h, 8j, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 and 20)

3 = Suured raskused

1 = Vähesed raskused

2 = Keskmised raskused

0 = Raskused ületatud

M/K = Mittekohalduv

Raskused	Artiklid																	
	5	6	7	8	8h	8j	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
a) Poliitilise tahte ja toetuse puudumine	1	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2	1	2	2	3	3	1	1
b) Piiratud avalikkuse osalus ja asjaosaliste kaasamine	2	3	2	2	2	3	M/K	3	2	2	2	1	2	2	3	2	2	2
c) Puudulik integreerimine kõigisse eluvaldkondadesse	3	3	3	3	3	3	M/K	3	1	3	3	1	2	2	3	3	2	1
d) Puudulik ennetustöö	2	3	3	1	2	2	3	2	2	3	3	1	2	2	3	3	1	2
e) Instituutsionaalne nõrkus	1	1	2	1	2	1	3	2	2	2	3	1	2	2	3	3	1	2
f) Puudulik teabe ja tehnoloogiate jagamine	1	1	2	1	1	0	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
g) Traditsiooniliste teadmiste kadumine	1	2	2	1	M/K	1	M/K	2	M/K	2	2	1	M/K	M/K	3	3	1	M/K
h) Ebapiisav	2	1	2	1	2	1	2	3	1	1	1	1	2	2	3	3	1	1

võimekus teadustöös kõigi eesmärkide saavutamisel																		
i) Kätesaadava teabe puudumine	1	1	2	1	2	1	2	2	1	1	2	1	1	1	3	3	1	1
j) Avaliku hariduse ja teadlikkuse puudulikkus	3	2	3	3	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	3	3	2	M/K
k) Olemasolevate teaduslike ja traditsiooniliste teadmiste ebapiisav rakendamine	1	2	3	1	1	3	2	1	2	2	2	1	2	2	3	3	1	2
l) Bioloogilise mitmekesise ja sellega seotud hüvede vähenemine ebapiisavalt hinnatud	1	2	3	1	M/K	1	1	2	2	2	2	2	1	M/K	3	2	1	M/K
m) Raha, inimressursside ja tehnoloogia puudumine	2	2	3	3	2	3	3	2	2	2	M/K	1	2	2	3	3	2	3
n) Majanduslike toetusmeetmete puudulikkus	2	2	3	3	2	3	2	3	2	2	2	1	2	2	3	3	2	M/K
o) Hüvede jagamise puudulikkus	1	1	3	1	M/K	1	M/K	2	3	3	2	1	2	2	3	3	2	2
p) Sünergia puudumine riiklikul ja rahvusvahelisel tasemel	2	2	3	2	2	2	1	2	1	1	1	2	2	1	2	3	2	1
q) Asjaosaliste puudulik koostöö	2	2	3	2	3	2	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	M/K
r) Tõhusate partnerlusuhete puudumine	2	2	3	1	3	1	1	1	2	2	2	1	2	2	3	3	2	2
s) Teadlaste puudulik kaasamine	2	2	2	1	2	0	3	1	2	2	2	1	1	1	3	2	1	2
t) Asjakohaste poliitikate ja seaduste	1	1	3	1	2	1	3	2	2	2	2	1	2	2	3	3	1	1

puudumine																		
u) Vaesus	1	1	1	1	1	0	M/ K	1	1	1	2	0	M/ K	M/ K	2	2	1	2
v) Asustuse surve	1	1	2	1	1	0	M/ K	2	1	1	1	0	1	1	2	2	1	1
w) Mittesääst- vad tarbimise ja tootmise viisid	1	2	3	2	M/ K	3	M/ K	3	2	2	2	2	2	2	3	3	1	M/ K
x) Kohalike kogukonda- de puudulik võimekus	1	1	3	2	M/ K	2	M/ K	2	2	2	2	2	2	2	3	3	1	2
y) Puudulikud teadmised ja kogemu- sed ökosüs- teemsest lähenemis- viisist	2	2	2	1	1	1	M/ K	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2
z) Seaduste ebapiisav ellurakenda mine	1	2	3	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	3	3	2	2
aa) Loodus- katastroofid ja keskkon- namuutu- sed	1	1	1	1	M/ K	1	M/ K	1	1	1	M/ K	1	M/ K	M/ K	1	1	1	M/ K
bb) Muud (palun täpsustage)																		

2010. aasta eesmärgid

Osapoolte Konverents, otsusega VII/30, lisa II, määratles esialgse eesmärkide raamistiku, selgitamaks 2010. aasta globaalse sihi (otsus VI/26) saavutamise teid ja hindamaks edu ning tõhustamaks konventsiooni tööprogrammide vahelist sidusust. Osapooli kutsutakse üles arendama neile sobivaid eesmärke selles süsteemis. Palun jagage asjaomast teavet vastates alltoodud küsimustele.

Boks III.**Eesmärk 1 Soodustada ökosüsteemide, elupaikade ja bioomide bioloogilise mitmekesisuse kaitset****Ülesanne 1.1 Vähemalt kümme protsenti maailma igast ökoregioonist on tõhusalt kaitstud**

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei
- b) Jah, globaalse ülesandega sama X
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

Kuna kaitstavate alade pindala ulatus enne Natura 2000 võrgustiku alade välja valimist Eestis ca 11%-ni ja aastatel 2001-2004 leidis aset riikliku programmi "Eesti Natura 2000" aastateks 2000-2007 täitmine, siis täiendavaid kaitstava territooriumi pindalast lähtuvaid eesmärke ökosüsteemide ja elupaikade bioloogilise mitmekesisuse kaitseks Eestis ei püstitatud. Eesti on Natura 2000 alade välja valimisel järginud EL loodus- ja linnudirektiivi nõudeid ja juhust esitada Natura 2000 võrgustikku iga loodusdirektiivi I lisasse kantud elupaiga esinemispindalast vähemalt 20%. Nimetatud juhust on heas vastavuses ka Bioloogilise mitmekesisuse konventsioonis püstitatud eesmärkidega. Natura 2000 võrgustiku alade välja valimise ja kaitse alla võtmise tulemusena suurenes kaitstav territoorium 16%-ni.

Kõige tulemuslikum bioloogilise mitmekesisuse kaitse lähtub Looduskaitseaduse kohaselt kaitse alla võetud aladest ja liikidest. Natura 2000 jaoks oluliste elupaikade ja liikide kaitseks valiti välja loodus- ja linnualad, mille territooriumist ca 30% ei olnud varem kaitstud. 2004.a. kehtestati neil aladel ajutised majandustegevuspiirangud, mis jäävad kehtima 2007.a.-ni. Selleks ajaks kehtestatakse ajutiste kaitse meetmete asemele püsiv ja ala loodusväärtuste kaitseks kõige otstarbekam kaitsekord.

Täiendavad riiklikud eesmärgid looduslike ja pool-looduslike elupaikade mitmekesisuse kaitseks ning liikide püsijäämiseks on püstitatud seadustes, riiklikes arengukavades ja strateegiates: Looduskaitseadus (2004), Eesti bioloogilise mitmekesisuse strateegia ja tegevuskava (2000-2005), Eesti keskkonnanstrateegia ja selle tegevuskavad (1998-2000; 2001-2003; 2004-2006, koostamisel), Looduskaitse arengukava (koostamisel), Metsanduse arengukava aastani 2010, Maaelu arengukava (2004-2006). Nendes riikliku tähtsusega dokumentides püstitatud eesmärkidega rõhutatakse vajadust vältida elupaikade killustumist, välja töötada ja rakendada võimalikult efektiivsed meetmed liikide kaitseks väljaspool kaitse alla võetud alasid.

Eesti keskkonnanstrateegia on püstitanud riikliku eesmärgi seada rangemad piirangud majandustegevusele ja loodusressursside kasutamisele 5%-l Eesti maismaa territooriumil.

Looduskaitseadus kehtestab kvantitatiivsed eesmärgid kaitse alla võetud liikide elupaikade kaitsele.

Teaduslikul analüüsil põhinev riiklik eesmärk rangelt kaitstud metsa protsentuaalsele pindalale on püstitatud Metsanduse arengukavas.

2004.a. sai alguse Looduskaitse arengukava (LKA) koostamine. Selles esitatakse pikaajalise (35 aastase) perspektiiviga riiklikud kaitse-eesmärgid ja kaitse tulemuslikkuse indikaatorid Eesti ökosüsteemide (metsade, soode, niitude, siseveekogude, ranniku- ja mereökosüsteemide) ja nendega seotud elupaikade kaitseks. Looduskaitse arengukava on riikliku tähtsusega dokument, mis esitatakse kinnitamiseks Eesti Vabariigi Valitsusele ja Riigikogule.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus	X		LKA seab eesmärgid hooldada ja taastada pool-looduslike kooslusi. Pool-looduslike koosluste (puisniitude, aruniitude, luhaniiude, rannaniitude, soo- ja soostuvate

niitude) hooldamise ja taastamise toetamiseks on 2001.a. loodud seni töötav riiklik toetussüsteem.

b) Siseveed	X	
c) Meri ja rannik	X	
d) Kuivad ja pool-kõrbelised alad		M/K
e) Mets	X	Metsanduse arengukava seab eesmärgi võtta range kaitse alla vähemalt 10% Eesti metsa pindalast.
f) Mäed		M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Ei		
b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse		X
c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse		

Palun täpsustage

Riiklikud ja üleilmsed bioloogilise mitmekesisuse kaitse eesmärgid leiavad kajastamist valdkondlikes strateegiates ja arengukavades: Eesti keskkonnastrateegia (seab eesmärgi rangemalt kaitstud alade, sh. metsaalade, pindalale); Maaelu arengukava (2004-2006); Metsanduse arengukava aastani 2010. Bioloogilise mitmekesisuse kaitse eesmärkide püstitamine neis dokumentides väljendab üldist ühiskondlikku kokkulepet ja loob eelduse säilitada (looduslikult) mitmekesise elustikuga alad looduslikeks. Sellest lähtuva sammuna on vajalik riiklikus poliitikas arvestada püstitatud looduskaitse eesmärgi rohkem kui seni ja tähtsustada neid ka riigieelarve koostamisel.

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

Eesti täidab EL linnu- ja loodusdirektiivi nõudeid. Seoses Natura 2000 võrgustiku alade määratlemisega on kaitstava territooriumi protsentuaalne ulatus suurenenud 12%-lt 16%-ni. 30% Natura võrgustiku alade pindalast ei olnud enne 2004.a. kaitstud. Kõige märkimisväärselt on Natura 2000 alade moodustamine loonud eeldusi rabade, liigirikaste niitude, puis- ja rannaniitude, vanade loodusemetsade, looduslike laialehiste metsade, järvede ja jõgede ning mereelupaikade kaitse olulisele paranemisele.

Eestis on välja töötatud riiklik koosluste ja liikide seireprogramm, mida täidetakse 1994.a.-st alates. 2003.a. analüüsi olemasolevate eluslooduse seire allprogrammide meetodikat, tulemuslikkust ja asjakohasust. Praegune seireprogramm vajab täiendamist, et sellesse lisada seni seiresse kaasamata väärtuslikud elupaigad ning anda usaldatavat teavet biotoopide seisundi, valdavate muutuste ja ohutegurite kohta. Üksikasjalist teaduslikku andmestikku (väikeseskaalalise liigirikkuse ja liikide ohustruste muutusi ajas) on seireprogrammis kogutud mitmete elupaikade jaoks nende vähestes esinemiskohtades, kuid andmed muutuste ja seisundi kohta elupaigas tervikuna on valdavalt puudulikud. Teatava erandi moodustab Eesti metsatüüpide seisundi seire, mille puhul on tegemist statistilise metsainventuuriga, kuhu on seirataivate tunnustena lisatud ka bioloogilist mitmekesisust iseloomustavad näitajad.

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

Biotoopide kaitse tulemuslikkuse hindamiseks on võimalik kasutada nii üldiseid kui ka spetsiifilise- maid näitajaid nagu elupaiga kogupindala, kaitstud aladele jääv pindala ja esinemiskohtade arv, seisund, esinduslikkus, liigiline koosseis ja liigirikkus.

Liiginimekirjad ja levikukaardid vajavad perioodilist uuendamist, andmaks muuhulgas ka infot sellest, kui tõhusalt aitab elupaikade kaitse kaasa bioloogilise mitmekesisuse kaitsele ja ühisele 2010 eesmärgile. Kaitse alla võetud liikide seisundi- ja levikuandmed koondatakse Eestis ühtsesse andmebaasi (Eesti looduse infosüsteem; edaspidi keskkonnaregister), mille pidamise kohustus lasub Keskkonnaministeeriumil. Ohustatuse astet on hinnatud ligikaudu viiendikul kõigist Eesti liikidest, ülejäänute puhul selline info seni puudub.

Tagasisidet kaitse tulemuslikkusele annab ka riiklik liikide ja koosluste seire. Siiski ei piisa neist andmetest alati (eriti koosluste puhul), et hinnata muutusi Eestis elupaiga tasemel tervikuna. Selle lünga täitmiseks tuleb muuhulgas senisest enam toetuda ka GIS ja kaugseire meetodite kasutamisele.

Olulist täiendavat informatsiooni elupaikade seisundi kohta saadi 2000 – 2004 Natura 2000 võrgustiku alade välja valimiseks korraldatud loodusväärtuste inventuuride käigus. Ulatuslikumalt on inventeeritud on ka pool-looduslikke kooslusi (1999-2000) ja märgalasid (1997).

VI)Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

Looduskaitse valdkond ei ole poliitiliselt prioriteetsete hulgas, mis avaldub ka riigieelarve koostamisel. Üldsuse huvi looduskaitse eesmärkide ja vajaduste vastu on küllalt vähene, looduskaitse eesmärgid ei leia üldsuse hulgas piisavat tähtsustamist ja arvestamist.

Huvirühmade ning maaomanike säästlik ja loodushoidlik tegevus ei leia piisavat toetamist, mistõttu nende huvi looduskaitse vajaduste vastu on vähene ja neid on raske kaasata looduskaitse eesmärkide saavutamisse. Vastupidise, positiivse näitena võib siiski tuua loodushoiutoetuste riikliku süsteemi, mis on üldsust looduskaitsele oluliselt lähendanud.

VII)Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks IV.

Ülesanne 1.2 Bioloogilise mitmekesisuse seisukohalt eriti tähtsad alad on kaitstud

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei
- b) Jah, globaalse ülesandega sama
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

X

Palun täpsustage

Bioloogilise mitmekesisuse kaitse seisukohast oluliste alade väljaselgitamiseks on olulist teavet andnud ulatuslik Natura 2000 elupaikade inventuur (2000-2004/5), pool-loodulike niidukoosluste inventuur (1999-2000), märgalade inventuur (1997), jt. Loodusväärtuslike alade kaitse alla võtmise tulemusena on Eesti kaitsealune pind 2004.a. suurenenud 11%-lt 16%-le. Alade kaitse alla võtmisel lähtutakse Eestis sellele jäävate loodusobjektide haruldusest, looduslikkusest, ohustatusest jt näitajatest, mis kirjeldavad konkreetse ala looduskaitse tähtsust. Uusi alasid on kaitse alla võetud nii liikide kui biotoopide kaitsest lähtudes. Sõltuvalt alal esinevatest loodusväärtustest ja nende kaitseks vajalikest nõuetest on võimalik Eestis rakendada erineva ranguse kaitsereežiime.

Riiklikuks eesmärgiks on kehtestada rangemad piirangud looduskasutusele (loodusreservaadi või sihtkaitsevööndi režiim) kuni 5%-l Eesti maismaast. Iga EL loodusdirektiivi I lissasse kantud elupaiga kaitse korraldamisel on Eesti lähtunud EL juhise katta Natura 2000 alaga vähemalt 20-

60% selle elupaiga esinemisalast.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus		X	
b) Siseveed		X	
c) Meri ja rannik		X	
d) Kuivad ja poolkõrbelised alad		M/K	
e) Mets	X		Metsanduse arengukavast tuleneb eesmärk võtta range kaitse alla vähemalt 10% Eesti metsa pindalast. Selle eesmärgi saavutamisele on oluliselt kaasa aidanud Natura 2000 loodusalade väljavalimine, samuti vääriselupaikade ja metsakaitse võrgustiku alade kaitse korraldamine.
f) Mäed		M/K	

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse X
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

Alade kaitse alla võtmine toimub Eestis Looduskaitse seaduse kohaselt (2005). Kaitsealal säilitamist vajavate loodusväärtuste kaitseks vajalikud tegevused ning nende mahud täpsustatakse kaitsekorralduskavades. 2005.a.-ks on kinnitatud 9 ala kaitsekorralduskavad, mitmed on käesoleval ajal valmistamisel ja kinnitamisel.

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

Eesti potentsiaalsete Natura 2000 võrgustiku alade pinnast ca 30% oli varem kaitsmata. Uusi alasid võeti kaitse alla nii elupaikade kui liikide kaitse paremaks korraldamiseks. Samuti täpsustati ja laiendati mitmete olemasolevate kaitsealade piire nii, et kaitsta biotoope terviklikumalt kui see oli võimalik senistes piirides. 2004.a. alates kehtestati neil seni kaitsmata aladel ajutised piirangud majandustegevusele, mis jäävad kehtima 2007.a-ni. Selle aja jooksul täpsustatakse iga ala jaoks asjakohaseim kaitsekord.

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

Looduskaitseolulist alade kaitse alla võtmisele saab hinnangu anda kaitsealade arvust ja kaitstud territooriumi ulatuslikkusest lähtudes. Kaitsekorralduslikust seisukohast on oluline rõhutada riiklikku eesmärki moodustada range kaitsekord – loodusreservaadid ja sihtkaitsevööndid – kuni 5%-l Eesti maismaa pindalast.

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

Loodusväärtuste, eriti kõrge kaitseväärtusega metsade, kaitsmine eramaal, on raskendatud ülesanne. Peamiselt on see tingitud majanduslikult huvipakkuvate riiklike meetmete (toetuste, soodustuste vms.) limiteeritusest looduskaitse valdkonnas. Positiivse näitena väärib siinkohal rõhutamist 2001.a. alguse saanud pool-looduslike niidukoosluste hooldamiseks ja taastamiseks riigi poolt makstav loodushoiutoetus, mis teenib nii otseid kui kaudseid looduskaitse huvisid. Loodusväärtuslike koosluste hooldamise ja säilitamise kõrval on loodushoiutoetus parandanud ka maaomanike üldist suhtumist looduskaitse, samuti oluliselt suurendanud nende huvi looduse vastu ja tõstnud looduskaitsealast teadlikkust.

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks V.

Eesmärk 2 Soodustada liigilise mitmekesisuse kaitset

Ülesanne 2.1 Taastada või säilitada valitud taksonoomiliste rühmade liikide asurkondi

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei
- b) Jah, globaalse ülesandega sama X
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

Koostatud on 25 tegevuskava 43 liigi kaitseks. Liikideks on: *Aquila clanga*, *Halichoerus grypus*, *Cypripedium calceolus*, *Tetrao urogallus*, *Ligularia sibirica*, *Mustela lutreola*, *Coeloglossum viride*, *Gallinago media*, *Crepis mollis*, *Rubus arcticus*, *Aquila pomarina*, *Grus grus*, *Ciconia nigra*, *Castor fiber*, *Lynx lynx*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Bufo calamita*, *Hirudo medicinalis*, *Asplenium septentrionale*, *Botrychium matricariifolium*, *Botrychium virginianum*, *Cystopteris sudetica*, *Polystichum braunii*, *Polystichum braunii*, *Osmoderma eremita*, *Cucujus cinnaberinus*, *Boros schneideri*, *Calidris alpina schinzii*, *Myotis daubentoni*, *Myotis dasycneme*, *Myotis brandtii*, *Myotis mystacinus*, *Myotis nattereri*, *Plecotus auritus*, *Nyctalus noctula*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Pipistrellus nathusii*, *Vespertilio murinus*, *Eptesicus nilssonii*, *Halichoerus grypus*, *Phoca hispida*, *Bubo bubo*.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus	X		Põllumajandusministeeriumil on olemas programm pool-looduslike elupaikade (rannaniidud, lammialad, puisniidud ja -karjamaad, aruniidud jne.) kaitseks.
b) Siseveed	X		Rahvusliku programmi "Eesti Natura 2000" raames on loodud sisevetega seotud elupaikade kaitse-võrgustik. Nimetatud alade kaitseks on koostatud mitmed tegevuskavad ja kaitsekorralduskavad, mida pidevalt täiendatakse.
c) Meri ja rannik	X		Rahvusliku programmi "Eesti Natura 2000" raames on loodud mere- ja ranna-elupaikade ning liikide kaitse-võrgustik. Nimetatud alade kaitseks on koostatud mitmed tegevuskavad ja kaitsekorralduskavad, mida pidevalt täiendatakse. Poollooduslike rannaalade kaitseks on töötatud välja rahvuslik toetussüsteem, et tagada

selliste alade taastamine ja säilimine.

d) Kuivad ja pool-kõrbelised alad	X	Rahvusliku programmi "Eesti Natura 2000" raames on loodud kuivade ja poolkuivade elupaikade ning liikide kaitse-võrgustik. Nimetatud alade kaitseks on koostatud mitmed tegevuskavad ja kaitsekorralduskavad, mida pidevalt täiendatakse. Poollooduslike kuivade niitude kaitseks on töötatud välja rahvuslik toetusüsteem, et tagada selliste alade taastamine ja säilimine.
e) Mets	X	Rahvusliku programmi "Eesti Natura 2000" raames on loodud metsa elupaikade ning liikide kaitse-võrgustik. Nimetatud alade kaitseks on koostatud mitmed tegevuskavad ja kaitsekorralduskavad, mida pidevalt täiendatakse.
f) Mäed	M/K	

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse X
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

Liikide kaitsekorraldus- ja tegevuskavad sisaldavad rahvuslikke eesmärke. Tegevuskavade rakendamine on liigikaitse peamine eesmärk Eestis.

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

Vastavalt "Looduskaitse seaduse" § 48 tagatakse I kaitsekategooria liikide kõikide teadaolevate elupaikade või kasvukohtade kaitse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaks määramisega.

II kaitsekategooria liikide vähemalt 50% teadaolevate elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaks määramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest.

III kaitsekategooria liikide vähemalt 10% teadaolevate elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaks määramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest.

Mitmete haruldaste ja ohustatud liikide, näiteks nagu *Aquila pomarina*, *Aquila clanga*, *Ciconia nigra*, *Crex crex*, *Bufo calamita*, *Mustela lutreola*, *Gladiolus imbricatus*, *Triturus cristatus*, *Pelobates fuscus*, *Calidris alpina schinzii*, jt elupaikade taastamiseks ja säilitamiseks on Eestis käivitatud mitmeid Euroopa Ühenduse LIFE-Nature fondist kaasfinantseeritavaid projekte.

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

Ohustatud liikide populatsioonide seisundi seire annab hinnangu ka nende liikide elupaikade seisundile. Seetõttu kasutatakse mitmete elupaikade (vanad metsad, jõed, pool-looduslikud kooslused: luhaniidud, rannaniidud) seisundi hindamisel indikaatoritena ohustatud liike.

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

Elupaikade taastamiseks ja säilitamiseks on algatatud mitmeid riiklikke ja rahvusvahelisi projekte.

2001. aastast alates on pool-looduslike koosluste (lamminiidud, rannaniidud, puisniidud, aruniidud jt) taastamist ja hooldamist toetatud riigieelarvest

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks VI.

Ülesanne 2.2 Ohustatud liikide seisund on paranenud

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei
- b) Jah, globaalse ülesandega sama X
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

Vastavalt "Looduskaitseaduse" § 48 tagatakse kaitsealuste liikide teadaolevate elupaikade või kasvukohtade kaitse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaks määramisega. 2005. aastaks on püsielupaikadena kaitse alla võetud:

- *Tetrao urogallus*: 160 elupaika
- *Pteromys volans*: 24 elupaika
- *Mustela lutreola*: 10 elupaika
- *Triturus cristatus*: 10 elupaika
- *Cinna latifolia*, *Liparis loeselii*, *Saxifraga hirculus*: 8 elupaika
- *Halichoerus grypus*, *Phoca hispida*: 9 elupaika
- *Cucujus cinnaberinus*, *Boros shneideri*, *Osmoderma eremita*, *Ligularia sibirica*, *Radiola linoidea*: kõik teadaolevad elupaigad on kaitse alla võetud.

Vastavalt "Looduskaitseaduse" § 50 kehtib järgmiste I kaitsekategooria liikide pesapuudel ja neid ümbritsevatel aladel automaatselt sihtkaitsevööndi kaitsekord pärast pesapuu avastamist ja sellest kohalikule keskkonnateenistusele teatamist:

- lendorava pesapuu ja seda ümbritsev ala 25 m raadiuses;
- merikotka, madukotka ja kalakotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 200 m raadiuses;
- suur-konnakotka ja must-toonekure pesapuu ja seda ümbritsev ala 250 m raadiuses;
- väike-konnakotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 100 m raadiuses;
- kaljukotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 500 m raadiuses;
- väike-konnakotka ja suur-konnakotka segapaari pesapuu ja seda ümbritsev ala 250 m raadiuses.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus	X		On olemas programm pool-looduslike elupaikade (rannaniidud, lammialad, puisniidud ja -karjamaad, aruniidud jne.) kaitseks.

			Riikliku programmi "Eesti Natura 2000" raames on loodud sisevete elupaikades elavate liikide kaitsevõrgustik.
b) Siseveed	X		Toimub võimalike kaitsealade väljaselgitamine sisevetes elavate ohustatud liikide kaitseks.
Nimetatud alade kaitseks on koostatud mitmed tegevuskavad ja kaitsekorralduskavad, mida pidevalt täiendatakse.
			Riikliku programmi "Eesti Natura 2000" raames on loodud mere- ja ranna-elupaikade ning liikide kaitsevõrgustik.
c) Meri ja rannik	X		Toimub võimalike kaitsealade väljaselgitamine meres ja rannaaladel elavate ohustatud liikide kaitseks.
Nimetatud alade kaitseks on koostatud mitmed tegevuskavad ja kaitsekorralduskavad, mida pidevalt täiendatakse.
Poollooduslike rannaalade kaitseks on töötatud välja rahvuslik toetussüsteem, et tagada selliste alade taastamine ja säilimine.
d) Kuivad ja poolkõrbelised alad		M/K	
			Riikliku programmi "Eesti Natura 2000" raames on loodud metsa elupaikade ning liikide kaitsevõrgustik.
e) Mets	X		Toimub võimalike kaitsealade väljaselgitamine erinevat tüüpi metsaelupaikades elavate ohustatud liikide kaitseks.
Nimetatud alade kaitseks on koostatud mitmed tegevuskavad ja kaitsekorralduskavad, mida pidevalt täiendatakse.
f) Mäed		M/K	
- III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?
- a) Ei
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse X
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse
- Palun täpsustage

Liikide kaitsekorraldus- ja tegevuskavad sisaldavad riiklikke eesmärke. Tegevuskavade täiustamine on Eesti liigikaitse peamine eesmärk.

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

Koostatud on 25 tegevuskava 43 liigi kaitseks. Liikideks on: *Aquila clanga*, *Halichoerus grypus*, *Cypripedium calceolus*, *Tetrao urogallus*, *Ligularia sibirica*, *Mustela lutreola*, *Coeloglossum viride*, *Gallinago media*, *Crepis mollis*, *Rubus arcticus*, *Aquila pomarina*, *Grus grus*, *Ciconia nigra*, *Castor fiber*, *Lynx lynx*, *Ursus arctos*, *Canis lupus*, *Bufo calamita*, *Hirudo medicinalis*, *Asplenium septentrionale*, *Botrychium matricariifolium*, *Botrychium virginianum*, *Cystopteris sudetica*, *Polystichum braunii*, *Polystichum braunii*, *Osmoderma eremita*, *Cucujus cinnaberinus*, *Boros schneideri*, *Calidris alpina schinzii*, *Myotis daubentoni*, *Myotis dasycneme*, *Myotis brandtii*, *Myotis*

mystacinus, Myotis nattereri, Plecotus auritus, Nyctalus noctula, Pipistrellus pipistrellus, Pipistrellus nathusii, Vespertilio murinus, Eptesicus nilssonii, Halichoerus grypus, Phoca hispida, Bubo bubo.

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

Eestis on läbi viidud mitmeid LIFE-Nature projekte, et kindlustada järgmiste ohustatud liikide populatsioone: (*Aquila pomarina, Aquila clanga, Ciconia nigra, Crex crex, Bufo calamita, Mustela lutreola, Gladiolus imbricatus, Triturus cristatus, Pelobates fuscus, Calidris alpina schinzii, ect*).

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks VII.

Eesmärk 3

Soodustada geneetilise mitmekesisuse kaitset

Ülesanne 3.1

Kultuurtaimede ja koduloomade ning puuliikide, kala ja jahilukite ning teiste väärtuslike liikide geneetiline mitmekesisus on kaitstud ja sellega seotud põlised kohalikud teadmised säilitatud

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

a) Ei

b) Jah, globaalse ülesandega sama

c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet X

Palun täpsustage

Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2010 (praegu eelnõuna) seab eesmärgiks säilitada kohalikud tõud ja sordid ning vältida geneetiliselt muundatud organismide negatiivset mõju, välja töötada geneetiliste ressursside seadus.

Eestis on asutatud põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside nõukogu, mis koordineerib geneetiliste ressursside kogumist, säilitamist, hindamist ja dokumenteerimist Eestis. Põllumajandusloomade geneetiliste ressursside säilitamist koordineerib Veterinaar- ja Toiduamet, kes esindab Eestit FAO programmides. Kõigi ohustatud loomatõugude säilitamiseks on välja töötatud säilitamisprogrammid. Maaelu arengukava raames makstakse põllumajanduslikku keskkonnanõuet ohustatud tõugu loomade kasvatamise eest.

Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumise ja säilitamise riiklik programm lõpeb 2006.a. Seda on vaja jätkata ning välja töötada ka põllumajandusloomade geneetiliste ressursside säilitamise pikaajaline programm.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus	X		
b) Siseveed		X	

c) Meri ja rannik	X	
d) Kuivad ja pool-
kõrbelised alad		M/K
e) Mets	X	
f) Mäed		M/K
- III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?
a) Ei		
b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse		X
c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse		X
- Palun täpsustage

Vaata eelmist vastust

- IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

Kahjuks ei ole Eestis bioloogilise mitmekesisuse kaitse strateegia ja tegevuskava aastatel 2000-2005 Vabariigi Valitsuses arutluses olnud, ehkki osasid selle programmi tegevusi on osaliselt finantseeritud.

- V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

Maaelu arengukava raames makstud põllumajandusliku keskkonnatoetuse toel on Eestis ohustatud tõugu loomade arv suurenemas.

- VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

- VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks VIII.

Eesmärk 4 Soodustada säästvat tarbimist ja ressursikasutust

Ülesanne 4.1 Bioloogilisel mitmekesisusel tuginevad saadused saadakse säästvalt majandatud allikatest ja tootmisaladelt, kus tootmine on korraldatud bioloogilist mitmekesisust säilitavalt

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

a) Ei
b) Jah, globaalse ülesandega sama

- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet X

Palun täpsustage

Keskkonnategevuskava näeb ette mitmeid bioressursside säästvale kasutamisele orienteeritud tegevusi peatükis 4. "Loodusvarade säästev kasutamine ja jäätmetekke vähendamine"; teemaga on seotud ka peatükk 3. "Maastike ja elustiku mitmekesisuse säilitamine". Maa-elu Arengukava seab eesmärgi suurendada põllumajandustootjate huvi säästva keskkonnakasutuse s.h. bioloogilise mitmekesisuse vastu. Ühtset, kõiki sektoreid haaravat käsitlust käesoleva eesmärgi kohta Eestis siiski ei ole.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus	X		Looduskaitse Arengukava eelnõu (2005): <ul style="list-style-type: none"> • Kalavarud (sh vähivarud) on heas seisundis, ressursitootlikkus on hea, • Mahetootmine on majanduslikult tasuv ka suurtootjaile, • Maa-elu Arengukava seab eesmärgi suurendada põllumajandustootjate huvi säästva keskkonnakasutuse s.h. bioloogilise mitmekesisuse vastu.
b) Siseveed	X		Looduskaitse Arengukava eelnõu (2005): <ul style="list-style-type: none"> • Hüdroenergia tootmine on loodussäästlik, • Järvemuda kasutamine on säästlik, • Pinnavee kasutamine on säästlik.
c) Meri ja rannik		X	
d) Kuivad ja poolkõrbelised alad			M/K
e) Mets	X		Keskkonnategevuskava näeb ette vääriselupaikade kaitse. Eesti Metsanduse Arengukava aastani 2010 seab järgmise kümne aasta optimaalse raiemahu (12,5 miljonit tihumeetrit aastas).
f) Mäed			M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse X
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks IX.

Ülesanne 4.2 Mittesäästlik bioloogiliste ressursside kasutamine on vähenenud

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei X
- b) Jah, globaalse ülesandega sama
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

Ohjeldamatu (mittesäästva) loodusressursside tarbimise mõjudega praegused Eesti keskkonna- poliitika otseselt paraku ei tegele. Strateegia Säästev Eesti 21 määratleb *Eesmärgis 2* (Heaolu kasv) materiaalse tarbimise liigset domineerimist tasakaalustavad mehhanismid. Nimelt peetakse strateegia planeeringuperioodi (kuni aastani 2030) esimesel poolel vajalikuks eriliselt kaasa aidata heaolu mõiste arenemisele ja nn mittemateriaalsele (sh kultuurilisele) tarbimisele, ökoloogilistele elulaadimuutustele. Strateegia nimetab seda oluliseks valdkonnaks meedia, kolmanda sektori ja riigi koostöös.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus		X	
b) Siseveed		X	
c) Meri ja rannik		X	

- d) Kuivad ja pool-
kõrbelised alad M/K
- e) Mets X
- f) Mäed M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei X
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Keskonnastrateegia aastani 2010 on määratlenud mõned prioriteedid ja eesmärgid, mis kaudselt haakuvad BD konventsiooni programmielemendiga "Bioressursside ohjeldamatu tarbimise või nende selle kaudu mõjutamise vähendamine".

Boks X.

Ülesanne 4.3 Rahvusvaheline kaubandus ei ohusta ühtegi looduslikku taime- või loomaliiki

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei
- b) Jah, globaalse ülesandega sama X
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

Eesti on ühinenud Loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsiooniga – CITES.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus		X	
b) Siseveed		X	
c) Meri ja rannik		X	
d) Kuivad ja pool-kõrbelised alad			M/K
e) Mets		X	
f) Mäed			M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse X
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

Bioloogilise mitmekesisuse kaitse strateegia ja tegevuskavva.

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XI.

Eesmärk 5 Elupaikade hävingust, maakasutuse muutustest ja mittesäästlikust veekasutusest tulenev surve väheneb

Ülesanne 5.1 Elupaikade häving ja halvenemine aeglustub

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei _____
- b) Jah, globaalse ülesandega sama _____
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet X

Palun täpsustage

Looduskaitse Arengukava eelnõu (2005) seab Eesmärk 5 saavutamiseks järgmised - eesmärgid ja mõõdikud aastani 2035 -

- Taastada aastaks 2035 vähemalt 30% pärandkooslustest,
- Linnades on rohevõrgustiku elementide osakaal üle 10% ja hajaasustuses üle 40% territooriumist,
- Risustatud ja rikutud maastike osakaal on vähenenud,
- Loodusmaastikku risustavate tehiselementide hulk väheneb,
- Looduslikus seisundis rannaalad (sh väikesaared) ja –kooslused on säilinud 2005.a. tasemel,
- Moodustada merekaitsealad,
- Terviklike soomaastike ja looduskaitseliselt väärtuslike sookoosluste säilimine on tagatud 2005.a. tasemel,
- Soode loodusvarade säästlik kasutamine,
- Rikutud veerežiimiga soode taastamine,
- Looduslike veekogude pindala ei vähene ja kõrge looduskaitseliselise väärtusega veekogud on säilinud looduslikus seisundis,
- Kalavarud (sh vähivarud) on heas seisundis, ressursitootlikkus on hea,
- Hüdroenergia tootmine on loodussäästlik,
- Järvemuda kasutamine on säästlik,
- Pinnavee kasutamine on säästlik,
- Vähemalt 40% metsamaast on riigimetsamaa,
- Metsade vanuseline jaotus on selline, et vähemalt 1/3 on vanemad kui 100 aastat,
- Vähemalt 10% riigimetsamaast kuulub hoiu- ja kaitsemetsakategooriasse,
- Kaitse all on kõik (Eestile omased) haruldaste metsakoosluste kasvukohad,
- Lepinguga on kaitstud vähemalt 5000 ha erametsas asuvaid vääriselupaiku.

Eesti Metsanduse Arengukava aastani 2010 seab järgmised eesmärgid ja mõõdikud:

- Rangelt kaitstavate metsade pindala tõstetakse olemasolevalt 7,2%-lt vähemalt 10%-ni vabariigi praegusest metsapindalast,
- Järgmise kümne aasta optimaalne raiemaht on 12,5 miljonit tihumeetrit aastas.

Eesti Maa-elu Arengukava 2004-2006 seab järgmise eesmärgi:

- Suurendada põllumajandustootjate huvi säästva keskkonnakasutuse vastu, k.a. keskkonnasõbralikuma tehnoloogia ja tehnika kasutuselevõtt, bioloogilise mitmekesisuse ja loodusmaastike säilitamine.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus	X		<u>Looduskaitse Arengukava eelnõu (2005):</u> <ul style="list-style-type: none"> • Taastada aastaks 2035 vähemalt 30% pärandkooslustest, • Kalavarud (sh vähivarud) on heas seisundis,

ressursitootlikkus on hea,

- Mahetootmine on majanduslikult tasuv ka suurtootjaile,
- On loodud seaduslikud ja tehnilised eeldused põlistõugude ja sortide säilitamiseks.

Eesti Maa-elu Arengukava 2004-2006 seab järgmise eesmärgi:

- Suurendada põllumajandustootjate huvi säästva keskkonnakasutuse vastu, k.a. keskkonnasõbralikuma tehnoloogia ja tehnika kasutuselevõtt, bioloogilise mitmekesisuse ja loodusmaastike säilitamine.

Looduskaitse Arengukava eelnõu (2005):

- Terviklike soomaastike ja looduskaitsealiselt väärtuslike sookoosluste säilimine on tagatud 2005.a. tasemel,
- Soode loodusvarade säästlik kasutamine,
- Rikutud veerežiimiga soode taastamine,
- Looduslike veekogude pindala ei vähene ja kõrge looduskaitsealise väärtusega veekogud on säilinud looduslikus seisundis,
- Hüdroenergia tootmine on loodussäästlik,
- Järvemuda kasutamine on säästlik,
- Pinnavee kasutamine on säästlik.

b) Siseveed

X

Looduskaitse Arengukava eelnõu (2005):

c) Meri ja rannik

X

- Looduslikus seisundis rannaalad (sh väikesaared) ja -kooslused on säilinud 2005.a. tasemel,
- Moodustada merekaitsealad.

d) Kuivad ja poolkõrbelised alad

M/K

e) Mets

X

Looduskaitse Arengukava eelnõu (2005):

- Vähemalt 40% metsamaast on riigimetsamaa,
- Metsade vanuseline jaotus on selline, et vähemalt 1/3 on vanemad kui 100 aastat,
- Vähemalt 10% riigimetsamaast kuulub hoiu- ja kaitsemetsakategooriasse,
- Kaitse all on kõik (Eestile omased) haruldaste metsakoosluste kasvukohad,
- Lepinguga on kaitstud vähemalt 5000 ha erametsas asuvaid vääriselupaiku,
- Jahimajanduse eesmärgid ja tegevus on kooskõlas ökoloogilise tasakaalu ja liigilise mitmekesisuse kestmisega.

Eesti Metsanduse Arengukava aastani 2010 seab järgmised eesmärgid ja mõõdikud:

- Rangelt kaitstavate metsade pindala tõstetakse olemasolevalt 7,2%-lt vähemalt 10%-ni vabariigi

praegusest metsapindalast.

- Järgmise kümne aasta optimaalne raiemaht on 12,5 miljonit tihumeetrit aastas.

f) Mäed M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse X

Palun täpsustage

Eesmärk "Elupaikade hävingust, maakaustuse muutustest ja mittesäästlikust veekasutusest tulenev surve väheneb" on osaliselt integreeritud Keskkonnastrateegiasse ja tegevuskavasse aastani 2006, Eesti Metsanduse Arengukavasse aastani 2010, Eesti Maaelu Arengukavasse 2004-2006 ja Looduskaitse Arengukava eelnõusse (seisuga 2005). Kuivõrd Keskkonnastrateegia moodustab aluse ka valdkondlikele kavadele ja programmidele, siis nimetatud eesmärki ei ole eraldi integreeritud valdkondlikesse arengukavadesse ega programmidesse.

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

Analüüsi ei ole tehtud.

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

Indikaatorid on väljatöötamisel.

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

Analüüsi ei ole tehtud.

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XII.**Eesmärk 6 Invasiivsete võõrliikide põhjustatud ohtude kontrolli alla saamine****Ülesanne 6.1 Tagada kontroll peamiste invasiivsete võõrliikide levikuteede üle**

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei
- b) Jah, globaalse ülesandega sama
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet X

Palun täpsustage

Eesti Keskkonnastrateegia 2010 (kiideti heaks Riigikogus 26.10.2005) käsitleb võõrliike järgmiste eesmärkide all:

2.6 Maastikud ja elustiku mitmekesisus

2.6.1 Elusloodus ja poollooduslikud kooslused: sosnovski karuputk on inimestele ja keskkonnale ohtlik. Samuti on maaspesitsevatele lindudele probleemiks kährrik;

4.3 Maastike ja elustiku mitmekesisuse säilitamine;

4.3.2 Kultuurmaastikud, ülesanne: tagada tõhusad meetmed looduslikku mitmekesisust tugevalt mõjutavate võõrliikide leviku takistamiseks Eestis;

4.4.6 Vee-elustiku ning vee-elupaikade säästlik kasutamine ja taastamine, ülesanne: takistada võõrliikide sissetoomist, vähendades kalalaevastiku püügivõimsust vähemalt 30% võrreldes 2004. a. 1. mai seisuga, ja viia püügikoormus vastavusse püügivõimalustega;

4.4.7 Jahiululid, eesmärk: vältida võõrliikide sissetoomist ja levikut.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus	X		Vaata eelmist küsimust p. 6.1
b) Siseveed		X	
c) Meri ja rannik		X	
d) Kuivad ja poolkõrbelised alad			M/K
e) Mets	X		Vaata eelmist küsimust p. 6.1
f) Mäed			M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse X

Palun täpsustage

Eesti Keskkonnategevuskavasse (2004-2006) on võõrliikide temaatika integreeritud. Eesmärk nr 3.

Maastike ja elustiku mitmekesisuse säilitamine, alameesmärk 3.1 Loodus ja bioloogiline mitmekesisus, 3.1.8 Karuputke võõrliikide tõrje. Alameesmärk 3.1.12 CITES-i konventsiooni rakendamise üks aluseid on tagada tõhusad meetmed looduslikku mitmekesisust tugevalt mõjutavate võõrliikide leviku takistamiseks Eestis.

IV)Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V)Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI)Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII)Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XIII.

Ülesanne 6.2 Ohjamiskavad peamistele ökosüsteeme, elupaiku või liike ohustavaile võõrliikidele

I)Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei
- b) Jah, globaalse ülesandega sama
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet X

Palun täpsustage

Eesti Keskkonnategevuskavasse (2004-2006) on võõrliikide temaatika integreeritud. Eesmärk nr 3. Maastike ja elustiku mitmekesisuse säilitamine, alameesmärk 3.1 Loodus ja bioloogiline mitmekesisus, 3.1.8 Karuputke võõrliikide tõrje.

II)Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus		X	
b) Siseveed		X	
c) Meri ja rannik		X	
d) Kuivad ja pool-kõrbelised alad			M/K
e) Mets		X	
f) Mäed			M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

Vaata vastust 6.2 I

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XIV.

Eesmärk 7 Ohjata kliimamuutusest ja saastamisest tulenevaid ohte bioloogilisele mitmekesisusele

Ülesanne 7.1 Säilitada ja tugevdada bioloogilise mitmekesisuse komponentide võimet kohaneda kliimamuutusega

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- d) Ei X
- e) Jah, globaalse ülesandega sama
- f) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

Eesti on ratifitseerinud Kyoto protokollid ning Eesti Valitsus on heaks kiitnud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks programmi, milles on kavandatud abinõud aastateks 2003-2013. Eesti on seadnud eesmärgiks vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid ajavahemikul 2008-2012 vähemalt 8% võrreldes 1990. aasta tasemega. Eesti keskkonnastrateegia üheks ülesandeks on peatada loodusliku mitmekesisuse kahanemine, arendada looduslike ja poollooduslike elupaikade (koosluste), taime- ja loomaliikide ning nende elupaikade ja maastike terviklikku säilitamist, taastamist ja kaitset. Selles ülesandes sisaldub bioloogilise mitmekesisuse kaitsmise tõhustamine inimtegevusest põhjustatud kliimamuutuse vastu. Eesti ei ole kehtestanud otseseid abinõusid vähendamaks kliimamuutuse võimalikku negatiivset mõju bioloogilisele mitmekesisusele.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus		X	
b) Siseveed		X	
c) Meri ja rannik		X	
d) Kuivad ja poolkõrbelised alad			M/K
e) Mets		X	
f) Mäed			M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei X
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Ülesanne 7.2 Vähendada saastamist ja selle mõju bioloogilisele mitmekesisusele

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei
 b) Jah, globaalse ülesandega sama
 c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet X

Palun täpsustage

Veeseadusest (16.06.1994) tulenevad nõuded veekogude seisundi kohta on kehtestatud arvestades saasteainete mõju inimese tervisele ning veeökosüsteemide seisundile. Veekogude seisundi nõuetele vastavaks viimine vähendab saasteainete poolt vee-elustikule avaldatavat mõju.

Välisõhu kaitse seaduses (05.05.2004) kehtestatud nõuded välisõhu kvaliteedile arvestavad õhusaaste mõju inimese tervisele ning ökosüsteemide seisundile. Välisõhu seisundi parandamine piirkondades, kus see ei vasta kehtestatud nõuetele, vähendab õhusaaste negatiivset mõju ökosüsteemidele ja nende elustikule.

Seega on uue keskkonnastrateegia eelnõus 2010. aastaks püstitatud ülesanded, mis näevad ette veekogude seisundi ja välisõhu kvaliteedi parandamist, kooskõlas Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ülesandega 7.2. Vastavad keskkonnastrateegia eelnõus sisalduvad ülesanded on järgmised:

- piirata veekogude eutrofeerumist põhjustavaid tegureid, vältimaks vee kvaliteedi ja vee-elustiku elutingimuste halvenemist ning liigivaesemaks muutumist
- 2009. aasta lõpuks tuleb tagada asulareovee kogumine ja 2010. aasta lõpuks reovee-puhastus kõigis üle 2000 elanikuga asumites
- vähendada majandustegevuse tagajärjel merre sattuvate saasteainete hulka, mis võivad põhjustada rannikumere ökoloogilise seisundi halvenemist
- vältida ohtlike ainete sattumist rannikumerre, tagada kehtestatud piirangute range täitmine
- tagada merre lastava reovee piisav puhastamine
- vähendada väevliühendite heitkoguseid 1980. a tasemega võrreldes 2005. aastaks 35% võrra ja 2010. aastaks 40% võrra
- aastast 2010 ei tohi vääveldioksiidi summaarne heitkogus aastas ületada 100 000 t
- aastast 2010 ei tohi lämmastikoksiidide summaarne heitkogus aastas ületada 60 000 t
- aastast 2010 ei tohi lenduvate orgaaniliste ühendite summaarne heitkogus aastas ületada 49 000 t
- aastast 2010 ei tohi ammoniaagi summaarne heitkogus aastas ületada 29 000 t

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus		X	
b) Siseveed		X	
c) Meri ja rannik		X	
d) Kuivad alad			M/K
e) Mets		X	

f) Mäed M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei
- b) Jah, riikliku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse X

Palun täpsustage

Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ülesandega 7.2 seostuvad järgmised eri valdkondade strateegiates ja tegevuskavades püstitatud eesmärgid:

Maaelu arengukava (2007-2013) eelnõu

Vähendada põllumajandusest lähtuvat saastamist toetades mahepõllumajandust, soodustades väetiste efektiivset kasutamist ning suurendades keskkonnateadlikust.

Energeetika arengukava (aastani 2018)

Vähendada põlevkivienergeetikast lähtuva aluselise lendtuha ja vääveldioksiidi heitmeid.

Puhastada põlevkivi põletavate elektrijaamade aluselist tuhaärastusvett.

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

Uus keskkonnastrateegia (aastani 2010) kiideti Riigikogus heaks 26.10.2005. Selles püstitatud ülesanded on täidetavad ettenähtud aja jooksul, kuid vajalikuks võib osutuda ülesannete täpsustamine.

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ülesande 7.2 täitmisega on seotud järgnevad Eesti keskkonnaseire indikaatorid:

- Saasteainete kontsentratsioonide mõõtmine õhus (SO₂, NO_x, O₃, CO, süsivesinikud, tahked osakesed)
- Sademete keemiline koostis
- Raskemetallide sisaldus taimedes
- Saasteainete sisaldus siseveekogude ja rannikuvete vees; saasteainete kontsentratsioon vee-elustikus
- Kiirgustase (üldine gammakiirgus, nSv/h; radooni ja tseesium-137 sisaldus, UV-kiirgus)
- Kütuste ja energia tarbimise seire, mis on oluline tööstusest ja transpordist pärinevate saasteainete heitkoguste arvutamiseks

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

Strateegiates ja tegevuskavades püstitatud ülesanded on sageli liiga üldised, mistõttu on raske hinnata ülesannete täitmiseks rakendatud meetmete tõhusust.

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XVI.**Eesmärk 8****Säilitada ökosüsteemide võime toota kaupu ja teenuseid ning tagada elatusvahendid****Ülesanne 8.1****Ökosüsteemide võime toota kaupu ja teenuseid säilitatud**

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei
- b) Jah, globaalse ülesandega sama
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet X

Palun täpsustage

Eesti Keskkonnastrateegia eesmärk: säilitada liikide ja maastike mitmekesisus.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus	X		Maaelu Arengukava (2004-2006)
b) Siseveed	X		Alamvesikondade majandamisplaanid
c) Meri ja rannik	X		Ettevalmistatav Looduskaitse Arengukava
d) Kuivad ja pool-kõrbelised alad			M/K
e) Mets	X		Riiklik metsanduse Arengukava (2001-2010),
f) Mäed			M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse X

Palun täpsustage

Vaata ülal 8.1 II

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XVII.

Ülesanne 8.2 **Bioloogilised ressursid, mis toetavad säästvaid elatusvahendeid, kohalikku toiduohutust ja tervishoidu, eriti majanduslikult vähekindlustatute oma, on säilitatud**

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei X
- b) Jah, globaalse ülesandega sama
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

Eestis ei ole vaesus tingitud ressursipuudusest vaid sotsiaalsest ebavõrdsusest.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus		X	
b) Siseveed		X	
c) Meri ja rannik		X	
d) Kuivad ja pool-kõrbelised alad			M/K
e) Mets		X	
f) Mäed			M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei X
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V)Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI)Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII)Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XVIII.

Eesmärk 9

Säilitada põlisrahvaste ja kohalike kogukondade sotsiaal-kultuuriline mitmekesisus

Ülesanne 9.1

Kaitsta kohalikke teadmisi, innovatsiooni ja kombeid

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei
- b) Jah, globaalse ülesandega sama
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet X

Palun täpsustage

Nii Maaelu Arengukavas kui ettevalmistatavas Looduskaitse Arengukavas on olemas eesmärgid, mis seostuvad traditsiooniliste praktikate ja teadmiste kaitsega, siiski käsitletakse neid seal kui teisejärgulisi eesmärke.

II)Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

	Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a)	Põllumajandus	X		
b)	Siseveed		X	
c)	Meri ja rannik		X	
d)	Kuivad ja pool-kõrbelised alad			M/K
e)	Mets		X	
f)	Mäed			M/K

III)Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei X
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevus-

kavasse

- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

Boks XIX.

Ülesanne 9.2

Kaitsta põlisrahvaste ja kohalike kogukondade õigust oma traditsioonilistele teadmistele, innovatsioonile ja kommetele, sealhulgas õigust hüvedest osasaamisele

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei X
- b) Jah, globaalse ülesandega sama
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

Kuna ainsad põlisasukad Eestis on eestlased ise, siis antud peatükk Eestile ei kehti.

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus		X	
b) Siseveed		X	
c) Meri ja rannik		X	
d) Kuivad alad			M/K
e) Mets		X	
f) Mäed			M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei X

b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse

c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XX.

Eesmärk 10

Tagada geneetiliste ressursside kasutusest tulenevate hüvede aus ja õiglane jagamine

Ülesanne 10.1

Kõik geneetiliste ressursside tehingud toimuvad vastavalt Bioloogilise mitmekesisuse konventsioonile ja teistele asjaomastele lepetele

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

a) Ei X

b) Jah, globaalse ülesandega sama

c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus		X	
b) Siseveed		X	
c) Meri ja rannik		X	
d) Kuivad ja pool-kõrbelised alad			M/K
e) Mets		X	
f) Mäed			M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei X
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XXI.

Ülesanne 10.2 Geneetiliste ressursside kasutamisest tulenevaid hüvesid jagatakse nende ressursside päritolumaadega

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei X

- b) Jah, globaalse ülesandega sama
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

	Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a)	Põllumajandus		X	
b)	Siseveed		X	
c)	Meri ja rannik		X	
d)	Kuivad ja poolkõrbelised alad			M/K
e)	Mets		X	
f)	Mäed			M/K

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei X
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XXII.**Eesmärk 11**

Osapoolte rahaline, teaduslik, tehniline ja tehnoloogiline võimekus konventsiooni rakendada on paranenud

Ülesanne 11.1

Arengumaadele suunatud uued ja täiendavad rahalised ressursid võimaldavad neil tõhusalt täita konventsiooni raames võetud kohustusi

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei X
 b) Jah, globaalse ülesandega sama
 c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus			
b) Siseveed			
c) Meri ja rannik			
d) Kuivad ja pool-kõrbelised alad			
e) Mets			
f) Mäed			

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei X
 b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
 c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Boks XXIII.

Ülesanne 11.2 Arengumaadest osapooltele tagatakse ligipääs tehnoloogiatele, mis võimaldavad tõhusat täita konventsiooni raames võetud kohustusi

I) Riiklik ülesanne: kas on kehtestatud eeltoodud globaalsele ülesandele vastav riiklik ülesanne?

- a) Ei X
- b) Jah, globaalse ülesandega sama
- c) Jah, üks või mitu spetsiifilist riiklikku ülesannet

Palun täpsustage

II) Riiklikud ülesanded spetsiifilisteks töövaldkondadeks: kui sellised riiklikud ülesanded on määratletud, palun näidake allpool ja esitage vastavad detailid

Tööprogramm	Jah	Ei	Detailid
a) Põllumajandus			
b) Siseveed			
c) Meri ja rannik			
d) Kuivad ja pool-kõrbelised alad			
e) Mets			
f) Mäed			

III) Kas globaalne või riiklik ülesanne on lülitatud asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

- a) Ei X
- b) Jah, riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse
- c) Jah, asjaomastesse valdkondlikesse tegevuskavadesse

Palun täpsustage

IV) Palun esitage informatsioon staatusest ja trendidest seoses selle ülesandega

V) Palun esitage informatsioon selle ülesandega seoses kasutatavaist indikaatoritest

VI) Palun esitage informatsioon raskustest selle ülesande täitmisel

VII) Palun esitage informatsioon, mis võiks veel olla asjakohane

Globaalne Strateegia Taimede Kaitseks

Osapoolte konverents võttis otsuse VI/9 lisaga vastu Globaalse Strateegia Taimede Kaitseks. Osapooli kutsutakse üles selle paindliku süsteemi raames arendama neile omaseid eesmärke. Osapoolte konverents pidas strateegiat pilootlähendamiseks konventsiooni raames toimuva eesmärgipärasustamise. Otsusega VII/10 integreeris osapoolte konverents need eesmärgid kolmandasse riiklikku aruandesse.

Boks XXIV.

Eesmärk 1. Laialdaselt kättesaadav teadaolevate taimeliikide nimestik kui samm täieliku maailmafloora info koondamise suunas

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah X

b) Ei

Palun täpsustage

Eestis leiduvate taimeliikide nimekiri on saadaval internetis (<http://www.ut.ee/taimenimed/>), samuti on ilmunud mitmeid ülevaateid ja määrajaid.

II) Kas teie riik on lülitanud ülaltoodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah

b) Ei X

Palun täpsustage

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXV.**Eesmärk 2. Kõigi teadaolevate taimeliikide looduskaitse seisundi esialgne hinnang riiklikul, regionaalsel ja rahvusvahelisel tasandil**

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah X

b) Ei

Palun täpsustage

Eisialgne hinnang teadaolevate taimeliikide seisundile on antud Punases Raamatus ja kajastub ka looduskaitseaduse alusel määratud kaitsealuste liikide nimekirjades. Looduskaitse Arengukava eelnõu (2005) näeb ette liikide seisundi perioodilist hindamist ja nende kaitsekategooriate ülevaatamist.

II)3

a) Jah

b) Ei X

Palun täpsustage

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXVI.**Eesmärk 3. Teadusel ja praktilisel kogemusel rajanevate mudellahenduste arendamine taimede kaitseks ja säästvaks kasutuseks**

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

II) Kas teie riik on lülitanud ülaltoodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXVII.

Eesmärk 4. Vähemalt kümme protsenti maailma kõigist ökoregioonidest on tõhusalt kaitstud

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

Kaitsealade üldpindala moodustab Eestis enam kui 16% riigi pinnast ja seega pole eesmärk formaalselt võttes asjakohane. Siiski pole kõigi Eesti metsatüüpide kaitstus piisav ja seetõttu kavandatakse Looduskaitse Arengukava eelnõus (2005) ja Metsanduse Arengukavas aastani 2010 rangelt kaitstavate metsade pindala suurendamist vähemalt kuni 10% piirini.

II) Kas teie riik on lülitanud ülaloodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Eesmärk 5. Kõige tähtsamate alade kaitse kindlustamine vähemalt 50% taimede mitmekesisuse jaoks

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

- a) Jah
 b) Ei X

Palun täpsustage

Lõppes äsja tähtsate taimealade projekt, mille käigus defineeriti Eesti olulised taimestiku ja taimkatte väärtustega kohad, kuid ametlikke kaitsealasid neile aladele pole planeeritud.

II) Kas teie riik on lülitanud ülaltoodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah	
b) Ei	X

Palun täpsustage

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Eesmärk 6. Vähemalt 30% tootmisaladest majandatakse taimestiku mitmekesisuse säilimise seisukohalt sobival viisil

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

- a) Jah
 b) Ei X

Palun täpsustage

II) Kas teie riik on lülitanud ülaltoodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

-
- a) Jah
 b) Ei X

Palun täpsustage

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

Toetatakse maheviljelust ja pool-looduslike koosluste majandamist, kuid nimetatud tegevused toimuvad tunduvalt väiksemal pindalal kui 30% põllumajandusmaast ja Maaelu Arengukava 2004-2006 ei sisalda selget ülesannet tõsta vastavate tegevuste osakaalu nimetatud tasemele.

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXX.

Eesmärk 7. 60% maailma ohustatud liikidest kaitstakse *in-situ*

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

- a) Jah
 b) Ei X

Palun täpsustage

II) Kas teie riik on lülitanud ülaloodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah	
b) Ei	X
Palun täpsustage	

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXXI.

Eesmärk 8. 60% ohustatud taimeliikidest on kättesaadavad *ex-situ* kollektsioonides, soovitatavalt päritolumaal, 10% neist taastamisprogrammidega seotult

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah	
b) Ei	X
Palun täpsustage	

II) Kas teie riik on lülitanud ülaloodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah	
b) Ei	X
Palun täpsustage	

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII)Muu asjakohane info

Boks XXXII.

Eesmärk 9. Põllukultuuride ja teiste suure sotsiaalmajandusliku väärtusega taimeliikide geneetilisest mitmekesisusest säilitatud 70% (koos seonduvate kohalike teadmistega)

I)Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

II)Kas teie riik on lülitanud ülaloodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII)Muu asjakohane info

Boks XXXIII.**Eesmärk 10. Ohjamiskavad on paigas vähemalt 100-le peamistele taimi, taimekooslusi ja seonduvaid elupaiku ning ökosüsteeme ohustavatele võõrliikidele**

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

- a) Jah X
 b) Ei

Palun täpsustage

Vaata 2010 aasta eesmärki 6.1 I ja artiklit 7 punkt 21

II) Kas teie riik on lülitanud ülaltoodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah	X
b) Ei	

Palun täpsustage

Vaata 2010 aasta eesmärki 6.1 I ja artiklit 7 punkt 21

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXXIV.**Eesmärk 11. Rahvusvaheline kaubandus ei ohusta ühtegi looduslikku liiki**

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

- a) Jah X
 b) Ei

Palun täpsustage

Eesti on ühinenud Loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsiooniga – CITES.

Paljud eesti liigid kuuluvad CITES-i lisadesse (orhideed, kullid, kakud, karu, hunt, ilves jne.)

II) Kas teie riik on lülitanud ülaloodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah	X
b) Ei	

Palun täpsustage

Eesti keskkonnanstrateegias on ülesanne teha rahvusvahelist koostööd keskkonna kaitsel.

Keskkonnategevuskava punkt 3.1.12 on CITES-i täitmine.

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

CITES-i rakendatakse suhteliselt tõhusalt Eestis.

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

Eesti on ühinenud CITES'i konventsiooniga – vt artikkel 5 – Koostöö.

CITES-i rakendamine, õiguslik raamistik olemas, teavitatakse avalikkust ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse reeglitest.

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

Tihedat koostööd erinevate institutsioonide vahel (KKI, Toll, KKM).

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXXV.

Eesmärk 12. 30% taimedel põhinevatest toodetest saadakse säästvalt majandatud allikatest

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

II) Kas teie riik on lülitanud ülaloodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah	
b) Ei	X

Palun täpsustage

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXXVI.

Eesmärk 13. Taimsete ressursside ja neil põhinevate säästvat elulaadi, toiduohutust ning tervishoidu toetavate põliste kohalike teadmiste, innovatsioonide ja kommete allakäik on peatatud

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

II) Kas teie riik on lülitanud ülaltoodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXXVII.**Eesmärk 14. Taimede mitmekesisuse tähtsus ja vajadus seda kaitsta on hõlmatud keskkonnahariduse ja üldsuse teadlikkuse tõstmise programmidesse**

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

On programme looduskaitsealase teadlikkuse tõstmiseks, kuid mitte eriliselt taimeistiku väärtuste kaitse tarvis. Tähtsate taimealade projekti käigus avaldati informatiivne plakat.

II) Kas teie riik on lülitanud ülaltoodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah

b) Ei

Palun täpsustage

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXXVIII.**Eesmärk 15. Tagatud piisava ettevalmistuse ja võimalustega inimeste arv, kes tegelevad taimeistiku kaitsega, mis toetub selle strateegiaga seotud riiklikele vajadustele**

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah

b) Ei

X

Palun täpsustage

II) Kas teie riik on lülitanud ülatoodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah	
b) Ei	X
Palun täpsustage	

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV) Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V) Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI) Takistused edu saavutamisel

VII) Muu asjakohane info

Boks XXXIX.

Eesmärk 16. Luuakse või tugevdatakse riiklike, regionaalseid ja rahvusvahelisi taimestiku kaitsega seotud võrgustikke

I) Kas teie riik on kehtestanud riikliku eesmärgi, mis vastaks eeltoodud globaalsele eesmärgile?

a) Jah	
b) Ei	X
Palun täpsustage	

II) Kas teie riik on lülitanud ülatoodud globaalse või riikliku eesmärgi asjaomastesse kavadesse, programmidesse ja strateegiatesse?

a) Jah	
b) Ei	X
Palun täpsustage	

III) Praegune seis (palun nimetage praegune seis seoses selle eesmärgiga)

IV)Eesmärgi saavutamiseks rakendatud meetmed (palun nimetage tegevused, õiguslikud abinõud ja muud sammud, mis eesmärgi saavutamiseks on ette võetud)

V)Edu eesmärgi saavutamisel (palun täpsustage edu hindamiseks kasutatud näitajaid)

VI)Takistused edu saavutamisel

VII)Muu asjakohane info

Boks XL.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Ehkki erilisi taimestiku kaitse programme pole ja globaalset taimestiku kaitse strateegiat pole lähemalt arutatud, sisaldub oluline osa taimestiku mitmekesisuse kaitse vajadustest üldisemates bioloogilise mitmekesisuse kaitset kavandavates dokumentides.

Ökosüsteemne lähenemine

Ökosüsteemne lähenemine on strateegia maa, vee ja elusressursside integreeritud majandamisest, mis soosib nende kaitset ja säästvat kasutust õiglasel viisil. Ökosüsteemse lähenemise rakendamine aitab saavutada tasakaalu konventsiooni kolme eesmärgi vahel. Oma teisel koosolekul kinnitas osapoolte konverents, et ökosüsteemne lähenemine on konventsiooni raames tegutsemise peamiseks lähtekohaks (otsus II/8). Viiendal koosolekul kinnitas osapoolte konverents ökosüsteemse lähenemise kirjelduse ja tegevusjuhised ning soovitas vastavaid juhiseid rakendada.

3. ¹ Kas teie riik rakendab ökosüsteemset lähenemist, arvestades otsuse V/6 põhimõtteid? (otsus V/6)
-)a Ei
 -)b Ei, kuid rakendamist kaalutakse X
 -)c Jah, mõningaid aspekte rakendatakse
 -)d Jah, valdavalt rakendatud

4. Kas teie maa arendab praktilisi ökosüsteemse lähenemise meetmeid riikliku poliitika ja seadusandluse jaoks, mis arvestaksid kohalikke, riiklikke ja regionaalseid tingimusi? (otsus V/6)
- a) Ei
- b) Ei, kuid rakendamist kaalutakse X
- c) Jah, praktilisi väljendusi on arendatud mõningate ökosüsteemse lähenemise põhimõtete rakendamiseks
- d) Jah, praktilised väljendused on arendatud enamuse ökosüsteemse lähenemise põhimõtete rakendamiseks
5. Kas teie maa tugevdab ökosüsteemse lähenemise rakendamise võimekust ning annab tehnilist ja rahalist abi selle arendamiseks? (otsus V/6)
- a) Ei X
- b) Jah, siseriiklikult
- c) Jah, sealhulgas toetades teisi osapooli
6. Kas teie maa on arendanud regionaalset koostööd ökosüsteemse lähenemise piiriüleseks rakendamiseks? (otsus V/6)
- a) Ei X
- b) Jah, mitteformaalne koostöö (detailid allpool)
- c) Jah, formaalne koostöö (detailid allpool)

Kommentaariid regionaalse koostöö kohta ökosüsteemse lähenemise piiriülesele rakendamisele

7. Kas teie maa soodustab kogemuste vahetamist, suutlikkuse arendamist, tehnoloogia kättesaadavaks tegemist ja teadlikkuse tõstmist, et aidata kaasa ökosüsteemse lähenemise rakendamisele? (otsused VI/12 ja VII/11)
- a) Ei X
- b) Ei, kuid mõned programmid on arendamisel X
- c) Jah, mõnda programmi arendatakse (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavat programmi rakendatakse (detailid allpool)

Kommentaariid kogemuste vahetamisest, suutlikkuse arendamisest, tehnoloogia kättesaadavaks tegemisest ja teadlikkuse tõstmisest, et aidata kaasa ökosüsteemse lähenemise rakendamisele

Eesti tegevus elurikkuse kaitsel ja säästval kasutamisel, nt. metsaelurikkuse puhul ühtivad ökosüsteemse lähenemise põhimõtetega osaliselt ja kaudselt. Ökosüsteemne põhimõte on olnud lähtekohtade hulgas mõnedel juhtudel nagu nt. Hiiumaa looduskaitse korraldamisel. Infot seminaride ja avalike koosolekute kohta saab veebilehelt www.bka.hiuloodus.ee/reform/e_6.html Ökosüsteemne lähenemine on olnud Lahemaa RP kaitsekorralduskava lähteprintsiipe. Eesti kalandussektoris on nimetatud ökosüsteemset lähenemist üheks poliitiliseks eesmärgiks.

8. Kas teie maa loob soodsa keskkonna ökosüsteemse lähenemise rakendamiseks, sealhulgas vastava institutsionaalse raamistiku arendamise kaudu? (otsus VII/11)

- a) No X
- b) Ei, kuid asjaomaseid poliitikaid ja programme arendatakse
- c) Jah, mõned poliitikad ja programmid on paigas (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad poliitikad ja programmid on paigas (detailid allpool)

Täiendavad kommentaarid ökosüsteemset lähenemist soodustava keskkonna loomise kohta

C. KONVENTSIOONI ARTIKLID

Artikkel 5 – Koostöö

9. Kas teie riik teeb teiste osapooltega aktiivset koostööd piiriüleste alade bioloogilise mitmekesisuse kaitseks ja säästvaks kasutuseks?
a) Ei	
b) Jah, kahepoolne koostöö (detailid allpool)	X
c) Jah, mitmepoolne koostöö (detailid allpool)	X
d) Jah, regionaalne ja/või subregionaalne koostöö (detailid allpool)	X
e) Jah, teised koostöövormid (detailid allpool)	

Kommentaariid teiste osapooltega piiriüleste alade bioloogilise mitmekesisuse kaitseks ja säästvaks kasutuseks tehtava koostöö kohta

Alates 1990 aastast on Eesti ühinenud 51 kahe- ja mitmepoolse keskkonnaalase kokkuleppega. Need, mis on allkirjastatud peale 2000 aastat on toodud allpool:

1. Eesti ja Soome valitsuste vaheline kokkulepe keskkonnamõtjude hindamise kohta piiriüleses kontekstis, 21. veebruar, 2002 (Helsingi).
2. Eesti Keskkonnaministeeriumi ja Mecklenburg-Vorpommern'i liidumaa vaheline deklaratsioon keskkonna ja looduskaitse alase koostöö kohta, 12. märts, 2002 (Castle Granitz/Binz).
3. Soome Keskkonnaministeeriumi ja Eesti Keskkonnaministeeriumi vaheline memorandum toetamiseks projekti vee ja jäätmete alase juurdepääsu programmile 17-le omavalitsusele Eestis, 30 september 2002 (Tallinn).
4. Eesti Keskkonnaministeeriumi ja Ukraina Keskkonna – ja loodusvarade ministeeriumi vaheline kokkuleppe keskkonnaalase koostöö osas, 14 oktoober, 2002 (Kiiev).
5. Koostöömemorandum Euroopa Ühenduse ja Eesti Vabariigi vahel, millega Eesti võtab osa Ühenduse tegevuskavast, mis toetab keskkonnakaitseteemaliste valitsusväliste organisatsioonide tegevust, 27 september, 2002 (Tallinn).
6. Eesti ja Läti delegatsioonide vaheline kalanduse alane läbirääkimiste järelduste loend, 1 november, 2002 (Riia).
7. Eesti ja Soome valitsuste vaheline kokkulepe kasvuhoonegaaside emissioonide ühise vähendamise kohta, 17 detsember, 2002 (Tallinn).
8. Hollandi ja Eesti valitsuste vaheline vastastikuse mõistmise koostöö memorandum kasvuhoonegaaside emissioonide vähendamise kohta, artikkel 6 Kyoto protokollis raames 9. september, 2003 (Tallinn).
9. Eesti Vabariigi ja Taani Kuningriigi vaheline vastastikuse mõistmise memorandum Kyoto protokollis elluviimisel ÜRO Kliimakonventsiooni rakendamise raames, 25 september, 2003 (Tallinn).
10. Eesti ja Soome valitsuste vaheline projektikokkulepe, mis puudutab Paide Bioenergia II projekti, 10 oktoober, 2003 (Tallinn).
11. Eesti ja Läti Keskkonnaministeeriumite vaheline koostöökokkulepe piiriüleste veekogude kaitse ja säästva kasutus osas, 24 oktoober, 2003 (Palanga).
12. Vastastiku mõistmise memorandum Suurbritannia Keskkonna-, toidu- ja maaelu ameti, Taani Keskkonnaagentuuri, Soome Energiaturu Ameti, Itaalia Keskkonna- ja territooriumi ministeeriumi, Hollandi Kliimamuutuste- ja tööstuse ministeeriumi, Norra Keskkonnaministeeriumi, Sloveenia Keskkonna-, planeerimis- ja energiaministeeriumi, Leedu Keskkonnainvesteeringute fondi, Rootsi Energiaagentuuri, Iiri Keskkonnakaitse agentuuri ja Eesti Keskkonnaministeeriumite vahel, mis puudutab registrisüsteeme, 15 november, 2004 (Tallinn).
13. Eesti ja Taani Keskkonnaministrite vaheline kokkulepe Türisalu tuulepargi projekti osas, 14 detsember 14, 2004 (Buenos Aires).

Eesti osaleb Euroopa Liidu kaitsealade võrgustiku loomise Natura 2000 protsessis. Võrgustik kaitseb EL loodus- ja linnudirektiivide lisades loetletud elupaiku ja liike. Selle tarbeks on valitsus kinnitanud riikliku programmi "Natura 2000 Eestis 2000-2007". Eesti võtab aktiivselt osa ka EL looduskaitsealadest projektidest Life-Loodus, mis on samuti suunatud kaitsma loodus ja linnudirektiivide lisade liike ja elupaiku. EL on alates 2001 a. heaks kiitnud 10 Life-Loodus projekti, millest enamus käivad. Eesti on samuti partner teiste maade nt Soome ja Taani, Läti Life-Loodus projektides.

- Eesti Osaleb samuti PEBLDS (The Pan-European Biodiversity and Landscape Strategy, 1995), protsessis, mis oli alguses üks olulisemaid regionaalseid vahendeid bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni rakendamisel globaalses protsessis. Strateegia keskne idee on PEEN (Pan-European Ecological Network), mis kujutab endast looduslike tuumalade, puhvertsoonide ja ökoloogiliste koridoride määramist. PEEN on samuti kavandatud riikidevaheliseks asutuste, ametnike jt looduskaitsega tegelevate isikute infovõrgustikuks.
- Eesti on aktiivne osaline Pan-Euroopa ministrite metsakaitsekonverentside (*Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe (MCPFE)*) protsessis. MCPFE koos konverentside vaheajal toimuvate kontaktgrupi töö ja ekspertnõupidamistega on ligi 40 Euroopa riiki kaasav valitsustevaheline metsade kaitse alane koostööprotsess. Selle eesmärgiks on metsade ja metsandusega seotud arengute, võimaluste ning ohtude käsitlemine, tegevuste koordineerimine ning säästva metsanduse arendamine. Töö algas 1990. aastal ja on tänaseks kujunenud üheks peamiseks ÜRO keskkonna- ja arengukonverentsi järgseks poliitilise dialoogi ning koostöö vormiks Euroopa metsade ja metsandusega seotud küsimustes.
- Eesti on koostöös teiste Balti riikidega aktiivselt osalenud Helisingi konventsiooni raames 1974. aastal loodud valitsusvaheliste Läänemere keskkonna kaitse komisjoni (HELCOM) töös.
- Eesti osaleb Balti-Põhjamaade invasiivsete võõrliikide võrgustiku (NOBANIS) andmebaasi loo-mise protsessis. Andmebaas sisaldab endas andmeid nii võõrliikide, kui ka nendega seotud ekspertide ja asutuste kohta Läänemere äärses piirkonnas.
- Eesti-Soome looduskaitsealane koostöö ulatub 1960. aastatesse. Ametlik looduskaitsealane koostöö algas 1991. aastal riikidevahelise keskkonnakaitsealase koostöölepe alusel. Selle alusel loodud looduskaitse töörühm vahetab kogemusi kummagi maa looduskaitsealadest aktuaalsetes küsimustes. Koostöö on hõlmanud näiteks seminaride korraldamist, asutuste küllastamist, ekspertnõuandeid, koostööprojekte. Teemaatiline koostöö on toimunud metsade kaitse, taimeliikide kaitse ja seire, randade kaitse, tähtsate linnualade (IBA) valimise ning looduse mitmekesisuse seire korraldamisel, samuti pärandkoosluste inventuuri läbi viimisel, looduskaitse ja keskkonnateadlikkuse edendamisel, metsalooduse taastamise teemadel. Soome kogemused olid abiks Eesti Natura 2000 võrgustiku loomise ettevalmistustöödel enne Eesti Euroopa Liiduga liitumist 1. mail 2004.
- Piiriülene kaitseala – Sookuninga (3847 ha) – moodustati Eesti ja Läti piirile 1999; sellele on kaitsekorralduskava koostatud, kuid mitte heaks kiidetud.
- 1998. a. loodi Eesti-Vene Piiriveekogude Ühiskomisjon piiriüleste veekogude kaitsmise ja kasutamise kohta Eesti ja Vene kahepoolse kokkulepe alusel. Selle raames koostatakse Peipsi järve vesikonna majandamise kava. Peipsi järv on pindalaga 3555 km² Euroopas suuruselt neljas järv, ning suurim piiriveekogu Euroopas.

10. Kas teie riik teeb teiste osapooltega koostööd arendamiseks regionaalseid, subregionaalseid või bioregionaalseid mehhanisme ja võrgustikke toetamiseks konventsiooni rakendamist? (otsus VI/27 A)

- a) Ei
- b) Ei, kuid konsultatsioonid toimuvad
- c) Jah, mõned mehhanismid ja võrgustikud on loodud (detailid allpool) X
- d) Jah, olemasolevaid mehhanisme on tugevdatud (detailid allpool) X

Kommentaariid konventsiooni rakendamist toetavate regionaalsete, subregionaalsete ja bioregionaalsete võrgustike arendamise kohta

Vaata küsimusi 9, 11, boks I

11. Kas teie riik ühildab riiklikke poliitikaid ja programme, et optimeerida poliitika sidusust, sünergiaid ja efektiivsust mitmepoolsete keskkonnalepete ja asjaomaste regionaalsete initsiatiivide rakendamisel? (otsus VI/20)

- a) Ei
- b) Ei, kuid samme kaalutakse
- c) Jah, mõned sammud on tegemisel (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad sammud astutud (detailid allpool) X

Kommentaariid riiklike poliitikate ja programmide harmoniseerimisest

Eesti võtab arvesse mitmete rahvusvaheliste keskkonnaalaste lepete nõudeid ja harmoniseerib neid oma seadusandlusega ja integreerib tegevuskavadesse ja strateegiatesse.

Alates 2004. a., mil Eesti ühines Euroopa Liiduga, on üle võetud ja rakendatakse ellu EL keskkonnaalast seadusandlust ja keskkonnanõudeid.

2003-2004 a võttis Eesti osa UNEP GEF projektist GF/2740-03-4608 Rahvuslik keskkonnakonventsioonide rakendamise ja ühise arendamise audit Eestis (KEKO), mis tegi ettepanekuid kolme keskkonnakonventsiooni: BMK, Kliimakonventsiooni ja Kõrbestumisvastase konventsiooni ühiseks rakendamiseks Eestis.

Boks XLI.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Üldiselt osaleb Eesti aktiivselt rahvusvahelises koostöös keskkonkantselises, sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse kaitse valdkonnas. Aktiivsemat osavõttu protsessidest tuleks soodustada.

Keskkonkantsionid, millega Eesti on ühinenud:

- 1. Baseli 1989. a. konventsioon** ohtlikest jäätmetest ja nende kõrvaldamisest (rat. 14.mai 1992, jõustus 19. oktoober 1992; RT 1992,21,297);
- 2. Gdanski 1973. a. Konventsioon** kalapüügist ja elusressursside säilitamisest Balti meres ja Beltides (rat. 10. veebruar 1993, jõustus 24. august 1992; RT VL 1993,5,4). Denonsseerisime vastavalt ühinemislepingule dets 2004, vastavalt konventsioonile liikmed kuni 31.12.2005;
- 3. Ottawa 1978. a. konventsioon** tulevases mitmepoolsest koostööst kalanduse valdkonnas Atlandi ookeani loodeosas (rat. 10. veebruar 1993, jõustus 31. august 1992; RT II 1993,5,4);
- 4. Copenhageni 1964. a. konventsioon** Rahvusvahelise Mereuurimise Nõukogu loomisest (rat. 10. veebruar 1993, jõustus 16. detsember 1993; RT II 1993,5,4);
- 5. Ramsari 1971. a. konventsioon** rahvusvahelistest märgaladest, eriti veelindude elupaikadena (rat. 20. oktoober 1993, jõustus 29. juuli 1994; RT II 1993, 27/28, 84; RT I 1997, 18, 303);
- 6. Washingtoni 1973. a. konventsioon** ohustatud metsiku looduse taime- ja loomaliikidega rahvusvahelisest kaubandusest (rat. 20. oktoober 1993, jõustus 20. oktoober 1993; RT II 1993, 27/28,83; RTL 1994, 51/52, 1744);
- 7. Viini 1963. a. konventsioon** tsiviilvastutusest tuumakahjustuste eest (rat. 6. aprill 1994, jõustus 9. august 1994; RT II 1994,8/9,25), *Ühine protokoll (1988) Viini konventsiooni ja Pariisi konventsiooni rakendamise kohta (rat. 6. aprill 1994, jõustus 9. august 1994; RT II 1994,8/9,23);
- 8. Rio de Janeiro 1992. a.** bioloogilise mitmekesisuse **konventsioon** (rat. 11. mai 1994, jõustus 25. oktoober 1994; RT II 1994,13,41), *Cartagena bioloogilise ohutuse protokoll (rat. 21. jaanuar 2004, jõustus 22. juuni 2004.a; RT II 2004, 2, 4);
- 9. Rio de Janeiro 1992. a. ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon** (rat. 11. mai 1994, jõustus 25. oktoober 1994; RT II 1994, 14/15, 43; RT II 1995, 40, 165). Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokollu ratifitseerimise seadus (vv - 03.09.2002, jõustus - 23.09.2002; RT II 2002, 26, 111);
- 10. Helsinki konventsioon 1992. a.** Läänemere piirkonna merekeskkonna kaitse kohta (rat. 19. aprill 1995, jõustus 9. august 1995; RT II 1995,11/12,57);
- 11. Helsinki 1992. a. konventsioon** rahvusvaheliste järvede ning piiriveekogude kaitsest ja kasutamisest (rat. 3. mai 1995, jõustus 12. mai 1995; RT II 1995,13/14,64). 1992. aasta piiriveekogude ja rahvusvaheliste järvede kaitse ning kasutamise konventsiooni vee ja tervise protokollu ratifitseerimise seadus (vv - 12.02.2003, jõustus - 22.03.2003; RT II 2003, 8, 31);
- 12. Viini 1985. a. konventsioon** osoonikihi kaitsest (rat. 11. september 1996, jõustus 15. jaanuar 1997; RT II 1996,33/34,119). Montreali 1987. a. protokoll osoonikihti lõhkuvatest ainetest (rat. 11. september 1996, jõustus 15. jaanuar 1997; RT II 1996,33/34,119). Osoonikihti kahandavate ainete Montreali protokollu täiendatud ja parandatud variant Londonis, 29. juuni 1990 ja Kopenhagenis, 25. november 1992 (rat. 27. jaanuar 1999, jõustus 11. juuli 1999; RT II 1999,3,15);

- 13. Helsinki (1992) Piiriülese toimega tööstusõnnetuste konventsioon** (rat. 9. märts 2000, jõustus 12. mai 1995; RT II 2000,6,34);
- 14. Genfi 1979. a. piiriülese õhusaaste konventsioon**(rat. 19. jaanuar 2000, jõustus 05. juuni 2000; RT II 2000,4,25). Helsinki (1985). Piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni protokoll väävlilise heitkoguse või nende piiriüleste voogude vähemalt 30-protsendilise vähendamise kohta (rat. 19. jaanuar 2000, jõustus 05. juuni 2000; RT II 2000,4,25). Sofia(1988). Piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni protokoll lämmastikoksiidide heitkoguse või nende piiriüleste voogude vähendamise kohta (rat. 19. jaanuar 2000, jõustus 05. juuni 2000; RT II 2000,4,25). Genf (1991). Piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni protokoll lenduvate orgaaniliste ühendite heitkoguse või nende piiriüleste voogude vähendamise kohta (rat. 19. jaanuar 2000, jõustus 05. juuni 2000; RT II 2000,4,25). Piiriülese õhusaaste kauglevi 1979. aasta konventsiooni õhusaasteainete kauglevi seire ja hindamise Euroopa koostööprogrammi (EMEP) pikaajalise finantseerimise protokolliga ühinemise seadus (vv – 06.12.2000, jõustus – 13.01.2001; RT II 2001, 1, 2). Piiriülese õhusaaste kauglevi 1979. aasta konventsiooni püsivate orgaaniliste saasteainete protokoll (vv – 16.03.2005, jõustus – 17.04.2005; RT II 2005, 11, 29);
- 15. Espoo (1991) konventsioon** keskkonnamõjude hindamisest piiriüleses kontekstis (rat. 15. november 2000, jõustus 25. aprill 2001; RT II 2000,28,169);
- 16. Arhus konventsioon.** Keskkonnainfo kättesaadavuse ja üldsuse kaasamise konventsioon (rat. 6. juuni 2001, jõustub 30. oktoober 2001; RT II 2001,18,89);
- 17. Berni 1979. a. konventsioon** Euroopa flora ja fauna ning nende elupaikade kaitseks (rat. 3. august 1992, jõustus 01. detsember 1992; RT avaldamata);
- 18. Londoni 1973/1978. a. konventsiooniga** merereostuse vältimiseks laevadelt (rat. 16. detsember 1991, jõustus 16. märts 1992; RT avaldamata) ja seda täiendava protokolliga ning selle viie lisaga: * naftareostuse vältimine;(jõustus 16. märts 1992), * reostuse vältimine vedelate mürgainete lahtisel veol tankides; (jõustus 16. märts 1992) * reostuse vältimine ohtlike ainete veol laevadel kaubakonteinerites, eraldi laevadele asetavates tsisternides või auto- ja raudteetsisternides;(jõustus 18. november 1992) * laevade reovetest põhjustatud reostuse vältimine;(jõustus 18. november 1992) * laevade prügist põhjustatud reostuse vältimine;(jõustus 18. november 1992);
- 19. Brüsseli 1969. a. konventsiooniga** tsiviilvastutusest naftareostusest põhjustatud kahjustuste korral (rat. 01. detsember 1992, jõustus 01. märts 1993; RT avaldamata);
- 20. Brüsseli 1971. a. konventsiooniga** naftareostusest põhjustatud kahjustuste kompenseerimise fondi asutamisest (rat. 01. detsember 1992, jõustus 01. märts 1993; RT avaldamata);
- 21. Kirde-Atlandi** tulevase mitmepoolse kalanduskoostöö konventsioon (vv 14.05.2003, RT II,13,50) Denonsseerisime 08.06.2005.a;
- 22.** Tuumamaterjali füüsilise kaitse konventsioon (jõustus 08.06.1994, RT II 1994,8,22);
- 23.** Tuumaavarii või kiirgusliku avariilukorra puhul abi andmise konventsioon (jõustus 09.06.1994, RT II 1994,8,24);
- 24.** Tuumaavariist operatiivse teatamise konventsioon (jõustus 09.06.1994, RT II 1994,8,26). 25. Euroopa nahkhiirte kaitse leping, EUROBATS, 1991 (jõustus 11.12.2004).

Artikkel 6 – Kaitse ja säästva kasutuse üldabinõud

12. Kas teie riigil on tõhusad riiklikud strateegiad, plaanid ja programmid tagamaks üleriigilist raamistikku konventsiooni kolme eesmärgi saavutamiseks? (Strateegilise Plaani eesmärk 3.1)
- a) Ei
 - b) Ei, kuid asjakohased strateegiad, plaanid ja programmid on ettevalmistamisel
 - c) Jah, mõned strateegiad, plaanid ja programmid on olemas (detailid allpool) X
 - d) Jah, ammendavad strateegiad, plaanid ja programmid on olemas (detailid allpool)

Kommentaariid Konventsiooni kolme eesmärgi saavutamise strateegiate, plaanide ja programmeide kohta

Bioloogilise mitmekesisuse strateegia (1999) ja tegevuskava (2002 – 2005) on ettevalmistatud ja ajakohastatud, kuid seda pole esitatud valitsusele, sest rahalised asjad jäid osaliselt ebaselgeks. Kava on kättesaadav aadressil <http://www.biodiv.org/world/map.asp?ctr=ee>. Seotud kavad on riiklik kava Natura 2000 rakendamiseks (2000 – 2007), keskkonnastrateegia ja -tegevuskava 2000 (sisaldavad peatükki bioloogilise ja maastikulise mitmekesisuse kohta), ajakohastamisel, ettevalmistamisel olev looduskaitse arengukava, ja teatud määral SE21.

13. Kas teie riik on püstitanud mõõdetavad eesmärgid bioloogilise mitmekesisuse strateegias

ja tegevuskavades? (Otsused II/7 and III/9)

- a) Ei
- b) Ei, mõõdetavad eesmärgid on ettevalmistuse varajases järgus
- c) Ei, kuid mõõdetavad eesmärgid on ettevalmistuse hilises järgus X
- d) Jah, asjaomased eesmärgid on paigas
- e) Jah, asjaomaste eesmärkide täitmisest on olemas aruanded

Kommentaariid bioloogilise mitmekesisuse strateegiate ja kavade eesmärkide kohta

Bioloogilise mitmekesisuse strateegias ja tegevuskavas on olemas mitmed selged eesmärgid, kuid et need ei ole kvantitatiivsed, pole nad ka käsitletavad mõõdetavatena. Looduskaitse arengukava eelnõus on ka mõned mõõdetavad eesmärgid, nagu "Taastada aastaks 2035 vähemalt 30% pärandkooslustest".

14. Kas teie riik on määratlenud prioriteetsed tegevused oma riiklikus bioloogilise mitmekesisuse strateegias ja tegevuskavas? (otsus VI/27 A)

- a) Ei
- b) Ei, kuid prioriteetsed tegevused on määratlemisel
- c) Jah, prioriteetsed tegevused on määratletud X

Kommentaariid prioriteetsetele tegevustele bioloogilise mitmekesisuse strateegia ja tegevuskavas

Prioriteetsed eesmärgid on näidatud bioloogilise mitmekesisuse strateegias ja tegevuskavas aadressil <http://www.biodiv.org/world/map.asp?ctr=ee>

15. Kas teie riik on integreerinud bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutuse asjaomastesse valdkondlikesse või valdkondi läbivatesse plaanidesse, programmidesse ja poliitikatesse? (otsus VI/27 A)

- a) Ei
- b) Jah, mõnes sektoris (detailid allpool) X
- c) Jah, põhilistes sektorites (detailid allpool)
- d) Jah, põhilistes sektorites (detailid allpool)

Täiendav informatsioon bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutuse ning sellest tuleneva kasu jagamise integratsioonist asjaomastesse valdkondlikesse või valdkonnaüleltesse kavadesse, programmidesse ja poliitikatesse

Mõned bioloogilise mitmekesisusega seotud küsimused on lülitatud põllumajanduse ja metsanduse riiklikesse kavadesse. Peamine põllumajandust puudutav dokument, kus käsitletakse bioloogilist mitmekesisust, on Maaelu Arengukava, mis põllumajanduse keskkonnameetme raames käsitleb selliseid bioloogilise mitmekesisusega seotud asju nagu pärandkooslused ja põlistõud. Metsanduse arengukava käsitleb bioloogilise mitmekesisusega seotut ökosüsteemide kaitse peatükis, kus muuhulgas nähakse ette kaitstava metsa pindala suurendamist.

16. Kas rändsed liigid ja nende elupaigad leiavad käsitlemist teie riigi bioloogilise mitmekesisuse strateegias või tegevuskavas? (otsus VI/20)

- a) Jah X
 b) Ei

I) Kui **JAH**, palun kirjeldage lühidalt, mil määral

(a) Rändsete liikide kaitse, säästlik kasutus ja/või taastamine	Rändsete liikide kaitse ja säästlik kasutus leiab bioloogilise mitmekesisuse strateegias ja tegevuskavas käsitlemist eesmärgis integreerida bioloogilise mitmekesisuse kaitse jahinduse ja kalanduspoliitikatesse.
(b) Rändsete liikide elupaikade kaitse, säästlik kasutus ja/või taastamine s.h. kaitsealad	Rändlindudele oluliste poollooduslike rannikumärgalade kaitsekorraldus sisaldub bioloogilise mitmekesisuse tegevuskavas.
(c) Rändetakistuste minimeerimine või kõrvaldamine	Bioloogilise mitmekesisuse tegevuskavas nähakse ette bioloogilise mitmekesisuse kaitse integreerimine transpordipoliitikasse ja planeeringutesse.
(d) Rändsete liikide uurimine ja seire	Ei kajastu spetsiifiliselt bioloogilise mitmekesisuse tegevuskavas, kuid seal on sõnas-tatud vajadus bioloogilise mitmekesisuse seire kui peamise kava tõhususe hindamise vahendi järgi; ka on rändsete liikide seire osa mitmetest seireprogrammist.
(e) Piiriülene liikumine	Spetsiifilist kajastamist kavades ei leia.

II) Kui **Ei**, palun märkige

- (a) Mil määral leiavad rändsed liigid riiklikku käsitlemist
 (b) Koostöö teiste riikidega alates 2000. aastast

Bioloogiline mitmekesisus ja kliimamuutused

17. Kas teie riik on rakendanud projekte eesmärgiga kliimamuutusega kohaneda, mis sisaldavad

bioloogilise mitmekesisuse kaitset ja säästlikku kasutust? (otsus VII/15)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid mõned projektid või programmid on arendamisel
- c) Jah, mõned projektid on läbi viidud (detailid allpool)

Kommentaariid

18. Kas teie riik on seostanud kliimamuutusega kohanemise projekte kliimakonventsiooni raames võetud kohustustega? (otsus VII/15)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid asjaomased mehhanismid on väljatöötamisel
- c) Jah, asjaomased mehhanismid on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid

Erinevate konventsioonide rakendamise koordineerimise hinnang on kättesaadav aadressilt http://www.eco.edu.ee/?_est.rakendus

Boks XLII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisesse;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Artikkel 7 – Identifitseerimine ja seire

19. Kas teie riigis on olemas toimiv programm bioloogilise mitmekesisuse tuvastamiseks geneetilisel, liigi ja ökosüsteemi tasandil vastavalt artiklile 7(a)?
- a) Ei
- b) Jah, valitud/osalised programmid ainult geneetilisel, liigi ja/või ökosüsteemi tasandil (täpsustage allpool) X
- c) Jah, täielikud programmid ökosüsteemi tasandil ja valitud/osalised inventuurid geneetilisel ja/või liigi tasandil (täpsustage allpool)

Täiendavad kommentaarid toimivatest programmidest bioloogilise mitmekesisuse osiste tuvastamiseks geneetilisel, liigi ja ökosüsteemi tasandil

Eesti eluslooduse mitmekesisuse seire programm sai seadusliku aluse 1994. aastal. Peale 4 aastat seiretoid, mille aluseks ei olnud mingit täpsustavat dokumenti, ega metoodikat, oli selge, et uuendused on enam kui vajalikud. 1998. aastal viidi läbi Phare projekt: „GIS-i põhise bioloogilise mitmekesisuse seire süsteemi loomine Eestis“. Selle käigus määratleti ka bioloogilise mitmekesisuse komponendid, mille seiret tuleb Eestis teostada ning koostati eluslooduse mitmekesisuse seire programm. Peamine rõhuasetus seirekomponentide valikul oli elupaikade seirel, kuid ka maastike ning liikide tasandi komponendid kuulusid seireprogrammi. Geneetilise tasandi seire jäi sel hetkel seireprogrammist välja, kuna riiklikud finantsressursid seire teostamiseks olid limiteeritud. Määratleti vaid miinimumvajadused 47le seire allprogrammile, mis käsitlesid vaid olulisimaid bioloogilise mitmekesisuse komponente. Projekti tulemusena valmis „Eesti looduse mitmekesisuse seire programm“, millele oli planeeritud saada kinnitus Vabariigi Valitsuselt. Kahjuks see kinnitus tänaseni puudub. Aastatel 1999-2005 on siiski nimetatud programm olnud igapäevase riikliku eluslooduse mitmekesisuse seire aluseks.

Hetkel on riikliku seireprogrammi „Looduse mitmekesisuse ja maastike seire“ raames Eestis käigus 37 allprogrammi. 10 allprogrammi käsitleb elupaikade mitmekesisust. Enam kui pooltel neist on eesmärgiks pool-looduslike koosluste (puisniidud, loopealsed jne) bioloogilise mitmekesisuse muutuste seiramine. Kõik seiratavad elupaigad võib leida ka EL direktiivide lisadest, st nad on nn Natura 2000 elupaigatüübid. Elupaikade bioloogilist mitmekesisust seiratakse 120-l seirealal.

Liikide mitmekesisuse muutustega tegelevaid seire allprogramme on hetkel 25. Erinevaid soontaimede ja sammalde liike (ca 16 liiki) seiratakse enam kui 600-l seirealal. 10 allprogrammi käsitlevad lindude seiret kattes kõik peamised lindude liigirühmad. Ülejäänud 16 allprogrammi käsitlevad erinevaid liigirühmi, nagu päevaliblikad, ööliblikad, sipelgad jt selgrootud; kahepaiksed, roomajad, nahkhiired, hülged, suurkiskjad, kobras ja saarmas ning lendorav jt selgroogsed.

Peamine suund Eesti eluslooduse mitmekesisuse seires on viimastel aastatel olnud seada sisse või tõhustada Natura 2000 programmi elupaikade ja liikide seisundi seiramist, mida nõuavad EL direktiivid kõigilt liikmesriikidelt.

20. Artikkel 7(b). Millised konventsiooni lisa I järgselt määratletud bioloogilise mitmekesisuse komponendid on käimasolevate süstemaatiliste seireprogrammidega kaetud?

a) ökosüsteemide tasemel (palun esitage seirega kaetud ala osatähtsus)	X
b) liikide tasemel (palun esitage liikide arv taksonoomilise rühma kohta ja seirega kaetud liikide osakaal teadaolevast liikide üldarvust igas rühmas)	X
c) geneetilisel tasemel (palun esitage seireprogrammide arv ja peamised sihid)	

Täiendavad kommentaarid toimivatest seireprogrammidest geneetilisel, liigi ja ökosüsteemi tasandil

Ökosüsteemide tasandil seiratakse elupaiku 120-l seirealal 10 allprogrammi koosseisus. Seiratakse järgmisi elupaiku: loopealsed, kuivad niidud, lamminiidud, puisniidud, rannaniidud, rabad, madalsood ja arumetsad. Seiratavat ala elupaikade kaupa on hetkel äärmiselt raske määratleda, kuna seire toimub valitud aladel ning tulemused üldistatakse hiljem kogu riigi alale.

Liikide seires on numbrid ja protsendid järgmised:

- Taimed: seiratakse 160 liiki, mis on umbes 10 % kõigist
- Imetajad: seiratakse 28 liiki, mis on umbes 40 % kõigist
- Linnud: seiratakse 35 liiki, mis on umbes 10 % kõigist
- Kahepaiksed: seiratakse 11 liiki, mis on 100 % (koosluste seire all, mitte eraldi liikide kaupa)
- Roomajad: seiratakse 5 liiki, mis on 100 % (koosluste seire all, mitte eraldi liikide kaupa)
- Kalad: seiratakse 20 liiki, mis on 26 % kõigist
- Selgrootud: seiratakse vaid mõningaid gruppe, nagu päevaliblikad, ööliblikad, sipelgad. Lisaks kaks liigipõhist allprogrammi: ebapärlikarp ja jõevähk.

21. Kas teie maal on käimas artikkel 7(c) kohane süstemaatiline bioloogilise mitmekesisuse ohutegurite seire?

a) Ei	
b) Jah, invasiivsed võõrliigid (detailid allpool)	
c) Jah, kliimamuutus (detailid allpool)	
d) Jah, saastamine / eutrofeerumine (detailid allpool)	
e) Jah, maakasutuse muutused (detailid allpool)	X
f) Jah, üleekspluateerimine ja mittesäästlik kasutus (detailid allpool)	X

Kommentaariid bioloogilise mitmekesisuse ohutegurite kohta

- b) Puudub küll otseselt eraldi allprogramm invasiivsete võõrliikide seireks, kuid üksikuid liike neist seiratakse teiste allprogrammide raames, nagu näiteks sosnovski karuputke *Heracleum sosnowskyi* populatsiooni seire. Samuti seiratakse mõningaid invasiivseid linnuliike, nagu kanada lagle *Branta canadensis* (hanede seire allprogramm), kodutuvi *Columba livia* jne, enamasti küll kombineeritult teiste liikidega elupaikade ja koosluste seire allprogrammides. Kuid ükski neist seire allprogrammidest ei ole koostatud just invasiivsete võõrliikide kui bioloogilise mitmekesisuse võtmeohu seireks vaid seiratakse konkreetsete liikide ja koosluste seisundit ja selle muutusi.

- c) Riikliku keskkonnaseire raames puudub ka eraldi kliimamuutust kui bioloogilise mitmekesisuse võtmeohtu jälgiv seire allprogramm, kuid olemasolev hüdrometeoroloogiline seireprogramm annab muuhulgas ka tulemusi sellise võtmeohtu olukorra kohta.
- d) Riikliku keskkonnaseire programmi raames teostatavad magevee ja mere ökosüsteemi seire allprogrammid annavad kaudselt tulemusi ka saastatuse ning eutrofeerumise kohta, kuid eraldi bioloogilise mitmekesisuse võtmeohtu seirena neid ei käsitleta.
- e) Rannikumaastike seire allprogramm käsitleb maakasutuse muutusi ja maa rikkumist rannikualadel ning on üheks allprogrammiks eluslooduse mitmekesisuse seire programmis. Varem eksisteeris ka maakasutuse muutusi hindav kaugseire allprogramm valitud suurematel kaitsealadel, kuid kahjuks on see tänaseks finantsvahendite limiteerituse tõttu peatunud. Maakasutuse muutusi seiratakse ka metsa statistilise seire raames, sh on seire all ka bioloogilise mitmekesisuse komponent, aga seire eesmärk on ennekõike suunatud ressursikasutusele. Samuti eksisteerib poollooduslike koosluste, nagu nt puisniidud, rannaniidud ja loopealsed, majandamise seire.
- f) Ressursiseire (nagu nt mets, ulukid, kalad) on riikliku keskkonnaseire programmi raames esindatud mitmete allprogrammidenä, kuid ei ole otseselt käsitletav kui ülekasutust ja mitesäästvust kui võtmeohtu seirav.

22. Kas teie riigis on mehhanism inventuuridest ja seirest saadud andmete korraldatud koondamisest riiklikul tasemel, nagu nõuab artikkel 7 (d)?

- a) Ei
- b) Ei, kuid mõningaid mehhanisme või süsteeme vaetakse
- c) Jah, mõningaid mehhanisme või süsteeme seatakse sisse
- d) Jah, mõningad mehhanismid või süsteemid on paigas (detailid allpool) X
- e) Jah, üpris täielik süsteem on paigas (detailid allpool)

Täiendav info teabekogumise koordineerimisest

Keskkonnaseire koordineerimise ja informatsiooni kogumise eest vastutavaks asutuseks on Eestis riiklikul tasandil Keskkonnaministeerium. Tööde korraldamiseks ja seire ning inventuuride andmete analüüsiks on Keskkonnaministeerium loonud loodusandmeid haldava riikliku infosüsteemi – Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS). Selle infosüsteemi osadeks on andmebaasid, mis sisaldavad bioloogilise mitmekesisuse inventuuridest ja seire programmidest pärinevaid andmeid. Ka riikliku looduskaitseregistri andmestik on kättesaadav EELIS-e kaudu. Samal ajal on EELIS ametlikuks struktuuriüksuseks Eesti Riiklikule Keskkonnaregistrile, mis on riiklikul tasandil kõrgeim keskkonnaalaste andmete (sh bioloogilise mitmekesisuse andmed) hoidja.

Siiski ei ole hetkel tegelikkuses realiseerunud tehnilist struktuuriüksust, mida saaks pidada seireandmete mooduliks EELIS-e osana ning seetõttu pole ka bioloogilise mitmekesisuse seire andmed veel sisestatud EELIS-e koosseisu. Bioloogilise mitmekesisuse andmed ja informatsioon eksisteerib hetkel eriformaadiliste aruannete ja andmebaaside kujul.

23. Kas teie riik kasutab indikaatoreid bioloogilise mitmekesisuse riiklikus seires? (otsus III/10)

- a) Ei
- b) Ei, kuid võimalike indikaatorite tuvastamine käib (detailid allpool)
- c) Jah, mõned indikaatorid tuvastatud ja kasutusel (detailid allpool) X
- d) Jah, üpris täielik kompleks indikaatoreid tuvastatud ja kasutusel (detailid allpool)

Täiendavad kommentaarid

Indikaatorliikide nimekirjad on kasutusel elupaikade seire komponendina.

Peale selle eksisteerib riiklike keskkonnaindikaatorite süsteem, mis sisaldab mõningaid bioloogilist mitmekesisust käsitlevaid indikaatoreid. Et aga see indikaatorite süsteem ei ole tervikuna välja töötatud ja selle välja töötamine on juba 1990ndate aastate lõpus seiskunud, ei saa seda võtta kui tegelikkuses hetkel kasutusel olevat süsteemi.

Boks XLIII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
 - b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
 - c) panus 2010 sihi saavutamisse;
 - d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
 - e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
 - f) takistused rakendamisel.
- a) Käesoleva artikli täitmisel läbi viidud tegevuste peamiseks väljundiks on parem arusaam Eestis ohustatud ja tüüpiliste liikide ning koosluste ökoloogilisest seisundist. Bioloogilise mitmekesisuse seirest saadud tagasisidet on kasutatud riikliku bioloogilise mitmekesisuse tegevuskava rakendamisel.
- b) Läbi viidud seiretegevused ja seeläbi saavutatud teadmiste tõus, nagu ka paranenud bioloogilise mitmekesisuse komponentide määratlemise staatus kannab selgelt eesmärkide 2, 3 ja 4 huve.
- c) ja e) Ohustatud liikide ja elupaikade seisundi ning nende kaitsemeetmete tõhususe seire on selgelt suunatud 2010. aastaks seatud eesmärgi (peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine) ja Millenniumi Arengu Eesmärkide saavutamiseks.
- f) Üheks raskemaks ülesandeks käesoleva artikli täitmisel on leida parimal viisil finantsiliselt efektiivsed meetodid seiramaks bioloogilise mitmekesisuse seisundit Eestis laialt levinud, tüüpilistes elupaikades.

Taksonoomia alased otsused

24. Kas teie riigis on kava, kuidas rakendada otsusele IV/1 lisatud soovitatavaid tegevusi? (otsus IV/1)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid kava arendatakse
- c) Jah, kava on paigas (detailid allpool)
- d) Jah, kava rakendamise aruanded on olemas (detailid allpool)

Täiendavad andmed seoses otsuse IV/1 rakendamise kavadega

Ametlikku kava ei ole, kuid mitmesugused asjakohased tegevused viiakse läbi Humanitaar- ja loodusteaduslike kogude riikliku programmi raames (2004-2008).

25. Kas teie riik investeerib pikaajaliselt taksonoomiliste kollektsioonide jaoks sobiva infrastruktuuri arendamisse? (otsus IV/1)

- a) Ei X
- b) Jah (detailid allpool)

Täiendavad andmed taksonoomiliste kollektsioonide jaoks sobiva infrastruktuuri arendamise kohta

Eesti Valitsus on määranud lühiajalise rahalise toetuse bioloogiliste kollektsioonide säilitamiseks ja korrashoiuks jooksva Humanitaar- ja loodusteaduslike kogude riikliku programmi (2004-2008) raames.

Alates 2003. aastast on Eesti GBIF (Global Biodiversity Information Facility – Üleilmne Bioloogilise Mitmekesisuse alane Informatsiooni Vahend) hääleõiguslik liige. See on rahvusvaheline koordineeriv organisatsioon, mis on ellu kutsutud üldise eesmärgiga koondada tehnilised ja teaduslikud jõupingutused bioloogilise mitmekesisuse alase andmestiku üleilmse kogumise ja kasutamise süsteemi väljaarendamiseks.

26. Kas teie riik pakub taksonoomia-alaseid õppeprogramme ja rakendab abinõusid vastavate uuringute alase võimekuse tõstmiseks? (otsus IV/1)

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool) X

Täiendavad andmed taksonoomia-alastest õppeprogrammidest ja abinõudest taksonoomilise uurimistöö alase võimekuse tõstmiseks

Eestil on pikaajaline (üle 200-aastane) taksonoomia alase uurimistöö traditsioon nii rahvuslikul tasemel kui regionaalses ulatuses (eriti mis puudutab endise Nõukogude Liidu territooriumi). Meil on väga kompetentseid teadlasi paljude organismirühmade osas (näiteks seemed ja lihheniseerunud seemed jpt.).

Ülikoolides on taksonoomia alase väljaõppe osas praegusel ajal mõningane langus. Peamiselt on see põhjustatud vastavate uurimisprojektide lühiajalisest finantseerimisest, aga ka üleilmsest olukorrast taksonoomilise uurimistöö väärtustamise osas.

Ülikoolide võimalused professionaalsete taksonoomide ettevalmistamiseks on väga limiteeritud, eriti mis puudutab üleilmsete vajadustega arvestamist. Tuleb rõhutada, et ilma spetsiaalse taksonoomia alase uurimistööta ei saa olla ka taksonoome, millel lõppkokkuvõttes on drastiline mõju nii bioloogilise hariduse andmisele ülikoolides kui ka bioloogilise mitmekesisuse korrastamisele ja mõistmisele tervikuna.

Siiski on taksonoomia tähtsust esile tõstetud käimasoleva Humanitaar- ja loodusteaduslike kogude riikliku programmi raames (2004-2008).

Korraldest ülikoolikursustest eraldi korraldavad kohalikud VVOd (Eesti Loodusuurijate Selts, Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Orhideekaitse Klubi jt.) aktiivselt loodushariduslikke koolitusi, mis on suunatud kohaliku looduse floristilisele ja faunistilisele tundmisele.

27. Kas teie riik on rakendanud abinõusid kindlustamiseks, et bioloogilise mitmekesisuse inventeerimise ja taksonoomilise töö eest vastutavad institutsioonid oleksid rahaliselt ja halduslikult stabiilsed? (otsus IV/1)
- a) Ei
 - b) Ei, kuid samme vaetakse
 - c) Jah, mõnede institutsioonide suhtes X
 - d) Jah, kõigi peamiste institutsioonide suhtes

28.* ² Kas teie riik teeb koostööd regionaalsete, subregionaalsete ja globaalsete initsiatiivide, part-nerite ja institutsioonidega viimaks läbi tööprogramme, sealhulgas regionaalsete taksonoomi-liste vajaduste hindamiseks ja regionaalsete prioriteetide kindlaks tegemiseks? (otsus VI/8)

- a) Ei
- b) Ei, kuid koostööprogramme arendatakse
- c) Jah, mõningaid koostööprogramme rakendatakse (detailid allpool) X
- d) Jah, rakendatakse täielikku komplekti koostööprogramme (detailid allpool)

Täiendav teave koostööprogrammide kohta

Üleilmse Taksonoomilise Algatuse (GTI) riiklik kontaktisik võttis osa I Euroopa seminarist "Üleilmse Taksonoomilise Algatuse pädevuse suurendamine laienenud Euroopas" (21.-23. juunil 2004) ja II seminarist " Üleilmse Taksonoomilise Algatuse Euroopa töövahendi loomine" (6.-8. juunil 2005). http://www.gti-kontaktstelle.de/toolkit/toolkit_June.html

Eesti botaanikaaiad on Rahvusvahelise Botaanikaaedade Looduskaitse Organisatsiooni (BGCI) liikmed, mille ülesandeks on haruldaste taimeliikide säilitamine botaanikaaedades ja mis selle kaudu aitavad kaasa nii Üleilmse Taksonoomilise Algatusega seotud ülesannete täitmisele kui ka Üleilmse Taimede Säilitamise Strateegia edendamisele.

Eesti osaleb Euroopa Bioplatformi tegevuskava täitmisel (2003).

Eesti taksonoomid on tegevad oma erialaga seotud rahvusvaheliste võrgustike ja projektide töös (UNITE, Nordic Gene Bank, Atlas Florae Europaeae, Fauna Europaea etc.).

Tartu Ülikool (tema alluvuses olevad loodusteaduslikud muuseumid ja kogud k.a.) on Universeumi (Euroopa Akadeemilise Pärandi Võrgustik) liige.

29. Kas teie riik on hinnanud taksonoomilisi vajadusi ja võimekust riiklikul tasandil konventsiooni rakendamise tarvis? (otsuse VI/8 lisa)
- a) Ei
 - b) Jah, põhimõtteline hindamine tehtud (detailid allpool) X
 - c) Jah, põhjalik hindamine tehtud (detailid allpool)

Kommentaariid vajaduste ja võimaluste hindamise kohta

Eesti Looduse Infosüsteem (<http://www.eelis.ee>) on loodud selleks, et riiklikult tõhustada Eesti ohustatud ja haruldaste liikide, elupaigatüüpide jms seotud tegevusi. See on üks osa bioloogilise mitmekesisuse kaardistamise ja seire riiklikust programmist. Infosüsteemi peamiseks eesmärgiks on pakkuda ühiskonnale kaasajastatud ja kergesti juurdepääsetavat informatsiooni Eesti bioloogilise mitmekesisuse kohta. Infosüsteem teeb tihedat koostööd paljude asutustega. Käesoleval aastal alustatakse ühisprojekti Tartu Ülikooli Loodusmuuseumiga, et välja arendada kõigi Eestis esinevate liikide riiklik register, mis saab riiklikuks standardiks nii Eesti teaduslikele uurimisasutustele kui ka omavalitsustele jt seadusandlikele ja täitevvõimuorganitele. Eeldatavasti parandab see tulevikus oluliselt Eesti liikide kohta käiva info vahetust ja kasutust.

Eesti Vabariigi Valitsus on määranud rahalise toetuse bioloogiliste kollektsioonide säilitamiseks ja korrashoiuks jooksva Humanitaar- ja loodusteaduslike kogude riikliku programmi raames (2004-2008).

Taksonoomia alane algatus Eestis seisneb kõrgetasemelise taksonoomia alase kompetentsi fundamentaalse tähtsuse väärtustamises ja loodusmuuseumide töö edendamise toetamises ning seda erinevates bioloogia alastes uurimistöös valdkondades ja nende rakendusvaldkondades nagu näiteks liigikaitse ja -seire. Selleks, et Eesti saaks edukalt täita Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooniga seotud ülesandeid on esmatähtis jätkata sellesuunaliste jõupingutuste toetamist.

Paljude kohalike Valitsusväliste Organisatsioonide tegevus ühtib osaliselt Üleilmse Taksonoomilise Algatuse tööprogrammiga (näiteks Eesti Loodusuurijate Selts, Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Orhideekaitse Klubi jt.).

30. Kas teie riik tegeleb koostöös teiste osapooltega taksonoomiale teabe loomise ja sellele ligipääsu tagamisega seotud suutlikkuse arendamisega regionaalsel või globaalsel tasandil? (otsuse VI/8 lisa)
- a) Ei
 - b) Jah, asjaomaseid programme arendatakse
 - c) Jah, mõningaid tegevusi viiakse läbi (detailid allpool) X
 - d) Jah, mitmeid tegevusi viiakse läbi (detailid allpool)

Kommentaariid tegevuste kohta

Eesti osaleb nii regionaalsel kui globaalsel tasemel vastavates projektides, mis näevad ette nii inimressurssi kui infrastruktuuri täiendamist taksonoomilise informatsiooni loomise ja sellele juurdepääsu tagamise eesmärgil. Eesti Looduse Infosüsteemil (<http://www.eelis.ee>) on mitmeid projekte, mis on suunatud bioloogilisele mitmekesisusest parema ülevaate saamisele.

Eesti osaleb mitmetes rahvusvahelistes ja üleilmsetes ühisprojektides nagu näiteks BioCASE, GBIF, SYNTHESYS, ENBI ja EUNIS.

Vt. ka vastus 28.küsimusele.

31. Kas teie riik on andnud taksonoomilist tuge konventsiooni tööprogrammide rakendamiseks? (otsuse VI/8 lisa)

a) Ei	X
b) Jah, metsa bioloogilise mitmekesisuse jaoks (detailid allpool)	X
c) Jah, mere ja ranniku bioloogilise mitmekesisuse jaoks (detailid allpool)	X
d) Jah, kuivade alade bioloogilise mitmekesisuse jaoks (detailid allpool)	M/K
e) Jah, sisevete bioloogilise mitmekesisuse jaoks (detailid allpool)	X
f) Jah, mägede bioloogilise mitmekesisuse jaoks (detailid allpool)	M/K
g) Jah, kaitsealade jaoks (detailid allpool)	X
h) Jah, põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse jaoks (detailid allpool)	X
i) Jah, saarte bioloogilise mitmekesisuse jaoks (detailid allpool)	X

Kommentaariid konventsiooni programmide taksonoomilise toe arendamise kohta

- Peamiselt Keskkonnaministeeriumi ja Eesti Looduse Fondi egiidi all on läbi viidud projekte, mis tagavad metsa bioloogilise mitmekesisuse esialgse hindamise s.h. hetkel elupaiga muutmise ohus olevatel territooriumitel ja aladel, millel on kõrge keskkonnakaitseline väärtus (põlismetsade inventuur, metsa vääriselupaikade inventuur, Natura 2000 kasvu-kohatüüpide eelvalik jm.).
- Eestis on käimas mõned mere- ja rannikualade bioloogilist mitmekesisust puudutavad püsiseired.
- Eestis on käimas mõned siseveekogude bioloogilist mitmekesisust puudutavad püsiseired.
- Keskkonnaministeeriumi ja Eesti Looduse Infosüsteemi (<http://www.eelis.ee>) egiidi all toimuvad mitmed projektid kaitstavate aladega seoses, mis sisaldavad ka seiret. Eesti Looduse Infosüsteem on Eesti ohustatud liikide, aga ka kogu bioloogilise mitmekesisuse alase informatsiooni kogunemise keskpunktiks.
- Eesti Vabariigi valitsus rahastab riiklikku programmi Põllumajanduslike taimsete geneetiliste ressursside kogumine ja säilitamine. Kultuurtaimede ressursside ja sortide andmebaasi haldavad Jõgeva Sordiaretuse Instituut ja Tartu Ülikooli botaanikaaed.

32. * Kas teie riik on andnud taksonoomilist tuge konventsiooni läbivate teemade käsitlemiseks vastavalt otsusele VI/8?

- a) Ei
- b) Jah, ligipääsu ja hüvede jagamise tarvis (detailid allpool)
- c) Jah, artikkel 8(j) jaoks (detailid allpool)
- d) Jah, ökosüsteemse lähenemise jaoks (detailid allpool) X
- e) Jah, mõju hindamiseks, seireks ja indikaatorite jaoks (detailid allpool) X
- f) Jah, invasiivsete võõrliikide jaoks (detailid allpool) X
- g) Jah, teiste ülesannete jaoks (detailid allpool)

Kommentaariid läbivate teemade taksonoomilise toe kohta

- a) ja b) Eestil on mitmeid käimasolevaid ökosüsteemipõhiseid seireid, mida koordineerib Keskkonnaministeerium.
- c) Eesti teadvustab võõrliikide teema olulisust. Mõnedele võõrliikidele on kohaldatud ka riiklikke tõrjeprogramme (*Heracleum sosnowskyi*). Ulatuslike tegutsemiskavade koostamisest ja programmide täide viimisest võtavad osa mitmed osapooled nagu Keskkonnaministeerium, Eesti Põllumajandusülikool, Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut jt.

Artikkel 8 – *In-situ* kaitsmine [välja arvatud punktid (a) kuni (e), (h) ja (j)]

33. Kas teie riik tagab praeguse kasutuse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse ning selle komponentide säästva kasutuse sobitumiseks vajalikud tingimused vastavalt artiklile 8(i)?
- a) Ei
 - b) Ei, kuid potentsiaalsed meetmed on identifitseerimisel X
 - c) Jah, mõned meetmed rakendatud (detailid allpool)
 - d) Jah, ammendavad meetmed rakendatud (detailid allpool)

Kommentaariid praeguse kasutuse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse ning selle komponentide säästva kasutuse sobitumiseks vajalike tingimuste tagamiseks

Eestis kehtib keskkonnaregistri seadus (2003, muudatused jõustunud 2005), mis sätestab keskkonnaregistri kui riigi põhiregistri ülesehituse ja pidamise üldise korra. Keskkonnaregistri eesmärk on koondada kogu keskkonnaandmestik kujul, mis võimaldaks hinnata nii loodusressursside seisundit, kasutust ja kaitset. Selleks tuleb pidada arvestust ühelt poolt mitmesuguste loodusressursside nagu maavarade, metsamajandamisüksuste, veevarude, kalavarude, jahipiirkondade kasutuse ja seisundi kohta, teisalt kaitstavate loodusobjektide, võõrliikide ja geneetiliselt muundatud organismide kohta. Moodustatav ühtne keskkonnaregister funktsioneeriks ühtse seostatud elektroonilise andmekoguna, mis oleks seaduslikuks aluseks mitmesuguste keskkonnalubade kooskõlastamisel, planeeringute koostamisel jm. Keskkonnaregistri andmed on avalikuks kasutamiseks, välja arvatud teatud juhtudel nagu kaitstavate liikide esinemispaigad jmt. seaduse järgselt mitteavalikustatav info.

Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud dokumendi „Infopoliitika põhialused aastateks 2004-2006“ kohaselt tuleb keskkonnaandmed sidusaks registriks koondada aastaks 2006. Käesoleval ajal eksisteerivad keskkonnaandmed mitmesugustes andmekogudes, erineval kujul ja erinevate asutuste peetuna. Ühtse keskkonnaregistri moodustamiseks tuleb need olemasolevad andmed omavahel seostada, s.t. ühtlustada formaadid ning viia andmed ühtsele standardsele kujule.

Ühtne GIS-põhine infosüsteem on olemas kaitsvate loodusobjektide – kaitstud alade või üksikobjektide ja liikide – kohta, mis on aluseks keskkonnaametnikele tegemaks otsustusi keskkonnalubade, planeeringute jm toimingute kooskõlastamisel. Uute andmete esitajateks ja peamisteks kasutajateks on keskkonnakaitseametnikud, teadusasutuste töötajad, valitsusvälised organisatsioonid. Infosüsteemi uuendajaks ja pidajaks on Keskkonnaministeerium. Andmekogu pideva uuendamise ja täiendamisega parandatakse teavet looduskaitseolulistest objektide kohta.

34. Kas teie riik on arendanud või säilitanud ohustatud liikide või asurkondade kaitseks vajalikud seadusandluslikud ja/või teised regulatoorsed abinõud, vastavalt artiklile 8(k)?
- a) Ei
 - b) Ei, kuid seadusandlust arendatakse
 - c) Jah, seadusandlus või teised abinõud on paigas (detailid allpool) X

Täiendav info seadusandlusest ohustatud liikide või asurkondade kaitseks

Liigikaitse seaduslikuks aluseks Eesti Vabariigis on Riigikogus 2004.a. vastu võetud Looduskaitseseadus (LKS), eelnevalt täitsid sama ülesannet Kaitstavate loodusobjektide seadus (1994) ja ka Loomastiku kaitse ja kasutamise seadus (1998). LKS järgi toimub liikide kaitse nii isendite kaitse kui ka kaitstava liigi elupaikade kaitse abil. LKS võimaldab määratleda liigikaitseolulistel elupaikadel või kasvukohadel püsielupaikadena (ka kaitsealadena ja hoiualadena), kus kehtestatav kaitsekord järgib liigi kaitseks vajalikke nõudeid. 10 kaitsealuse liigi pesapuudele ja nende lähiümbrusele rakendub seaduses sätestatud kaitsekord automaatselt.

Liikide kolme kaitsekategooria nimekirjad uuendati ekspertide ettepanekute alusel 2004.a. ja kinnitati samal aastal vastavalt Vabariigi Valitsuse ja Keskkonnaministri määrustega. Uuendatud nimekirjadesse lisati mitmeid seni kaitsmata taime-, seene- ja loomaliike. Käesoleval ajal jätkub 2004.a. alanud analüüs kaitstavate liikide seisundi ja kaitstuse kohta, selle põhjal toimub püsielupaikade moodustamise (ja andmete täiendamise) vajaduse hindamine ning täiendavate alade kaitse alla võtmine.

LKS kohaselt koostatakse I ja II kategooria kaitsealuste liikide kaitse korraldamiseks liigikaitse tegevuskavad, samuti III kategooria kaitsealustele liikidele, kui senised kaitsemeetmed ei ole taganud liigi soodsat seisundit. Käesoleval ajal on koostatud ja täitmisel 32 liigi kaitsekorralduskavad.

Liigikaitse seisukohast on oluline märkida Eesti Natura 2000 võrgustiku alade valimist, millega on oluliselt kaasa aidatud linnu- ja loodusdirektiivi lisadesse kantud liikide kaitse tõhustamisele Eestis. 2000-2004 toimus leiuandmete koondamine ja täiendamine ulatuslike välitöödega, kõigil liigikaitseks väljavalitud aladel on kehtestatud kaitsemeetmed.

35. Seoses artikliga 8(l): kas teie riik reguleerib või korraldab protsesse ja tegevusi, mis on määratletud artiklis 7 kui võimalikud bioloogilist mitmekesisust negatiivselt mõjutavad tegurid?
- a) Ei
 - b) Ei, kuid asjaomaseid protsesse ja tegevusi identifitseeritakse
 - c) Jah, piiratud ulatuses (detailid allpool)
 - d) Jah, märkimisväärses ulatuses (detailid allpool) X

Täiendav teave protsessidest ja tegevustest, mis on määratletud artiklis 7 kui võimalikud bioloogilist mitmekesisust negatiivselt mõjutavad tegurid

Kavandatavate tegevuste puhul, mis võivad endaga kaasa tuua olulise keskkonnamõju, hinnatakse keskkonnamõju, sõltumata sellest, kas tegevust kavandatakse kaitstava loodusobjekti piires või väljaspool seda. Keskkonnamõju hindamise õiguslikud alused kehtestab Eesti Vabariigis Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (KMHJS, 2005), mis asendas senikehtinud Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seaduse (2000). KMHJS sätestab olulise keskkonnamõjuga tegevused, mille puhul on KMH kohustuslik. Keskkonnamõju on samuti kohustuslik hinnata, kui kavandatav tegevus võib üksi või koos teiste (sealhulgas ka juba toimivate) tegevustega avaldada olulist mõju Natura 2000 võrgustiku alale.

Kui kavandatav tegevus võib oluliselt mõjutada kaitstavaid liike või nende elupaiku, loodusväärtusi kaitse- või hoiualadel, püsielupaikades, kaitstavatel looduse üksikobjektidel, Natura 2000 aladel, tuleb KMH protsessi kaasata kaitstava loodusobjekti valitseja, alates KMH algatamis- või algatamata jätmise otsusest lõpetades KMH aruande heakskiitmise ja tegevusloa väljaandmise kooskõlastamiseni. Olulise tähtsusega on KMH aruandes hinnang, kuidas kavandatav tegevus mõjutab bioloogilist mitmekesisust.

Boks XLIV.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
- f) takistused rakendamisel.

Tähtsamad in situ looduskaitse tulemused Eestis aruandeperioodi jooksul, mis panustavad 2010 sihi, Millenniumi arengueesmärgi ja konventsiooni strateegilise plaani täitmisel on järgmised:

-)1 Looduskaitse seaduse vastuvõtmine 21. aprillil 2004.a. Looduskaitse seadus on tähtsaim alus bioloogilise mitmekesisuse kaitsele in situ, millega on Eestil võimalik anda oma panus üleilmse bioloogilise mitmekesisuse kaitse eesmärkide saavutamisele;
-)2 Kaitsealuste liikide nimekirjade uuendamine ja täiendamine 2004.a.; 2004.a. alustatud kaitsealuste liikide seisundi analüüs ja täiendavate elupaikade ning kasvukohtade kaitse alla võtmine;
-)3 Kaitsekorralduskavade jätkuv koostamine kaitsealadele (valminud 12 alale) ja kaitstavatele liikidele (valminud 32 liigile);
-)4 Eesti kaitsealuse pinna suurendamine 16%-le Eesti maismaa pindalast Natura 2000 võrgustiku alade väljavalimise tulemusena, sh. enam kui 30% Natura 2000 võrgustiku pindalast moodustavad kaitsevääriliste elupaikade ja liikide varem kaitsemata esinemis-

alad;

-)5 Kaitsemeetmete rakendamine esinduslike, elustikult mitmekesiste ning inimtegevusest vähemõjutatutena ning maastikuliselt terviklikena säilinud looduslike ning pool-looduslike biotoopide säilitamiseks ning nende soodsa looduskaitse seisundi tagamiseks. Märkimisväärselt on 2004.a. kaitse alla võetud senikaitsmata rabasid, liigirikkeid madalsoid, mitmesuguseid niidukooslusi, ranniku-, mere- ja magevee-elupaiku;
-)6 Keskkonnaministerium jätkab loodushoiutoetuste maksmist pool-looduslike niidukoosluste hooldamiseks ja taastamiseks. Loodushoiutoetuste süsteemi on selle kohaldamis-aastatel täiendatud ning arendatud, see on lisaks oma esmasele, looduskaitsele tähtsusele parandanud üldist suhtumist looduskaitse ja oluliselt kaasa aidanud looduskaitse vajaduse teadvustamisele ühiskonnas. Oluline on vältida eesmärgipäraselt töötava loodushoiutoetuste süsteemi põhjendamatut ümberkorraldamist ja muutusi selle iga-aastases rahastamises, samuti tuleb teadvustada, et olemasolev rahastamine ei kata kogu niiduhoolde vajadust.

Kaitsekorraldamise osas saavutatud tulemuste hulgas vajab mainimist, et 2002. aastast alates on erinevate projektide ning programmide raames aset leidnud praeguse looduskaitse institutsionaalset struktuuri analüüs. Senistest ülevaadetest on järeldatud, et tõhusamaks ning läbimõeldud looduskaitseks tegutsemiseks ning kaitse paremaks korraldamiseks vajab praegune riiklik looduskaitse struktuur korrastamist. Käesoleva aruande koostamise ajaks on kujunenud seisukoht, et soovitud looduskaitse eesmärkide saavutamiseks on otstarbekas luua kaitstavate alade valitsemiseks ühtne organisatsioon.

Üldsuse teadlikkus in situ kaitse vajaduse ja säästva looduskasutuse osas on paranenud, kuid endiselt vajab teadvustamist, et üldsuse kaasamise ja teadlikkuse tõstmise vajadusega tuleb looduskaitse igapäevatoos pidevalt arvestada.

Kaitsealade tööprogramm (Artikkel 8 (a) kuni (e))

36. Kas teie riik on kehtestanud sobivad ajalised piirid ja mõõdetavad riiklikud sihid ja indikaatorid kaitsealadele? (otsus VII/28)
- a) Ei (palun selgitage põhjusi)
 - b) Ei, kuid asjaomane töö käib
 - c) Jah, mõned sihid ja indikaatorid paigas (detailid allpool) X
 - d) Jah, ammendavad sihid ja indikaatorid paigas (detailid allpool)

Kommentaariid kaitsealade sihtide ja indikaatorite kohta

Loodusväärtuste kaitse alla võtmine põhineb Eestis Looduskaitseadusel, selles sätestatakse kaitse alla võtmise protseduur ja põhimõtted. Loodusobjektide kaitse alla võtmine toimub loodusobjekti kaitsevajadust ja loodusväärtust näitavate omaduste alusel. Kaitse alla võtmise põhimõtetele lisaks ei ole Eestis kvantitatiivseid eesmärke kaitse alla võetud alade või objektide hulga üldiselt seatud.

Mõningatel juhtudel on püstitatud siiski ka konkreetsed, kvantitatiivsed kaitse-eesmärgid, nt. mõnedele biotoopidele (nt. looduskaitsealalt vajalik rangelt kaitstava metsa protsent peaks ekspertide hinnangul ulatuma 10%-ni) ja kõigile kaitstavatele liikidele. Kaitstavate liikide puhul toimub liikide seisundi, asurkonna arvukuse muutuste ja kaitstuse analüüs, mille tulemusena hinnatakse vajadust moodustada liigi säilimise seisukohast olulistesse ja esinduslikesse elupaikadesse püsielupaigad, hoiualad või kaitsealad. Sõltuvalt liigi kaitsevajadusest on kaitsealused liigid rühmitatud 3 kategooriasse, millega on seostatud kaitse alla võetud leiukohtade hulk.

Valides linnu- ja loodusdirektiivi reeglite kohaselt välja Natura 2000 alasid on Eesti järginud EL juhust määratleda iga kaitset vajava elupaiga levialast 20-60% üle-euroopalise loodusalade võrgustiku aladena. Sama juhust kehtib loodusdirektiivi II lisasse kantud liikide asurkondade kohta. Kogu Natura 2000 võrgustiku jaoks välja valitud alad Eestis oli ca 30% varem kaitsmata. Nendel aladel on alates 2004.a. kohaldatud ajutised majandustegevuse piirangud, mille asendab lõpliku kaitsekorra kehtestamine hiljemalt 2007.a. maiks. Kaitsekorra määramiseks on LKS kohaselt erinevaid võimalusi (looduskaitseala, maastikukaitseala, püsielupaik, hoiuala, kaitstav looduse üksikobjekt), mille määramisel arvestatakse konkreetse elupaiga säilimiseks oluliste nõuetega ja võimalust mööda iga konkreetse ala erisustega. Natura alade väljavalimine ja kaitse kohaldamine neil on märkimisväärseks sammuks kogu bioloogilise mitmekesisuse kaitse seisukohast.

37. Kas teie riik on rakendanud meetmeid kaitsealade loomiseks või laiendamiseks mõnel suurel või suhteliselt terviklikul alal või aladel, mis on tugevalt ohustatud, sealhulgas kaitsmaks ohustatud liike? (otsus VII/28)
- a) Ei
 - b) Ei, kuid asjaomaseid programme aredatakse
 - c) Jah, meetmeid rakendatakse piiratud ulatuses (detailid allpool)
 - d) Jah, meetmeid märkimisväärses piiratud ulatuses (detailid allpool) X

Kommentaariid kaitsealade loomiseks või laiendamiseks rakendatud meetmetest

Eestis on uute kaitstavate alade moodustamise osas saavutatud väga märkimisväärne tulemus. 2004.a. alates on kaitsemeetmed kehtestatud 451 uuel alal, kus hulgas on nii olemasolevate kaitsealade laiendused kui täiesti uued alad. Eesti on valinud Natura 2000 võrgustiku jaoks välja 490 ala: 66 linnuala ja 509 potentsiaalset loodusala. Valitud alade pindalast jääb vaid 67% enne 2004.a. moodustatud kaitsealadele. Seaduslikult kaitstud alade pindala on suurendatud 12%-lt 16%-le Eesti pindalast.

Kaitseks määratud alade näol on Eestil olulisi saavutusi selliste elupaikade osas nagu rabad, madalsood, vanad loodusmetsad, puisniidud, loopealsed, liigirikkad niidud, mageveekogud, ranniku- ja mere-elupaigad. Kaitse alla on võetud alasid, kus leiab kõrge kaitseväärtusega elupaiku heas looduslikus seisus, liigirikastena ja fragmenteerumisest mõjutamata kujul. Samuti pole Natura 2000 alade väljavalimisel loobutud nendest bioloogilise mitmekesisuse säilimise ja kaitse seisukohalt väga olulistest aladest, kus tuleb teha jõupingutusi looduslikkuse taastamiseks, seda eelkõige pool-looduslike koosluste puhul.

38. Kas teie riik on rakendanud meetmeid vähendamaks mereliste ja siseveekogude ökosüsteemide alaesindatust riiklikus või piirkondlikus kaitsealade süsteemis? (otsus VII/28)

- a) Ei
- b) Mitte asjakohane
- c) Ei, kuid asjaomaseid meetmeid kaalutakse
- d) Jah, meetmeid rakendatakse piiratud ulatuses (detailid allpool)
- e) Jah, meetmeid rakendatakse märkimisväärses ulatuses (detailid allpool) X

Kommentaariid mereliste ja siseveekogude ökosüsteemide alaesindatuse vähendamiseks rakendatud meetmetest

Kaitstud mere-elupaikade territoorium on Eestis oluliselt kasvanud, küündides 2005.aasta seisuga üle 700 000 ha. Ligikaudu poole Eesti Natura 2000 võrgustikku valitud alade pindalast moodustavad merealad. Need alad on olulised väga mitmekesise elustiku säilimise poolest olles elupaigaks mitmesugustele lindudele, kaladele, selgrootutele jt.

Ka siseveekogude kaitse osas on Eestis toimunud oluline muutus: enam kui 200 järve ja jõelõiku kokku üle 400 km ulatuses on esmakordselt määratletud, et neid säilitada looduskaitsealade soodsas seisundis. Kaitsevajadusele hinnangu andmiseks analüüsiti läbi väga esinduslik hulk Eesti järvi ja jõelõike.

39. Kas teie riik on määratlenud ja rakendanud praktilisi samme kaitsealade ümbritsevasse maastikku integreerimise parandamiseks? (otsus VII/28)

- a) Ei
- b) Ei, kuid mõned programmid on arendamisel
- c) Jah, mõned sammud on määratletud ja rakendatud (detailid allpool) X
- d) Jah, paljud sammud on määratletud ja rakendatud (detailid allpool)

Kommentaariid kaitsealade maastikulise integreerituse praktilise parandamise kohta

Kaitstavate alade käsitlemise ja teistes eluvaldkondades arvestamise aluseks on kehtestatud kaitse-eeskirjade nõuded, samuti kaitsekorralduskavades antud soovitusel. Looduskaitse-eadusest tulenevad üldised kitsendused kaitstavatel aladel, kus teatud tegevuste (nt. ehitusloa andmine, detail- ja üldplaneeringu kehtestamine, katastriüksuste kõlvikute sihtotstarbe muutmine jt) jaoks on vajalik kaitseala kaitse korraldaja (e. valitseja) nõusolek. Kaitse korraldamise eest kaitsealadel vastutavad Eestis Keskkonnaministeeriumi maakonna keskkonnateenistused (kokku 15) ja kaitsealade administratsioonid (17).

Kaitseala (ja muu kaitstava loodusobjekti) olemasolu tuleb arvestada mitmesuguste tegevuslubade taotlemisel ning kooskõlastada kaitseala valitsejaga keskkonnamõju hindamise erinevad

protseduurid.

- 40.** Kas teie riik rakendab keskkonnamõju hindamise juhiseid projektidele või kavadele hindamaks mõju kaitsealadele? (otsus VII/28)
- a) Ei
 - b) Ei, kuid asjaomased KMH juhendid on arendamisel
 - c) Jah, KMH juhendeid rakendatakse mõnede projektidele ja kavadele (detailid allpool) X
 - d) Jah, KMH juhendeid rakendatakse kõigile asjaomastele projektidele ja kavadele (detailid allpool)

Kommentaariid KMH rakendamisele kaitsealadele avalduva mõju hindamiseks

Keskkonnamõju hindamise protseduur on Eestis piisava täpsusega sätestatud Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (KMHJS, 2005). Vastavalt sellele on sätestatud olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelu, mille puhul on KMH kohustuslik. Samuti tuleb KMH, kui kavandatav tegevus võib oluliselt mõjutada Natura 2000 ala. Keskkonnamõju on õigus hinnata üksnes eksperdil, kellel on olemas KMH litsents. Litsentsi saamisele on kehtestatud täpsed nõuded, sh. nõue läbida vastav koolitus. KMHJS sätestab ka nõuded KMH aruandele, kus muuhulgas arvestatakse kavandatava tegevuse mõju taimedele, loomadele, kaitstavatele loodusobjektidele. Edasisi üksikasjalisi sisulisi suuniseid või ettekirjutusi KMH-ks eksperdile esitatud ei ole.

KMHJS-ga on Eestis täielikult üle võetud EL loodusdirektiivi (92/266/EÜ) artikkel 6-st tulenevad nõuded asjakohaselt hinnata mistahes projekte ja kavu, mis võivad Natura 2000 alasid oluliselt mõjutada. Ühtlasi arvestatakse EÜ poolt koostatud juhendmaterjali loodusdirektiivi artikli 6 punktide 3 ja 4 tõlgendamise ja täitmise kohta.

- 41.** Kas teie riik on tuvastanud seadusandluse ja institutsioonide puudujääke, mis takistavad kaitsealade moodustamist ja tõhusat kaitsekorraldust? (otsus VII/28)
- a) Ei
 - b) Ei, kuid asjaomast tööd tehakse
 - c) Jah, mõned puudujäägid ja takistused tuvastatud (detailid allpool) X
 - d) Jah, mitmed puudujäägid ja takistused tuvastatud (detailid allpool)

Kommentaariid kaitsealade tõhusat moodustamist ja nende kaitse korraldamist takistavate seadusandlike ja institutsionaalsete puudujääkide tuvastamisele

Aastatel 2002-2005 on Eesti looduskaitse asjatundjad arvestatava analüüsi ja kaitsealade ümarlaua vormis peetud arutelude tulemusena jõudnud järeldusele, et riiklik looduskaitse-süsteem vajab tõhustamist. Sellest arvamusel kantuna alustati 2004.a. Eestis ulatuslikku kaitsealade valitsemise korrastamise projekti. Projekti lähteülesandeks oli projekteerida optimaalne kaitsealade valitsemiskorraldus, mis võimaldaks kaitsealade loodusväärtuste tõhusa kaitse ja kõigi kaitse-eesmärkide saavutamiseks vajalike funktsioonide tasakaalustatud täitmise kogu riigi ulatuses. Sellele eesmärgile vastutöötavate asjaoludena eksisteerivas süsteemis on nimetatud: maakondade piire ületavatel kaitsealadel mitu kaitsekorraldajat; kaitsealad vahendite ja töötajatega varustus erineb; keskkonnakaitse-süsteemi maakondade piire järgiv haldus (s.o. maakonna keskkonnateenistused kui kaitsealade valitsejad) jmt.

42. Kas teie riik on võtnud ette riikliku kaitsealade suutlikkuse hindamise ja paika pannud suutlikkuse arendamise programmid? (otsus VII/28)

- a) Ei
- b) Ei, kuid hindamist tehakse X
- c) Jah, põhimõtteline hindamine tehtud ja mõned programmid paigas (detailid allpool)
- d) Jah, põhjalik hindamine tehtud ja ammendavad programmid paigas (detailid allpool)

Kommentaariid kaitsealade suutlikkuse hindamisele ja selle arendamise programmidele

Kaitsealade kaitsekorraldamiseks kõige tõhusamate meetmete leidmiseks on Eestis teostatud mitmed looduskaitse institutsionaalse struktuuri analüüsid ja alustatud otsustavalt struktuuri ümberkorraldamisega (vt. p. 38). Nimetatud struktuuriliste muudatuste tulemuseks oodatakse ka põhjendatumat ja kaitsekorraldajatele arusaadavat eelarveliste vahendite jaotumist kaitsealade vahel.

Samas on püsivalt tegeldud asjakohaste seminaride, õppepäevade, õpikodade, infomaterjalide jmt. abil looduskaitseametnike teadlikkuse ja haldussuutlikkuse suurendamisega.

43. Kas teie riigis on tagatud kaitsealade riiklikku süsteemi toetav jätkusuutlik rahastamiskava? (otsus VII/28)

- a) Ei
- b) Ei, kuid asjaomaseid kavasid arendatakse
- c) Jah, asjaomane kava on paigas (detailid allpool) X
- d) Jah, asjaomane kava on rakendamisel (detailid allpool)

Kommentaariid kaitsealade riikliku süsteemi jätkusuutliku rahastamise kavale

Kaitsealade kaitse korraldamiseks on Eestis püsivalt olemas riigieelarvelised vahendid. Looduskaitsealadeks eesmärkideks eraldatavad vahendid on seega sõltuvad üldistest majanduslikest muutustest riigis ja riigieelarve koostajate poliitilistest prioriteetidest. Üldise suundumusena võib täheldada looduskaitsele kulutatud riigieelarveliste vahendite järkjärgulist suurenemist.

Lisaks riigieelarvele on kaitse korraldamiseks vajalikke tegevuste rahastamiseks loodud riiklik süsteem, kus keskkonnakasutusest laekuv raha suunatakse keskkonnaprojektidele. Näiteks on aastatel 2001-2003 Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) rahastanud üle 3000 keskkonnaprojekti kogusummas üle ühe miljardi krooni.

Aastast 2001 on iga-aastaselt riigieelarveliste vahenditega toetatud pool-looduslike koosluste hooldamist ja taastamist. Samuti on sõlmitud lepingud maaomanikega metsa vääriselupaikade säilitamise kompenseerimiseks.

Tähelepanu vajab EL põllumajandus-keskkonnatoetuste rakendamine viisil, et see toetaks säästlikke looduskasutusviise ning oleks asjakohaseks täienduseks riigieelarveliste vahenditele. Kaitsealade kaitsekorralduse ja halduse finantseerimist, samuti loodushoiutöödeks (niitude hooldamine ja taastamine) vajalike ressursside vajadust on Keskkonnaministeeriumi tellimisel analüüsinud majanduseksperdid, neid vastavalt majandusmuutustele ka uuendanud. Kaitsekorralduseks vajalik eelarve (milles antakse ka hinnang tegevuste eelisjärjestusele) on kohustuslikuks osaks kõigis kaitsealade kaitsekorralduskavades.

44. Kas teie riik rakendab sobivaid meetmeid, standardeid, kriteeriume ja indikaatoreid kaitsealade kaitsekorralduse ja haldamise tõhususe hindamiseks? (otsus VII/28)

- a) Ei
- b) Ei, kuid asjaomased meetodid, standardid, kriteeriumid ja indikaatorid on arendamisel
- c) Jah, mõned riiklikud meetodid, standardid, kriteeriumid ja indikaatorid on välja arendatud ja kasutusel (detailid allpool) X
- d) Jah, mitmed riiklikud meetodid, standardid, kriteeriumid ja indikaatorid on välja arendatud ja kasutusel (detailid allpool)

Kommentaariid kaitsealade kaitsekorralduse ja haldamise tõhususe hindamise meetodite, standartide, kriteeriumite ja indikaatorite kasutamisele

Kaitsealade korralduskavad näevad ette kaitsekorralduskava täitmise efektiivsuse hindamist kava kehtimisaja lõpus.

Keskonnaministeerium peab arvet loodushoiutööde teostamise üle, s.t. kui palju on riigieelarveliste vahendite abil majandatud niidualasid. Iga loodushoiutöö lepinguga ala puhul on looduskaitseametnikel kohustus kontrollida majandamisefektiivsust ja hooldusviisi vastavust kehtestatud nõuetele. Nõuetekohaselt hooldatud niitude pindala võib käsitleda ühe indikaatorina looduskaitsealalt väärtuslike koosluste hooldamise ja säilitamise efektiivsusele.

Kaitsekorralduse tõhusust peegeldab ka bioloogilise mitmekesisuse seire. Lisaks riiklikult korraldatud elupaikade ja liikide seireprogrammidele on mitmete kaitsealade administratsioonide koosseisus seirespetsialistid, kelle vahendusel saab tagasisidet elupaikade või liikide kaitseks rakendatud meetmete asjakohasusele.

Boks XLV.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Tähtsamad kaitsealadega seotud tulemused Eestis aruandeperioodi jooksul, mis panustavad 2010 sihi, Millenniumi arengueesmärgi ja konventsiooni strateegilise plaani täitmisel on järgmised:

- 1) Ulatuslik alade väljavalimine Natura 2000 võrgustiku jaoks; mitmekesiste ja looduslikus seisundis säilinud, kuid senikaitsmata alade nimetamine Natura 2000 võrgustiku aladeks; kaitsemeetmete kehtestamine senikaitsmata loodusväärtuslikel Natura 2000 võrgustikku esitatud aladel 2004.a. maist alates;
- 2) Kaitsemeetmete rakendamine enam kui 400-l varem kaitsmata alal erinevate elupaikade kaitseks (rabad, madalsood, vanad loodusmetsad jt);
- 3) Funktsioneeriv loodushoiutoetuste süsteem, selle positiivne mõju maaomanike ja teiste loodushuviliste teadlikkuse tõstmisele ning nende koostöövalmidusele;
- 4) Laiahaardelised välitööd järvede, jõgede ja mere-elupaikade kaitsevajaduste väljaselgitamiseks, kaitse seisukohalt prioriteetsete alade välja valimine ja neil kaitsemeetmete rakendamine 2004.

Kaitse õnnestumise üheks oluliseks eelduseks on kaitsealade administratsioonide ja keskkonnateenistuste looduskaitse ametnike pidev koostöö ja hea partnerlus maaomanike ja kõigi

teiste huvirühmadega, nende teavitamine looduskaitse eesmärkidest ning aktiivne kaasamine.

Kaitsealade administratsioonide ja keskkonnateenistuste töö efektiivsemaks ja selgemaks jagamiseks, samuti motiveerituse ja suutlikkuse tõstmiseks algatati 2004.a. kaitsealade haldamise korrastamise projekt. Tõhusa looduskaitse süsteemi abil on oodatav ka tegeliku kaitsekorralduse paranemine ja täiustumine.

Artikkel 8(h) – Võõrliigid

45. Kas teie riik on kindlaks määranud oma territooriumile sisse toodud võõrliigid ja rajanud võõrliikide sisse toomise jälgimise süsteemi?

- a) Ei
- b) Jah, mõned võõrliigid tuvastatud, kuid jälgimissüsteemi ei ole
- c) Jah, mõned võõrliigid tuvastatud ja jälgimissüsteem paigas X
- d) Jah, suuri probleeme põhjustavad võõrliigid tuvastatud ja jälgimissüsteem paigas

46. Kas teie riik on hinnanud riske ökosüsteemidele, elupaikadele või liikidele, mida põhjustab nende võõrliikide sisse toomine?

- a) Ei
- b) Jah, kuid ainult mõnedele probleemsetele võõrliikidele (detailid allpool)
- c) Jah, enamusele võõrliikidest (detailid allpool) X

Informatsioon ökosüsteemidele, elupaikadele või liikidele võõrliikide põhjustatud riski hindamisele

Erinevate organismirühmade (taimed, selgroogsed, selgrootud nii maismaal kui vees) võõrliigid on Eestis identifitseeritud, samuti vektorid, mille kaudu need liigid levivad. Saadaval on ülevaatlikud tabelid internetis www.envir.ee

47. Kas teie riik on rakendanud meetmeid ökosüsteeme, elupaiku ja liike ohustavate võõrliikide sissetoomise ärahoidmiseks, samuti nende piiramiseks või hävitamiseks?

- a) Ei
- b) Ei, kuid potentsiaalsed meetmed on kaalumisel
- c) Jah, mõned meetmed on paigas (detailid allpool) X
- d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool)

Informatsioon meetmeist ökosüsteeme, elupaiku ja liike ohustavate võõrliikide sissetoomise ärahoidmiseks, samuti nende piiramiseks või hävitamiseks

Tõrjestrategia 2005-2010 on koostatud hiid- ja sosnovski karuputkele (2004). Põllumajanduskahjureid nagu tuulekaer ja kartulimardikas seiratakse ja tõrjutakse. Vastavalt Looduskaitseadusele (RT I 2004, 38, 258;53,373) pole lubatud võõrliike istutada või lasta loodusesse. Kinnitatud on Keskkonnaministri määrus "Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekiri"

(7. oktoober 2004. a), milles leiduvaid taimeliike (2) ja loomaliike (19) ei tohi Eestisse importida ega ka tehistingimustes kasvatada.

48. Kas teie riik on arendanud rahvusvahelist koostööd invasiivsete võõrliikide küsimuses või osalenud selles, sealhulgas edukate kogemuste vahetamises? (otsus V/8)

- a) Ei
- b) Jah, bilateraalne koostöö
- c) Jah, regionaalne ja/või subregionaalne koostöö
- d) Jah, multilateraalne koostöö X

49. Kas teie riik kasutab võõrliikidega tegelemisel ökosüsteemset lähenemist ja ettevaatuspõhimõtet ning bio-geograafilist lähenemist vastavalt vajadusele? (otsus V/8)

- a) Ei
- b) Jah, (detailid allpool) X

Kommentaariid ökosüsteemse lähenemise, ettevaatusprintsipi ja bio-geograafilise lähenemise kasutamisele võõrliikidega tegelemisel.

Piiriülene koostöö toimub Põhja- ja Baltimaadega. Eesti osaleb Balti-Põhjamaade invasiivsete võõrliikide võrgustiku (NOBANIS) andmebaasi loomise protsessis <http://www.artportalen.se/nobanis/>. Andmebaas sisaldab endas andmeid nii võõrliikide, kui ka nendega seotud ekspertide ja asutuste kohta Läänemere äärses piirkonnas.

Vastavalt Looduskaitseadusele (RT I 2004, 38, 258;53,373) pole lubatud võõrliike istutada või lasta loodusesse ilma spetsiaalse loata. Kinnitatud on Keskkonnaministri määrus "Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekiri" (7. oktoober 2004. a), milles leiduvaid taimeliike (2) ja loomaliike (19) ei tohi Eestisse importida ega ka kasvatada.

50. Kas teie riik on identifitseerinud riiklikud vajadused ja prioriteedid juhtpõhimõtete rakendamiseks? (otsus VI/23)

- a) Ei
- b) Ei, kuid vajadusi ja prioriteete identifitseeritakse X
- c) Jah, riiklikud vajadused ja prioriteedid on tuvastatud (detailid allpool)

Kommentaariid riiklike vajaduste ja prioriteetide tuvastamisele juhtpõhimõtete rakendamiseks.

51. Kas teie riik on loonud mehhanismid koordineerimaks riiklike programme juhtpõhimõtete rakendamiseks? (otsus VI/23)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid mehhanisme arendatakse
- c) Jah, mehhanismid on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid koordineerimismehhanismidele.

52. Kas teie riik on üle vaadanud asjaomaseid poliitikaid, seadusandlust ja institutsioone juhtpõhimõtete valguses ning neid siis vastavalt kohandanud? (otsus VI/23)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid ülevaadet tehakse
- c) Jah, ülevaade ja kohandamise ettepanek tehtud (detailid allpool)
- d) Jah, kohandamine ja areng toimub
- e) Jah, kohandamine osaliselt läbi viidud (detailid allpool)

Informatsioon poliitikate, seadusandluse ja institutsioonide ülevaatamisest, kohaldamisest ning arendamisest.

53. Kas teie riik arendab koostööd erinevate sektorite vahel parandamiseks invasiivsete võõrliikide sissetoomise ennetamist, nende varajast avastamist, hävitamist ja/või kontrolli? (otsus VI/23)

- a) Ei
- b) Ei, kuid potentsiaalseid koordineerimismehhanisme arutatakse X
- c) Jah, mehhanismid paigas (detailid allpool)

Kommentaariid sektoritevahelisest koostööst

Koordineerimismehhanismide arendamine eelkõige Põllumajandus- ja Keskkonnaministeeriumi ja nende haldusala asutuste vahel. Oluline osa on samuti Maksu- ja Tolliametil.

54. Kas teie riik teeb koostööd kaubanduspartnerite ja naaberriikidega tegelemaks piiriüleste ökosüsteemide bioloogilist mitmekesisust ohustavate invasiivsete võõrliikidega? (otsus VI/23)

- a) Ei
- b) Jah, asjaomaseid programme arendatakse X
- c) Jah, asjaomased programmid paigas (detailid allpool)

Kommentaariid koostööle kaubanduspartnerite ja naaberriikidega

Teeme teaduslikku koostööd võõrliikide alal Soomega, kes on suurim kaubapartner Eestiga. Piiriülene koostöö toimub ka teiste Põhja- ja Baltimaadega.

55. Kas teie riik püüdleb selle poole, et võtab riskianalüüsi koostades arvesse invasiivsete võõrliikide poolt bioloogilisele mitmekesisusele põhjustatava ohu ja proovib lülitada selliseid metodoloogiaid keskkonnamõju hindamisse ja strateegilisse keskkonnamõju hindamisse? (otsus VI/23)

- a) Ei X
- b) Jah, asjaomaseid programme arendatakse
- c) Jah, mõningaid asjaomaseid meetmeid rakendatakse (detailid allpool)
- d) Jah, asjaomaseid meetmeid rakendatakse vajalikus ulatuses (detailid allpool)

Informatsioon suutlikkuse arendamisest kasutamaks riskianalüüsi invasiivsete võõrliikide poolt bioloogilisele mitmekesisusele põhjustatava ohu hindamiseks.

56. Kas teie riik on eraldanud rahalisi vahendeid ja või rakendanud muid mehhanisme soodustamaks invasiivsete liikide ohu vähendamiseks? (otsus VI/23)

- a) Ei
- b) Ei, kuid asjaomaseid meetmeid arendatakse
- c) Jah, mõningad meetmed, poliitikad jm vahendid on paigas (detailid allpool) X
- d) Jah, piisavad meetmed, poliitikad jm vahendid on paigas (detailid allpool)

Kommentaari rahaliste jt meetmete arendamise kohta, soodustamaks invasiivsete liikide ohu vähendamiseks.

Vastavalt Looduskaitseadusele (RT I 2004, 38, 258;53,373) pole lubatud võõrliike istutada või lasta loodusesse ilma spetsiaalse loata. Kinnitatud on Keskkonnaministri määrus "Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekiri" (7. oktoober 2004. a), milles leiduvaid taimeliike (2) ja loomaliike (19) ei tohi Eestisse importida ega ka kasvatada.

Raha on eraldatud sosnovsky ja hiid-karuputke tõrjeks.

Boks XLVI.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Võõrliikide teemale on viimastel aastatel Eestis palju enam tähelepanu pööratud. Ka mitmed nende arvukust reguleerivad aktid on vastu võetud, kuid vaja oleks soodustada ametkondade vahelise koostöö suurendamist.

Artikkel 8(j) – Traditsiooniline eluviis ja seonduvad sätted

GURTS

57. Kas teie riik on loonud ja arendanud suutlikkuse tõstmise programme kaasamaks väiketalunikke, põliselanikke ja kohalikke kogukondi ning muid osapooli tõhusalt osalema kasutuspiiranguga geneetiliselt muundatud organisme puudutavate otsuste langetamisel?

- a) Ei X
- b) Ei, kuid asjaomaseid programme arendatakse
- c) Jah, mõned programmid on paigas (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad programmid on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid suutlikkuse tõstmise programmidele kaasamaks väiketalunikke, põlisrahvaid ja kohalikke kogukondi ning muid asjalisi tõhusalt osalema kasutuspiiranguga geneetiliselt muundatud organisme puudutavate otsuste langetamisel.

Staatus ja trendid

58. Kas teie riik on toetanud põlisrahvaid ja kohalikke kogukondi välitööde läbiviimisel, mis aitaksid tuvastada staatust, trende ja ohtusid seoses põlisrahvaste ja kohalike kogukondade teadmiste, innovatsioonide ja praktikatega? (otsus VII/16)

- a) Ei
- b) Ei, kuid asjaomaste tööde toetamist kaalutakse
- c) Jah (detailid allpool) X

Informatsioon välitööde läbiviimisest, mis aitaksid tuvastada staatust, trende ja ohtusid seoses põlisrahvaste ja kohalike kogukondade teadmiste, innovatsioonide ja praktikatega ning määratletud prioriteetsetest tegevustes.

Kultuuriministeeriumi alla kuuluv Võro Instituut tegeleb võro keele ja kultuuri kaitsega. Teisi suuremaid riiklikke kohalikku kultuuri puudutavaid institutsioone ja toetusprogramme Eestis pole.

Akwé:Kon juhised

59. Kas teie riik on algatanud seadusandluse ja institutsionaalse uuringu seoses kultuurilise, keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamisega, sihiga inkorporeerida Akwé:Kon juhised riiklikesse õigusaktidesse, poliitikatesse ja protseduuridesse?

- a) Ei X
- b) Ei, kuid ülevaadet teostatakse
- c) Jah, ülevaade tehtud (detailid allpool)

Informatsioon ülevaatest

Kultuuriministeeriumi all on loodud Hiite Kaitse Töörühm, mille töö on alles alguses ning konkreetseid ettepanekuid seadusandluse kohta sealt veel tulnud pole.

60. Kas teie riik on kasutanud Akwé:Kon juhiseid mõnes projektis, mida kavandati pühapaika ja/või kohta, mida traditsiooniliselt kasutavad põlisrahvad ja kohalikud kogukonnad? (otsus VII/16)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid Akwé: Kon juhiste ülevaade on ettevalmistamisel
- c) Jah, mõningal määral (detailid allpool)
- d) Jah, märkimisväärses ulatuses (detailid allpool)

Informatsioon projektidest, kus rakendati Akwé:Kon juhiseid.

Põlisrahvaste ja kohalike kogukondade suutlikkuse arendamine ning kaasamine

- 61.** Kas teie riik on rakendanud meetmeid arendamiseks ja tugevdamiseks põlisrahvaste ja kohalike kogukondade suutlikkust osaleda tõhusalt nende bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutamise alaste traditsiooniliste teadmiste, innovatsioonide ja praktikate kasutamisega seotud otsuste langetamisel? (otsus V/16)
- a) Ei
 - b) Ei, kuid mõned programmid on arendamisel
 - c) Jah, mõned meetmed rakendatud (detailid allpool) X
 - d) Jah, igakülgsed meetmed rakendatud (detailid allpool)

Informatsioon meetmeist arendamiseks ja tugevdamiseks põlisrahvaste ja kohalike kogukondade suutlikkust

Eesti Väikesaarte seadus sätestab pideva asustusega väikesaarte esindusena väikesaarte kogu loomise Vabariigi Valitsuse juurde. Kogusse kuuluvad väikesaarte esindajad, omavalitsuste juhid ning Keskkonna, Rahanduse ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindajad.

- 62.** Kas teie riik on arendanud sobivaid mehhanisme, koostanud juhiseid, õigusakte või muid initsiatiive võimaldamaks põlisrahvaste ja kohalike kogukondade tõhusat osalemist otsuste langetamisel, poliitikate planeerimisel ja arendamisel ning rakendamisel seoses bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutamisega rahvusvahelisel, regionaalsel, subregionaalsel, riiklikul ja kohalikul tasandil? (otsus V/16)
- a) Ei
 - b) Ei, kuid asjaomased mehhanismid, juhised ja seadusandlus on arendamisel
 - c) Jah, mõned mehhanismid, juhised ja seadusandlus on paigas (detailid allpool) X

Informatsioon mehhanismide, juhiste ja seadusandluse kohta

Uue maaelu arengukava (2007-2013) protsessis nähakse ette kohalike LEADER gruppide loomine, mis tõstab kohalikul tasandil tehtavate otsuste osakaalu.

Traditsioonilisi teadmisi saab käsitleda ka pärandkoosluste majandamise jätkamisena. Maaelu arengukava (2004-2006) järgi toetatakse kiviaedade taastamist ja hooldamist, samuti julgustatakse talunikke vanu põldusid uuesti kasutusele võtma. Keskkonnaministeeriumi alt on makstud otsetoetusi talunikele heina tegemise, karjatamise ning võsa tõrjumise eest. Loodetavasti saab taolisi tegevusi hakata piisavalt toetama järgmise maaelu arengukava alt (2007-2013).

Eesti Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kaudu toetatakse kolmandat sektori ning kohalikke omavalitsuste kaudu kohalikku arengut.

63. Kas teie riik on arendanud mehhanisme soodustamiseks põlisrahvaste ja kohalike kogukondade tõhusat osalust koos spetsiifiliste meetmetega naiste täielikuks, aktiivseks ja tõhusaks osaluseks tööprogrammi kõigis elementides? (otsus V/16, lisa)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid asjaomaseid mehhanisme arendatakse
- c) Jah, mehhanismid on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid mehhanismidele soodustamiseks põlisrahvaste ja kohalike kogukondade naiste täielikku ja tõhusat osalust tööprogrammi kõigis elementides

Abi rakendamisel

64. Kas teie riik on moodustanud riiklikke, subregionaalseid ja/või regionaalseid põlisrahvaste ja kohalike kogukondade bioloogilise mitmekesisuse nõukodasid?

- a) Ei X
- b) Ei, kuid asjaomast tööd tehakse
- c) Jah

65. Kas teie riik on aidanud põlisrahvaste ja kohalike kogukondade organisatsioone korraldades regionaalseid koosolekuid, et arutada osapoolte konverentside otsuseid ja valmistada ette konventsiooniga seotud koosolekuid?

- a) Ei X
- b) Jah, (detailid allpool)

Informatsioon regionaalsete koosolekute tulemuse kohta

Mittekohalduv Eestile.

66. Kas teie riik on toetanud, rahaliselt või muul viisil, põlisrahvaid ja kohalikke kogukondi formuleerimaks nende endi kogukonna arendamise ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamise kavasad, mis võimaldavad sellistel kogukondadel võtta vastu kultuuriliselt sobivaid strateegilisi, integreeritud ja etapiviisilisi lähenemisviise oma arenguvajadustesse?

- a) Ei X
- b) Jah, mõningal määral (detailid allpool)
- c) Jah, olulisel määral (detailid allpool)

Informatsioon toetusest

Boks XLVII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
- f) takistused rakendamisel.

Nagu ülalpool mainitud, on eestlased ainsad põlisrahvad omal maal ning põlisrahvaste toetuseks meil eraldi programme ette näha ei ole. Siiski on olemas vajadus kohalikul tasandil ühiskonna arengu ning väiketalunike toetamiseks. Kahetsusväärset vähe on seni Eestis suudetud kasutada põllumajandus-keskkonnaprogrammi rahasid traditsiooniliste teadmiste rakendamiseks bio-diversiteedi kaitseks. On lootust, et vastloodud Hiite Kaitse Töörühm teeb ettepanekuid Eesti seadusandluse muutmiseks traditsiooniliste teadmiste kaitse sõbralikumaks.

Artikkel 9 - *Ex-situ* kaitsmine

67. Seoses artikliga 9(a) ja (b), kas teie riik on rakendanud meetmeid bioloogilise mitmekesisuse *ex-situ* kaitseks nii teie maalt pärit kui ka väljastpoolt seda pärinevate komponentide osas?
- a) Ei
 - b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid kaalutakse
 - c) Jah, mõned meetmed on paigas (detailid allpool) X
 - d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool)

Informatsioon bioloogilise mitmekesisuse kaitseks *ex-situ* rakendatud meetmetest

Siiani pole koostatud riiklikku plaani, mis määratleks *ex situ* looduskaitse rolli ja selle osa riigi üldises looduskaitse süsteemis. Riiklik keskkonna tegevuskava sisaldab vaid ühe *ex situ* kaitse suunitlusega tegevuse. Pole selge ka *ex situ* looduskaitse olulisuse määr riikliku rahastamise taotlemisel.

Hetkel käigusolevad *ex situ* tegevused on algatatud ja juhitud kas omavalitsusasutuste või siis vabauhenduste poolt.

Järgmised *ex situ* meetmed on käigus:

- Ohustatud euroopa naaritsa, *Mustela lutreola*, tehisasurkonna pidamine Tallinna loomaaia juurde loodud spetsiaalses paljundusbaasis ning selle liigi üle-euroopalise paljundusprogrammi (nn. EEP programmi) koordineerimine. See programm näeb ette peetava tehisasurkonna demograafilise ja geneetilise seisundi analüüsi ja haldamist. Tallinna loomaaia paljunduskeskuses peetakse enam kui poolt ülemaailmsest naaritsa tehisasurkonnast.
- Tallinna loomaaed osaleb oma kollektsoonides olevate loomadega 27 liigi EEP Programmis. Nende programmide eesmärk on ühistelt korraldada ja hoida alal vastava liigi geneetilist ressursi Euroopa loomaaedades ja teistes paljunduskeskustes.

Lisaks punktis 3 äramärgitud meetmetele peavad mitmed teised asutused Eestis haruldasi ja/või ohustatud liike tehistingimustes, kuid ilma selgelt defineeritud looduskaitse eesmärgita. Nii näiteks:

- Tallinna Botaanika Aed – 73 Eestis ohustatuks/haruldaseks peetavat taimeliiki.
- Tartu Ülikooli Botaanika Aed – 49 Eestis ohustatuks/haruldaseks peetud või siis Berni Konventsiooni lisadesse kantud liiki.

Kalanduse valdkonnas on keskkonna ministri poolt kinnitatud riiklik programm ohustatud kalaliikide kaitseks ja haruldaste kalaliikide ümberasustamiseks. See dokument on ka aluseks majanduslikku väärtust omavate kalavarude *ex situ* tingimustes pidamiseks. Majanduslikku väärtust omavate kalaliikide tehistingimustes pidamine toimub kahel eesmärgil: (a) paljunduskarja pidamine tehistingimustes ja regulaarne noorkalade laskmine loodusesse looduslikku asurkonna toetamise eesmärgil; (b) kalade noorjärkude kogumine loodusest tehistingimustes pidamise eesmärgil. Kuigi neil tegevustel pole selgelt defineeritud liigikaitse eesmärki on nad kaudselt liigikaitse tegevust toetavad meetmed.

68. Seoses artikliga 9(c), kas teie riik on rakendanud meetmeid ohustatud liikide taas-

asustamiseks nende looduslikesse elupaikadesse sobivatel tingimustel?

- a) Ei
- b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid kaalutakse
- c) Jah, mõned meetmed on paigas (detailid allpool) X
- d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid meetmetele ohustatud liikide taastasustamiseks nende looduslikesse elupaikadesse sobivatel tingimustel

Pole riikliku plaani, mis määratleks ära *ex situ* meetmete kasutamise ja re-introdutseerimise kasutamise ohustatud liikide kaitsel. Siiski on kahes kinnitatud liigitegevuskavas re-introdutseerimine kui meede võtmetähtsusega. Nendeks tegevuskavadeks on:

- Euroopa naaritsa kaitsekorralduskava (2000 – 2004)
- Naaritsa tegevuskava Hiiumaal (2004 – 2008)

Sihtasutus LUTREOLA koostöös Tallinna Loomaaiaga on alates 2000. aastast lasknud tehistingimustes sündinud naaritsaid Hiiumaa loodusesse. Re-introdutseerimise põhiline eesmärk on luua saareline looduslik naaritsa asurkond kohtades, mis on kättesaamatud ameerika naaritsale. Peamiselt selle võõrliigi mõju on viinud euroopa naaritsa väljasuremise piirile. Vaatamata mitmete aastate pikkustele jõupingutusele pole täit edu veel saavutatud. Tehistingimustes sündinud loomade abil loodusliku asurkonna moodustamiseks kõige edukama laskmise meetodika kindlaks tegemine on alles poolel teel. Senised edusammud annavad alust optimismiks. Selle töö käigus kogutud andmed on selgitanud sellise metodoloogia väljaselgitamise ülimalt olulisust. Sellelaadsete uuringute puudumine on üks peamised põhjuseid, miks re-introdutseerimiskasted on enamasti madala edukusega.

Tallinna loomaaed on andnud üle-euroopaliste EEP programmide raames oma loomi re-introdutseerimisprogrammide tarbeks mujale:

- (1) Must-raisakotkas, *Aegypius monachus*, re-introdutseerimiseks Mallorca;
- (2) Habekotkas, *Gypaetus barbatus*, re-introdutseerimiseks Alpides.

69. Seoses artikliga 9(d), kas teie riik on rakendanud meetmeid reguleerimaks ja korraldamaks bioloogiliste ressursside kogumist nende looduslikest elupaikadest *ex-situ* kaitse eesmärgil nii, et ökosüsteemid ja *in-situ* populatsioonid ei satuks ohtu?

- a) Ei
- b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid kaalutakse
- c) Jah, mõned meetmed on paigas (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool) X

Informatsioon meetmetest reguleerimaks ja korraldamaks bioloogiliste ressursside kogumist nende looduslikest elupaikadest *ex-situ* kaitse eesmärgil nii, et ökosüsteemid ja *in-situ* populatsioonid ei satuks ohtu

1. 01.05.2004 jõustunud Looduskaitseseadus pühendab sellele küsimusele 58. paragrahvi, mis on esitatud järgmises sõnastuses:.

§58. Kodumaiste liikide asustamine ja loodusest eemaldamine

- (1) Kodumaiste liikide võõrsilt sissetoodud elusate isendite loodusesse laskmine on keelatud, välja arvatud teaduslikult põhjendatud taastasustamine keskkonnaministri loa alusel.

- (2) Kohaliku liigi loomi tohib ümber asustada selle koha, kust loomi ümberasustamiseks võetakse, ja asustatava koha keskkonnateenistuse loa alusel.
- (3) Kohaliku loomaliigi tehiskeskkonnas peetud isendi loodusesse laskmine toimub üksnes käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava alusel, välja arvatud vigastuse ravimise või elujõulisuse taastamise eesmärgil tehiskeskkonnas hoitud isendi loodusesse laskmine.
- (4) Kaitsealuse liigi isendi loodusest eemaldamine on keelatud, välja arvatud vigastuse ravimiseks ning käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud juhtudel.
- (5) Kaitsealuse liigi isendit tohib loodusest eemaldada õppe-, meditsiini- või teadusotstarbel või taasasustamise eesmärgil keskkonnaministri loa alusel või ümberasustamise eesmärgil üksnes siis, kui see ei kahjusta liigi soodsat seisundit.
- (6) Kaitsealuse liigi ümberasustamine toimub Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras.
- (7) Loomaliigi isendi märgistamine, kaasa arvatud raadiosaatjaga varustamine, on lubatud keskkonnaministri või tema volitatud isiku loa alusel.
- (8) Liigi arvukuse reguleerimise eesmärgil võib keskkonnateenistus lubada linnununade korjamist, välja arvatud kaitsealuste lindude munade korjamist, kui see on vajalik:
 - 1) elanikkonna ohutuse huvides;
 - 2) lennuohutuse huvides;
 - 3) põllumajanduskultuuride, põllumajandusloomade või kalakasvatuste kahjustamise või muu olulise varalise kahju vältimiseks.

Boks XLVIII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
 - b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
 - c) panus 2010 sihi saavutamisse;
 - d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisse;
 - e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
 - f) takistused rakendamisel.
- a. Tehistingimustes peetakse hästiohjatud naaritsa tehisasurkonda. Vastava EEP programmi raamas koordineeritakse selle liigi kaitsetstarbelist paljundamist kogu Euroopas. Tehistingimustes alalhoitav geenipank on tagatiseks, et seda liiki on võimalik taastada kui praegu veel eksisteerivad väikesed looduslikud asurkonnad lõplikult hävivad.
- Praegu käigusolev naaritsate re-introductseerimine on andnud palju uusi teadmisi probleemide osas, millega puututakse kokku kui kasutatakse *ex situ* asurkonnast pärit loomi loodusliku asurkonna moodustamiseks. Praegused saavutused annavad lootust elujõulise asurkonna tekkimiseks Hiiumaal paari lühema aasta jooksul. Samuti on kogutud oskused ja teadmised oluliseks abiks samalaadsete re-introductseerimisplaanide teostamiseks mujal.
- b. Teostatud tegevused aitavad kaasa eesmärgi nr 2 saavutamisele konventsiooni strateegilises plaanis.
 - c. Pole otsest sidusust.
 - d. Pole kinnitatud rahvuslikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiat ja tegevuskava. Esiletoodud tegevused leiavad äramärkimist siiani veel mitte heakskiidetud bioloogilise mitmekesisuse strateegias.
 - e. Osa teostatud tegevuste eesmärgiks on vähendada bioloogilise mitmekesisuse kadu sisemaa veeökosüsteemides.
 - f. *Ex situ* tegevuste strateegiline vajadust ning nende prioriteetsust pole hinnatud.

Artikkel 10 – Bioloogilise mitmekesisuse komponentide säästev kasutamine

70. Seoses artikliga 10(a), kas teie riik on integreerinud bioloogiliste ressursside kaitse ja säästva kasutuse riiklike otsuste langetamisse?

- a) Ei
- b) Ei, kuid samme astutakse X
- c) Jah, mõnedes asjaomastes sektorites (detailid allpool)
- d) Jah, enamikus asjaomastest sektoritest (detailid allpool)

Informatsioon bioloogiliste ressursside kaitse ja säästva kasutuse integreerimisest riiklike otsuste langetamisse

Säästva arengu seadus (1995) määrab muuhulgas "taastuva loodusvara kriitilise varu", mis on väikseim suurus, mis tagab loodusliku tasakaalu ja taastootmise, kaitsevahendite täitmise ning bioloogilise ja maastikulise mitmekesisuse. Taastuva loodusvara kriitilise varu suuruse sh arvestades juurde määramatusest tuleneva reservi peaks kehtestama valitsus. Paraku pole ühelegi taastuvale loodusvarale kriitilist varu kui sellist seni määratud.

Keskonnastrateegia aastani 2010 prioriteetide hulgas on loodusvarade säästev kasutamine. Sellele vaatamata pole strateegias sõnastatud tegevusi elustikuliste taastuvate loodusvarade kriitiliste varude määratlemiseks.

Mõned valdkondlikud arenguprogrammid nagu Metsanduse arengukava ja Maaelu arengukava on puudutanud ka elustiku säästva kasutuse teemat, paraku suhteliselt üldsõnaliselt ja kriitilistesse aspektidesse süvenemata.

Valdkondadeks, kus bioressursside tarbimise ülemmäärasid kui kriitilise varu analooge traditsiooniliselt kehtestatakse on jahindus ja kalandus.

71. Seoses artikliga 10(b), kas teie riik on rakendanud meetmeid bioloogilise mitmekesisuse kaitseks bioloogiliste ressursside kasutamise käigus?

- a) Ei
- b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid kaalutakse
- c) Jah, mõned meetmed on paigas (detailid allpool) X
- d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool)

Informatsioon meetmetest bioloogilise mitmekesisuse kaitseks bioloogiliste ressursside kasutamise käigus

Elurikkuse kaitset on arvestatud KMH protseduuris, näiteks KMH hindamise aruanne peab asjakohasel juhul sisaldama loodusvara kasutamise otstarbekuse hinnangut ning kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste säästva arengu põhimõtetele vastavuse hinnangut. Looduskaitse seadus kehtestab, et KMH järelvalvajal on õigus määrata kaitstava loodusobjekti kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit. Eestis kehtiv EL loodusdirektiiv näeb ette erinõuded Natura 2000 alade tarvis. Vt ka vastest küsimusele 14. Elurikkusele ebasoodsate mõjude vähendamise meetmed on reeglina ette nähtud kaitsealade ja liikide kaitsekorralduskavades.

72. Seoses artikliga 10(c), kas teie riik on rakendanud meetmeid, mis kaitsevad ja julgustavad bioloogiliste ressursside traditsioonilist kasutamist, mis on kooskõlas nende kaitse või säästva kasutuse nõuetega?
- a) Ei
 - b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid kaalutakse
 - c) Jah, mõned meetmed on paigas (detailid allpool) X
 - d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool)

Informatsioon meetmetest, mis kaitsevad ja julgustavad bioloogiliste ressursside traditsioonilist kasutamist, mis on kooskõlas nende kaitse või säästva kasutuse nõuetega

Loodusvarade kasutamist (mets, kala, jaht, mingil määral ka marja- ja ravimtaimed, seened) reguleerib kasutuslubade süsteem. Asjaarmastaja-korilust toetab igaüheõigus. Traditsioonilisi põllumajanduspraktikaid, mis toetavad bioloogilist mitmekesisust, aitavad teatud määral säilitada loodushoiutoetused ja mõned põllumajandustoetused, eelkõige Maaalu Arengukava toetused.

73. Seoses artikliga 10(d), kas teie riik on rakendanud meetmeid, mis aitavad kohalikul elanikkonnal arendada ja rakendada olukorra parandamisele suunatud tegevusi piirkondades, kus bioloogiline mitmekesisus on vähenenud?
- a) Ei
 - b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid kaalutakse
 - c) Jah, mõned meetmed on paigas (detailid allpool) X
 - d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool)

Informatsioon meetmetest, mis aitavad kohalikul elanikkonnal arendada ja rakendada olukorra parandamisele suunatud tegevusi piirkondades, kus bioloogiline mitmekesisus on vähenenud

Hääbumas elurikkusega pool-looduslikel aladel on sageli kaitsekorralduslikud meetmed toimimas tänu maa kasutajatele antavate toetustele. Otseseks riigipoolseks rahaliseks toeks on loodushoiutoetused, teatud määral aitavad kaasa ka mõned põllumajandustoetused, eelkõige Maaalu Arengukava toetused. Mitmel kaitsealadel on valitsejad leidnud projektipõhiseid motiveerimisskeeme väärtuslike pärandmaastike hoidmiseks.

74. Kas teie riik on määratlenud indikaatorid ja toetusmeetmed sektoritele, mis on olulised bioloogilise mitmekesisuse kaitseks ja säästvaks kasutuseks? (otsus V/24)
- a) Ei
 - b) Ei, kuid võimalike indikaatorite ja toetusmeetmete hindamine on käsil X
 - c) Jah, indikaatorid ja toetusmeetmed paigas (detailid allpool)

Kommentaariid indikaatorite ja toetusmeetmete määratlemisele

Mõnede Eestis läbiviidud projektide käigus on arendatud muuhulgas ka elurikkuse säästva kasutuse indikaatoreid, paraku üldisemalt tunnustatud indikaatoreid seni pole kindlaks määratud. Võib öelda, et on olemas mõningaid selle valdkonna majanduslikke ergutusvahendeid metsanduses, jahinduses, kalanduses ja maavarade kaevandamises.

75. Kas teie riik on rakendanud säästva kasutuse praktikaid, programme ja poliitikaid, mis toetavad bioloogilise mitmekesisuse säästvat kasutamist, eriti vaesuse leevendamise eesmärgil? (otsus V/24)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid potentsiaalsed praktikad, programmid ja poliitikad on sõelumisel
- c) Jah, mõned poliitikad ja programmid on paigas (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad poliitikad ja programmid on paigas (detailid allpool)

Informatsioon säästva kasutuse programmide ja poliitikest

76. Kas teie riik on arendanud või uurinud mehhanisme kaasamiseks erasektori bioloogilise mitmekesisuse säästva kasutamise algatustesse? (otsus V/24)

- a) Ei
- b) Ei, kuid mehhanismid on arendamisel X
- c) Jah, mehhanismid on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid erasektori kaasamise mehhanismide arendamisel

Erasektori omanduses on sageli hääbuva elurikkusega pool-looduslikel aladel (nt puisniidud, ranna- ja lammihumaad), nendest paljudel on kaitsekorralduslikud meetmed toimimas tänu omanikele ja rentnikele antavate toetustele. Otseseks riigipoolseks rahaliseks toeks on loodushoiutoetused, teatud määral aitavad kaasa ka mõned põllumajandustoetused, eelkõige Maaalude Arengukava toetused.

77. Kas teie riik on algatanud protsessi rakendamaks Addis Ababa printsiipe ja juhiseid bioloogilise mitmekesisuse säästvaks kasutamiseks? (otsus VII/12)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid printsiipe ja juhiseid vaadatakse üle
- a) Jah, protsessi kavandatakse
- b) Jah, protsess on algatatud (detailid allpool)

Informatsioon protsessi kohta, millega rakendatakse Addis Ababa printsiipe ja juhiseid bioloogilise mitmekesisuse säästvaks kasutamiseks

78. Kas teie riik on algatanud tehnoloogiate arendamist ja suunamist ning rahaliste ressursside eraldamist, et aidata rakendada Addis Ababa printsiipe ja juhiseid bioloogilise mitmekesisuse säästvaks kasutamiseks? (otsus VII/12)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid asjakohaseid programme arendatakse
- c) Jah, mõned tehnoloogiad arendatud ja loovutatud ning piiratud rahalised ressursid eraldatud (detailid allpool)
- d) Jah, mitmed tehnoloogiad arendatud ja loovutatud ning märkimisväärsed rahalised ressursid eraldatud (detailid allpool)

Kommentaariid tehnoloogiate arendamisele ja suunamisele ning rahaliste ressursside eraldamisele, mis aitavad rakendada Addis Ababa printsiipe ja juhiseid bioloogilise mitmekesisuse säästvaks kasutamiseks

Bioloogiline mitmekesisus ja turism

79. Kas teie riik on loonud mehhanismid, millega saab hinnata, seirata ja mõõta turismi mõju bioloogilisele mitmekesisusele?

- a) Ei
- b) Ei, kuid mehhanismid on arendamisel X
- c) Jah, mehhanismid on paigas (detailid allpool)
- d) Jah, olemasolevaid mehhanisme vaadatakse üle

Kommentaariid turismi mõju hindamise, seiramise ja mõõtmise mehhanismide loomisele

Säästva turismi tegevuskava töötati välja biomitmekesisuse strateegia ja tegevuskava koostamise käigus 1999 ning seda töötati ümber ja kaasajastati 2001.a. kevadel. Eesti Turismiagentuur on soovitanud kasutada seda edasise töö alusena.

Eesti-Soome looduskaitsekoostöö osana on läbi viidud küllastajate loendusi kaitsealadel 2003-2005, mille tulemusi on kasutatud kaitsekorralduse parandamiseks; vastav seminar peeti Palmes Lahemaa RPs septembris 2004. Küllastajaloendusi on korraldanud ka RMK oma puhkealadel.

80. Kas teie riik on loonud turismiettevõtjatele haridus- ja õppeprogramme tõstmaks nende teadlikkust turismi mõjudest bioloogilisele mitmekesisusele? (otsus V/25)

- a) Ei
- b) Ei, kuid programmid on arendamisel x
- c) Jah, programmid on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid on haridus- ja õppeprogrammidele

Eesti Ökoturismi Ühendus (loodud 1996) koondab vastava valdkonna väike- ja kesksuurusega ettevõtteid ning on ka vastava ala arenduse ja potentsiaalse täiendõppe initsieerijaks (www.ecotourism.ee/estekas).

81. Kas teie riik aitab põlisrahvaid ja kohalikke kogukondi suutlikkuse arendamise ja rahaliste vahenditega toetades nende osalust turismialase poliitika kujundamisel, selle arengu kavandamisel, tootearenduses ja korralduses? (otsus VII/14)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid asjaomaseid programme vaetakse
- c) Jah, mõned programmid on paigas (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad programmid on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid põlisrahvaste ja kohalike kogukondade suutlikkuse arendamise ja rahaliste vahendite kohta turismialaste otsuste kujundamise osalemise tõhustamiseks

82. Kas teie riik on integreerinud bioloogilise mitmekesisuse ja turismi arendamise juhendi riiklike turismiarendamise strateegiate ja kavade, bioloogilise mitmekesisuse strateegiate ja kavade ning teiste asjaomaste valdkondlike strateegiate arendamisse ja ülevaatamisse? (otsus VII/14)

- a) Ei, kuid juhend on läbivaatamisel X
- b) Ei, kuid plaan on kaalumisel, integreerimaks mõningaid juhendi printsiipe asjakohastesse strateegiasse
- c) Jah, juhendi mõned põhimõtted on lõimitud valdkondlikesse kavadesse ning riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse (detailid allpool)
- d) Jah, juhendi paljud põhimõtted on lõimitud valdkondlikesse kavadesse ning riiklikku bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse (detailid allpool)

Informatsioon sektoritest, kuhu on integreeritud bioloogilise mitmekesisuse ja turismi arendamise juhendi põhimõtted

Vaata vastust küsimusele 79.

Boks XLIX.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Artikkel 11 – Ergutusabinõud

83. Kas teie riik on loonud programme, et selgitada välja ja rakendada majanduslikult ja sotsiaalselt tõhusaid meetmeid bioloogilise mitmekesisuse komponentide kaitseks ja säästvaks kasutamiseks?
- a) Ei
 - b) Ei, kuid relevantseid programme arendatakse
 - c) Jah, mõned programmid on paigas (detailid allpool) X
 - d) Jah, ammendavad programmid on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid programmidele identifitseerimaks ja rakendamaks majanduslikult ja sotsiaalselt tõhusaid meetmeid bioloogilise mitmekesisuse komponentide kaitseks ja säästva kasutamise toetuseks

Ennetusmeetmed biodiversiteedi kaitseks ja jätkusuutlikuks kasutamiseks sisalduvad paljudes seadustes ja teistes normdokumentides. Säästva Arengu Seadus sätestab küll põhimõtted loodusressursside säästlikuks kasutamiseks, kuid dokument on enam deklaratiivse kui regulatiivse iseloomuga. Bioloogiliste ressursside kasutamine on reguleeritud lubade süsteemiga, näit. kommertskalapüüki ja jaht jahilukitele reguleeritakse Keskkonnaministeeriumi poolt igal aastal vastavalt ressursi seisukorrale.

Biodiversiteedi kaitse ja kasutuse raamdokumendiks on Eesti Bioloogilise Mitmekesisuse Kaitse strateegia ja tegevuskava (1998). Koostamisel on Looduskaitse Arengukava aastani 2030. Majanduslikke (rahalisi) meetmeid keskkonna ja biodiversiteedi kaitseks, nagu saastemaks, maamaksu soodustused jms., kirjeldatakse artiklis 20. Ettevalmistamisel on maksureform Ökoloogilise Maksu kehtestamiseks.

Erilist tähelepanu on pööratud poollooduslike (pärand-) koosluste kui (vanade metsade kõrval) ühtede kõige ohustatumate elupaikade taastamisele ja säilitamisele. Poollooduslike koosluste taastamist ja majandamist finantseeritakse iga-aastaselt riigieelarvest.

Üldine metsanduspoliitika põhineb Metsanduse Arengukaval. Raiemahud ja metsavarude taastamine on reguleeritud metsade majandamiskavadega. Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) on välja töötanud ja juurutanud Vääriselupaikade Võrgustiku.

Põllumajandussektoris on ratifitseeritud raamdokumendiks Eesti Maaelu Arengukava aastateks 2003-2006 (MAK), mis järgib EL-i uut põllumajanduspoliitikat. Palju tähelepanu on pööratud maastike säilitamisele, millel on otsene positiivne mõju bioloogilisele mitmekesisusele.

84. Kas teie riik on piisavalt kaasanud bioloogilise mitmekesisuse turulised ja mitteturulised väärtused olulistesse plaanidesse, poliitikatesse ja programmidesse ning teistesse asjassepuutuvatesse valdkondadesse? (otsused III/18 and IV/10).
- a) Ei
 - b) Ei, kuid relevantseid mehhanisme arendatakse X
 - c) Jah, mehhanismid on paigas (detailid allpool)
 - d) Jah, mehhanismide toime ülevaade on kättesaadav (detailid allpool)

Kommentaariid mehhanismidele või lähenemistele inkorporeerimaks bioloogilise mitmekesisuse turulisi ja mitteturulisi väärtusi asjaomastesse kavadesse, poliitilistesse ja programmidesse

Üldkasutatav süsteem, mis võtaks arvesse bioloogilise mitmekesisuse turu- ja turuväliseid

väärtusi ning nende rahalist ekvivalenti, puudub. Loodusliku mitmekesisuse ressursside ebaseadusliku tarbimise (näit röövpüük ja salaküttimine) eest on ette nähtud kahjutasu loodusele tekitatud kahju kompenseerimiseks, mille kaudu omistatakse tinglik rahaline väärtus enamikule kaitsealustele liikidele. Bioloogilise mitmekesisuse turuvälise väärtuse rahalise ekvivalendi teoreetilisi uuringuid on finantseerinud Eesti Teadusfond (näit. grant 4187 Eesti Biodiversiteedi Ökonoomika).

85. Kas teie riik on arendanud koolituse ja suutlikkuse tõstmise programme toetusmeetmete elluviimiseks ja erasektori initsiatiivide soosimiseks? (otsus III/18)

- a) Ei
- b) Ei, kuid relevantseid programme arendatakse
- c) Jah, mõned programmid on paigas X
- d) Jah, paljud programmid on paigas

86. Kas teie riik võtab arvesse ettepanekuid toetusmeetmete koostamiseks ja elluviimiseks nagu näeb ette Lisa I otsusele VI/15 bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutuse toetusmeetmete kavandamisel ja rakendamisel? (otsus VI/15)

- a) Ei X
- b) Jah (detailid allpool)

Informatsioon arvesse võetud ettepanekutest bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutuse toetusmeetmete kavandamisel ja rakendamisel

Formaalset protsessi Lisa I-s toodud soovitude rakendamiseks ei ole algatatud. Mõned Lisa I-s sätestatud põhimõtted ja meetmed on praktikas rakendatud.

87. Kas teie riik on saavutanud edu bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutuse suhtes kahjuliku toimega poliitikate ja praktikate kõrvaldamaks või leevendamaks? (otsus VII/18)

- a) Ei
- b) Ei, kuid selliste poliitikate ja praktikate tuvastamine toimub X
- c) Jah, asjaomased poliitikad ja praktikad on tuvastatud kuid mitte täielikult kõrvaldatud ega leevendatud (detailid allpool)
- d) Jah, asjaomased poliitikad ja praktikad on tuvastatud ning kõrvaldatud või leevendatud (detailid allpool)

Informatsioon tuvastatud ja/või kõrvaldatud või leevendatud halvaloomulistest algatustest

Keskkonna üldine kvaliteet on paranenud peaaegu kõikide sektorite (va metsandus) lõikes, mille põhjuseks on põllumajandusliku tootmise ja maaparanduse mahtude vähenemine võrreldes Nõukogude okupatsiooni perioodiga.

Tähtsaimad toimunud muutused on:

- mineraalväetiste kasutamise vähenemine;
- põllumajandusliku tootmise hajumine (eriti suurte seavabrikute likvideerumine);
- maaparanduse mahtude tuntav vähenemine;
- intensiivne reoveepuhastussüsteemide rekonstrueerimine ja ehitamine kogu riigis.

Samuti on EL-i määruste ja nõuete elluviimine nii keskkonna- kui põllumajandussektoris mõjunud positiivselt nii keskkonnakvaliteedile kui ka bioloogilisele mitmekesisusele tervikuna.

Vastavad ennetusmeetmed on sätestatud ka Metsanduse, Transpordi ja Maaelu Arengukavades.

Boks L.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

88. Seoses artikliga 12(a), kas teie riik on koostanud programme teaduslikuks ja tehniliseks hariduseks ning õppeks bioloogilise mitmekesisuse ja selle komponentide tuvastamiseks, kaitseks ning säästvaks kasutamiseks?

- a) Ei
- b) Ei, kuid programme arendatakse
- c) Jah, programmid on paigas (detailid allpool) X

Informatsioon bioloogilise mitmekesisuse ja selle komponentide tuvastamise, kaitse ning säästva kasutuse alase teadusliku ja tehnilise hariduse ning õppeprogrammidest

On välja töötatud mitmeid olulisi õppeprogramme doktori- ja magistriõppe tasandil, kuid kahjuks tuleb märkida teatavat tagasiminekut bioloogilise mitmekesisuse praktilises tundmaõppimises bakalaureuseõppe tasandil.

Mitmed bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppe õppekavad Tartu Ülikoolis ja Eesti Põllumajandusülikoolis, nt. bioloogia, geoloogia, geograafia, ökoloogia, bioloogiline mitmekesisus, keskkonnatehnoloogia, maastikuhooldus jt. pakuvad haridust, milles on bioloogilise mitmekesisuse tundmaõppimise elemente.

Mõned õppekavad annavad häid teadmisi olulistest bioloogilise mitmekesisuse valdkondades, mis on piisavad vastava valdkonna magistriõppe alusteadmistena. Bologna konventsiooni järgides on Eesti ülikoolid üle minemas 4+2 süsteemilt 3+2 süsteemile bakalaureuse- ja magistriõppes.

Uued 3-aastase bakalaureuseõppe õppekavad on orienteeritud üldkursustele, mida loetakse suurtele õpperühmadele (sageli 200 või rohkem üliõpilast). Ehkki sellised kursused on formaalselt efektiivsed, ei ole neid kursusi toetav praktikumide maht sageli piisav. Näiteks jäävad esmakursuslastele mõeldud looduse tundmise praktika (s.t. ühepäevased kursused taimede, putukate, imetajate jt. rühmade kohta) ning mõned õppe-ekskursioonid ainsateks praktilise loodusetundmise allikateks mitmetel bioteaduste erialadel (nt. geenitehnoloogia), mis keskenduvad rakenduslikule, insenerlikule lähenemisele ning panevad väga vähe rõhku bioloogilise mitmekesisuse kaitsele. Eesti ülikoolide õppejõud ja teadlased on väljendanud oma muret selle üle, et eelnevaga kaasnev bioloogilise mitmekesisuse alaste teadmiste taseme langus "keskmistel üliõpilastel" võib hakata mõjutama praktiliste teadmiste taset, mis on vajalik magistri- ja doktoriõppes.

Bakalaureuseõppega võrreldes toetavad magistri- ja doktoriõppe paremini bioloogilise mitmekesisuse alast uurimistööd ja õpet. Euroopa Liidu struktuurifondide (Meede 1.1) toetusel käivitati 2005. aastal 6 doktorikooli Tartu Ülikoolis, nende hulgas ökoloogia ja bioloogilise mitmekesisuse doktorikool.

Magistrantide ja doktorantide uurimisteemad sõltuvad nende juhendajate poolt seatud prioriteetidest. Mõned uurimiserühmad ülikoolide juures keskenduvad bioloogilise mitmekesisuse uurimisele Eestis. Siiski on paljud bioloogilise mitmekesisuse alased uurimused seotud peamiselt teoreetiliste aspektidega või kaugetel maadel läbiviidud uurimustega.

Uurimisteemade analüüsis (p. 89) võib järeldada, et ainult väike osa magistrantide, doktorantide ja nende juhendajate potentsiaalset on rakendatud kohaliku ja regionaalse bioloogilise mitmekesisuse uurimisel ja kaitseks.

89. Seoses artikliga 12(b), kas teie riik soodustab ja julgustab uurimistöde läbiviimist, mis

toetavad bioloogilise mitmekesisuse kaitset ja säästvad kasutamist?

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool) X

Informatsioon uurimistööst, mis toetab bioloogilise mitmekesisuse kaitset ja säästvad kasutamist

Eestis toetatakse alusuuringuid uurimisgrantide süsteemi kaudu. Uurimisgrupid saavad taotleda riiklikku toetust uurimisteemadele, millest kaetakse palgakulud, väiksemahulised seadmete hanked ning seadmete ülalpidamiskulud. Uurimisteemade evalueerimise ja finantseerimis-otsuste eest vastutab Haridus- ja Teadusministeerium. Eesti Teadusfondi (ETF) grandid toetavad parimaid teaduslikke uurimisprogramme (www.eris.ee).

Teaduse kaasaegset infrastruktuuri ehitatakse üles. samm-sammult. Mõnedes uurimissuundades on õnnestunud üles ehitada infrastruktuur ning hankida kalleid seadmeid tänu rahvusvahelistele koostööprojektidele. Siiski peavad paljud uurimisgrupid toetuma välislaborites saadud uurimistulemustele.

Algatuse Eesti Bioplatvorm poolt tehtud Eesti Teadusfondi uurimisteemade ülevaates leiti, et 2005. aastal oli 67 Eesti Teadusfondi granti seotud bioloogilise mitmekesisuse uuringutega (laias mõttes). Siiski on ainult väike osa doktori- ja magistritööde teemasid seotud kohaliku bioloogilise mitmekesisuse uuringutega.

Uutele teaduste tippkeskustele (sh. Ökoloogia ja bioloogilise mitmekesisuse tippkeskus) on võimaldatud riiklikku toetust ning perspektiivis püütakse neile leida toetust Euroopa fondidest.

Eeldatavasti avanevad sel aastal Eesti jaoks uute investeeringute võimalus teaduse infrastruktuuri Euroopa struktuurifondide toel. Eelkõige puudutab see loodusteadusi, sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse uurimise valdkonda. Nende fondide taotlemine eeldab suuremahulist toetust riigieelarvest. Üldjoontes on Euroopa Liiduga ühinemine oluliselt parandanud Eesti loodusteaduse ning bioloogilise mitmekesisuse uuringute perspektiive.

90. Seoses artikliga 12(c), kas teie riik soodustab bioloogilise mitmekesisuse uurimisel saavutatud edusammude rakendamist bioloogiliste ressursside kaitse ja säästva kasutuse meetodikate arendamisesse?

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool) X

Informatsioon bioloogilise mitmekesisuse uurimisel saavutatud edusammude rakendamisest bioloogiliste ressursside kaitse ja säästva kasutuse meetodite arendamisesse

Suurem osa akadeemilisest uurimistööst on keskendunud tööde teaduslikule kvaliteedile. Siiski ei ole alati lihtne teoreetilisi uuringuid või kaugete ökosüsteemide uurimistulemusi kohaliku bioloogilise mitmekesisuse kaitstes rakendada. Õnneks on Eestis olemas ja välja kujunemas ka uusi uurimisgruppe, kelle teadusuuringud keskenduvad eelkõige bioloogilisele mitmekesisusele ja selle kaitsele Eestis.

Riigi poolt toetatud seireprogramm (www.seiremonitor.ee) hõlmab ka bioloogilise mitmekesisuse seiret. Siiski on Eesti territooriumi hõlmatus bioloogilise mitmekesisuse uuringutega valikuline ning paljude asjatundjate arvates ebapiisav. Siiani puudub süsteemne lähenemine bioloogilise mitmekesisuse dokumenteerimise ja kaitse jaoks vajalike rakendusuuringute osas. Vajalik on ülevaade riigi poolt toetatud rakendusuuringutest, eesmärgiga luua uus riiklik programm, mis toetaks bioloogilise mitmekesisuse rakendusuuringuid seire ja kaitse eesmärgil, koos integreeritud hariduslike eesmärkidega.

Boks LI.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Artikkel 13 – Üldsuse haritus ja teadlikkus

91. Kas teie riik rakendab konventsiooni toetuseks kommunikatsiooni, hariduse ja avalikkuse teadlikkuse strateegiat ja soodustab avalikkuse osalust? (Strateegilise kava eesmärk 4.1)

- a) Ei
- b) Ei, kuid vastav strateegia on arendamisel X
- c) Jah, vastav strateegia on arendatud ja avalikkuse osalust soodustatakse piiratud ulatuses (detailid allpool)
- d) Jah, vastav strateegia on arendatud ja avalikkuse osalust soodustatakse märkimisväärses ulatuses (detailid allpool)

Kommentaariid kommunikatsiooni, hariduse ja avalikkuse teadlikkuse strateegia rakendamise ja avaliku osaluse soosimise kohta konventsiooni toetuseks

Eesti üldhariduse õppekava kinnitati aastal 2002. Õppekava rõhutab loodusliku, sotsiaalse ja kultuurikeskkonna seoseid ning säästvat suhtumist ümbritsevasse keskkonda. Keskkonna ja säästva arengu teema on üheks õppekava läbivaks teemaks. Bioloogia ja geograafia õppekavad käsitlevad bioloogilisest mitmekesisuse probleeme ning ülevaateid bioloogilise mitmekesisuse konventsioonist ja Aarhuse konventsioonist.

Haridus- ja Teadusministeerium ja Keskkonnaministeerium on moodustanud keskkonnahariduse edendamise töörühma, mis on alustanud riikliku säästvat arengut toetava hariduse kontseptsiooni koostamist. 15. juuniks 2005 esitas töörühm vahearuande, mis rõhutas mitteformaalse keskkonnahariduse edendamist looduskoolide võrgustiku loomise kaudu ning tegi ettepaneku algatada bioloogilise mitmekesisuse, säästva arengu ning seda toetava hariduse riiklik programm. Looduskeskustele ja riiklikule programmile on taotletud toetust, kuid seda pole veel tagatud. Keskkonnahariduse aspektid, mis rõhutavad bioloogilist mitmekesisust, on integreeritud mitmetesse strateegilistesse dokumentidesse, nagu uus looduskaitse arengukava ja keskkonnategevuskava, kuid toetust vastavate tegevuste läbiviimiseks ei ole veel tagatud.

92. Kas teie riik võtab ette tegevusi soodustamiseks tegevusi kommunikatsiooni, hariduse ja avalikkuse teadlikkuse tööprogrammi rakendamiseks vastavalt otsuse VI/19 lisale? (otsus VI/19)

- a) Ei
- b) Ei, kuid mõned programmid on arendamisel
- c) Jah, mõningaid tegevusi võetakse ette (detailid allpool) X
- d) Jah, paljusid tegevusi võetakse ette (detailid allpool)

Kommentaariid tegevustele kommunikatsiooni, hariduse ja avalikkuse teadlikkuse tööprogrammi rakendamiseks

Üldhariduskooli õppekava hõlmab keskkonnateadlikkuse ja säästva arengu kontseptsioone. Õpilaste haridusalase edukuse rahvusvaheline test (TIMSS) näitas Eesti õpilaste teoreetiliste teadmiste kõrget taset keskkonnahariduse ja loodusteaduste vallas. Siiski on juhitud tähelepanu bioloogilist mitmekesisust puudutatavate praktiliste teadmiste ning nendega seotud väärtushoiakute ja suhtumiste parandamise vajadusele. On ette võetud ka mõningaid samme, nagu ettepanekud looduskeskuste võrgustiku rajamiseks riigi toetusel ning bioloogilise mitmekesisuse tundmaõppimise edendamine kõigil haridusastmetel.

93. Kas teie riik kajastab tugevalt ja tõhusalt bioloogilise mitmekesisusega seotud teemasid pressis, mitmesuguses meedias, avalikes suhetes ning teabevõrgustikus? (otsus VI/19)

- a) Ei
- b) Ei, kuid mõned programmid on arendamisel
- c) Jah, piiratud ulatuses (detailid allpool) X
- d) Jah, märkimisväärses ulatuses (detailid allpool)

Kommentaariid bioloogilise mitmekesisusega seotud teemade kajastamise kohta pressis, mitmesuguses meedias ja avalikes suhetes ning teabevõrgustikus

Paljud teleprogrammid jt. meediaväljundid saavad riiklikku toetust Keskkonnaministeeriumilt ja Keskkonnainvesteeringute Keskuselt. Viimastel aastatel on Euroopa Natura 2000 võrgustiku tutvustamine olnud üks keskseid teemasid bioloogilise mitmekesisuse tutvustamisel.

Siiski on enamikul meediaprogrammidel oma nõrkused, eelkõige seetõttu, et ajakirjanikud püüavad oma piiratud taustateadmiste juures teha oma lihtsustatud lugusid, konsulteerides väga harva asjatundjatega.

Kiire tagasiside teadlastelt ja teistelt ekspertidelt kellel on olulist erialast informatsiooni võimaldaks meediat paremini kasutada bioloogilise mitmekesisuse teemade edastamiseks. Tuleks julgustada intervjuusid ja diskussioone Keskkonnaministeeriumi juhtivate spetsialistide, teadlaste ja valitsusväliste organisatsioonide esindajatega.

94. Kas teie riik soodustab infovahetust, hariduse kasvu ja avalikkuse teadlikkust bioloogilisest mitmekesisusest kohalikul tasandil? (otsus VI/19)

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool) X

Informatsioon infovahetuse, hariduse kasvu ja avalikkuse teadlikkuse edendamise pingutustest kohalikul tasandil

Keskkonnaministeeriumi maakondlikes keskkonnateenistustes töötavad keskkonnateabe spetsialistid.

Keskkonnahariduse spetsialistid ja metodikud töötavad mõnedel looduskaitsealadel ning Tartu ja Pärnu loodusmajades.

Keskkonnaministeerium ning Haridus- ja Teadusministeerium on üheks arenguprioriteediks seadnud looduskeskuste ja looduskoolide võrgustiku loomise.

Keskkonnainvesteeringute Keskusel (www.kik.ee) on maakondlikud programmid, mille eesmärgiks on toetada kohalikke (kohalike omavalitsuste ja valitsusväliste organisatsioonide) initsiatiive keskkonnahariduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitse vallas. See lubab aktiivsetel kohalikel organisatsioonidel taotleda riigilt projektipõhist toetust.

95. Kas teie riik toetab Hariduse ja Avaliku Teadlikkuse Globaalse Algatuse poolt esile tõstetud riiklike, regionaalseid ja rahvusvahelisi tegevusi? (otsus VI/19)

- a) Ei
- b) Ei, kuid mõned programmid on arendamisel
- c) Jah, mõningaid tegevusi toetatakse (detailid allpool) X
- d) Jah, paljusid tegevusi toetatakse (detailid allpool)

Kommentaariid Hariduse ja Avaliku Teadlikkuse Globaalse Algatuse poolt esile tõstetud riiklike, regionaalsete ja rahvusvaheliste tegevuste toetamisele

Kohalikul ja regionaalsel tasandil on seatud üheks prioriteediks keskkonnahariduse võrgustiku loomine ning sellesisese koostöö organiseerimine.

Rahvusvaheliste tegevuste seas on algatatud mitmeid Euroopa Liidu poolt toetatud projekte. Paljud projektid viiakse läbi riigiasutuste (nt. Keskkonnaministeeriumi) ja valitsusväliste organisatsioonide koostöös ning nad saavad kaasfinantseerimise osas toetust erinevate ministeeriumide või Euroopa abi rakendusorganisatsioonide kaudu.

Rahvusvahelise koostöö näiteks antud valdkonnas on Interregi projektid BSR Eagle "Looduskeskused Läänemere regioonis" (10 riiki) ning projekt BIRD, mille eesmärgiks on arendada märgalade kasutamist ökoturismi piirkondliku arendamise kaudu.

http://www.bsreagle.net/files/misc/eagle_newsletter_01-weebi.pdf

<http://www.eurowetlands.org/>

96. Kas teie riik on piisavalt võimekas, et olla initsiaator kommunikatsiooni, hariduse ja avalikkuse teadlikkuse levitamise vallas?

- a) Ei
- b) Ei, kuid mõned programmid on arendamisel X
- c) Jah, mõned programmid on rakendamisel (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad programmid on rakendamisel (detailid allpool)

Kommentaariid initsiatiividele kommunikatsiooni, hariduse ja avalikkuse teadlikkuse vallas

Haridus- ja Teadusministeerium ning Keskkonnaministeerium on loonud keskkonnahariduse edendamise töörühma, kes on alustanud säästvat arengut toetava hariduse kontseptsiooni koostamist – vt. p. 91.

97. Kas teie riik soodustab koostöö- ja vahetusprogramme bioloogilise mitmekesisuse alase hariduse ja teadlikkuse alal riiklikul, regionaalsel ja rahvusvahelisel tasandil? (otsused IV /10 and VI/19)

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool) X

Kommentaariid koostöö- ja vahetusprogrammide soodustamisele riiklikul, regionaalsel ja rahvusvahelisel tasandil

Euroopa initsiatiivid, mis toetavad teadust ja haridust, toetavad mitmeid rahvusvahelisi vahetusprogramme, mida saavad kasutada Eesti teadlased ja üliõpilased. Euroopa programmide toetusel on võimalik uurida ulatuslikke muuseumikollektsioone ning kasutada laboratooriumiseadmeid 20 Euroopa muuseumis, mis osalevad võrgustikus SYNTHESYS.

Stipendiume kraadiõppurite komanderinguteks saab taotleda ka Eestis (nt. Kristjan Jaagu Stipendiumifond, SA Archimedes).

Mitmed Euroopa Liidu projektid toetavad informatsioonivahetust looduskeskuste, looduskoolide ja koolide vahel ning nende õpetajate õppereise.

Ülikoolide ja õpilaste vahetusprogrammide edendamine sõltub suurel määral kohalikest initsiatiivist; toetust on võimalik taotleda mitmetest kohalikest, regionaalsetest ja Euroopa allikatest.

98. Kas teie riik võtab ette seoses konventsiooni läbivate teemadega ja valdkondlike tööprogrammidega hariduse ja avalikkuse teadlikkuse tõstmise tegevusi?

- a) Ei (põhjused allpool)
- b) Jah, mõningaid tegevusi võetakse ette mõnede teemade ja valdkodade tarvis (detailid allpool) X
- c) Jah, paljusid tegevusi võetakse ette enamiku teemade ja valdkodade tarvis (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavaid tegevusi võetakse ette kõigi teemade ja valdkodade tarvis (detailid allpool)

Kommentaariid hariduse ja avalikkuse teadlikkuse tõstmise tegevustele konventsiooni läbivate teemade ja valdkondlike tööprogrammide raames

Mõned läbivad teemad on olnud arutuse all ekspertide töörühmades – nt. võõrliigid, bioloogiline mitmekesisus ja turism, haridus ja teadlikkus. On alustatud diskussioone koostööks riiklike taksonoomia andmebaaside vallas rahvusvaheliste taksonoomia-andmebaaside kontekstis (Global Taxonomy Initiative).

On esitatud temaatiliste programmide raportid kaitsealade, metsade bioloogilise mitmekesisuse ning geneetiliste ressurssidega seotud intellektuaalomandi ja traditsioonilise teadmise kohta.

99. Kas teie riik toetab suurte huvigruppide, võtmeisikute ja teiste initsiatiive, mis integreerivad bioloogilise mitmekesisuse kaitse aspekte nende praktikatesse, haridusprogrammidesse ning asjaomastesse valdkondlikesse ja valdkondi läbivatesse kavadesse, programmidesse ja poliitikatesse? (otsus IV/10 ja strateegilise kava eesmärk 4.4)

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool) X

Kommentaariid huvigruppidele, võtmeisikutele ja teistele initsiatiividele, kes integreerivad bioloogilise mitmekesisuse kaitse aspekte nende praktikatesse ja haridusprogrammidesse ning asjaomastesse valdkondlikesse ja valdkondi läbivatesse kavadesse, programmidesse ja poliitikatesse

Suurim osa riiklikust toetusest valitsusvälistele ja teistele organisatsioonidele tuleb Keskkonna-investeeringute Keskuse kaudu (www.kik.ee). Valitsusvälistel keskkonnaorganisatsioonidel on võimalik taotleda toetust organisatsiooni ja koostöövõrgustiku arendamiseks ka mõnedest Euroopa projektidest, mida vahendavad Keskkonnaministeerium ja Siseministeerium (nt. PHARE). Osa nende projektide kaasfinantseerimisest on kaetud riigi poolt.

100. Kas teie riik tutvustab avalikkusele bioloogilise mitmekesisuse kaitse 2010. aasta eesmärgi aspekte ja seob selle säästva arengu ja konventsiooni haridusprogrammiga? (otsus VII/24)

- a) Ei
- b) Ei, kuid mõningaid programme arendatakse
- c) Jah, mõned programmid on valmis ja tegevusi on ette võetud (detailid allpool) X
- d) Jah, ammendavad programmid on valmis ja mitmeid tegevusi on ette võetud (detailid allpool)

Kommentaariid bioloogilise mitmekesisuse kaitse 2010. aasta eesmärgi tutvustamise kohta ja selle sidumise kohta säästva arengu ja konventsiooni haridusprogrammiga

Haridus- ja Teadusministeerium ja Keskkonnaministeerium on moodustanud keskkonnahariduse edendamise töörühma, mis on alustanud riikliku säästvat arengut toetava hariduse kontseptsiooni koostamist. 15. juuniks 2005 esitas töörühm vahearuarande, mis rõhutas mitteformaalse keskkonnahariduse edendamist looduskeskuste võrgustiku loomise kaudu ning tegi ettepaneku algsatada bioloogilise mitmekesisuse, säästva arengu ning seda toetava hariduse riiklik programm.

Selles dokumendis sisalduvad Säästva Arengu Dekaaadi teemade analüüs ning ettepanekud säästvat arengut toetava hariduse arendamiseks.

Boks LII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Artikkel 14 – Mõju hindamine ja ebasoodsa mõju vähendamine

101. Seoses artikliga 14.1(a), kas teie riik on välja töötanud seadusandluse, mis nõuab keskkonnamõjude hindamist projektidele, mis tõenäoliselt mõjutavad negatiivselt bioloogilist mitmekesisust?

- a) Ei
- b) Ei, seadusandlus on veel varajases arengujärgus
- c) Ei, kuid seadusandlus on peaaegu välja arendatud
- d) Jah, seadusandlus on paigas (detailid allpool) X
- e) Jah, seadusandluse rakendamise ülevaade on kättesaadav (detailid allpool) X

Informatsioon seadusandlusest, mis nõuab keskkonnamõjude hindamist projektidele, mis tõenäoliselt mõjutavad negatiivselt bioloogilist mitmekesisust

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (RT I 2005, 15, 87), mis asendab eelmist – Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadust (RT I 2000, 54, 348) jõustus 3.aprillil 2005.a. Nn. keskkonnamõju hindamise seaduse jõustumisega võeti üle Euroopa Liidu direktiivid 85/337/EMÜ ja 97/11/EÜ ning 2001/42/EÜ. Seadus sätestab selge protseduuri ja osapoolte pädevuse ning kohustused keskkonnamõju hindamise protsessis. Seadus kohustab ka igakordselt hindama kavandatava tegevuse võimalikku mõju Natura 2000 võrgustiku alale. Nimetatud kohustus tuleneb Loodusdirektiivi artiklist 6. Seadus ei sätesta aga selget protseduuri, kuidas mõju Natura 2000 võrgustiku alale hinnata. Keskkonnaministeerium plaanib välja anda vastavad juhised.

Phare projekti "*Capacity Building in Implementation of the Environmental Acquis at the Local and Regional Level: EIA and IPPC*" (EuropeAid/116215/CSV/PHA) raames koostati ülevaade Eesti keskkonnamõju hindamise seaduse vastavusest EL direktiividele 85/337/EMÜ ja 97/11/EÜ. Vastav ülevaade asub Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse- ja tehnoloogia osakonnas. Nimetatud osakond on tellinud spetsiaalse ülevaate keskkonnamõju hindamise praktikast aastatel 2001-2004, mille tulemusi oodatakse 2005.a. lõpuks.

102. Seoses artikliga 14.1(b), kas teie riik on välja töötanud mehhanismid, et tagada bioloogilist mitmesisust märkimisväärselt negatiivselt mõjutavate riiklike programmide ja poliitikate keskkonnamõjude piisavat arvestamist?

- a) Ei
- b) Ei, mehhanismid on veel varajases arengujärgus
- c) Ei, kuid mehhanismid on peaaegu välja arendatud
- d) Jah, mehhanismid on paigas (detailid allpool) X

Kommentaariid bioloogilist mitmesisust märkimisväärselt negatiivselt mõjutavate riiklike programmide ja poliitikate keskkonnamõjude piisavat arvestamist tagavate mehhanismide välja töötamisele

Riiklike arengukavade ja programmidega kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamist (ehk SMHd) on nõutud seaduse tasemel juba 2001. aastast, mil jõustus Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus (RT I 2000, 54, 348). Vastavalt EL direktiivile 2001/42/EÜ sätestas nimetatud seadus ka vajaduse viia läbi territoriaalse planeerimise SMH, ent 2003.a. vastu võetud uus planeerimise seadus (RT I 2002, 99,579) tühistas selle nõude. Planeeringute SMH taastati 2005.a. vastu võetud keskkonnamõju hindamise seadusega. Viimane kohustab strateegiliste planeerimisdokumentide (riiklikud arengukavad, programmid, strateegiad ja planeeringud) koostamise käigus hindama nende dokumentide elluviimisega kaasnevat võimalikku keskkonnamõju, sh. bioloogilisele mitmekesisusele, liikidele ja Natura 2000 võrgustiku aladele. Seni on lõpetatud kümne strateegilise planeerimisdokumendi keskkonnamõju hindamine, sh Metsanduse Arengukava, Riiklik Arengukava, Maa-elu Arengukava, Keskkonnastrateegia uuendamine jt, mis ühel või teisel moel mõjutavad bioloogilist mitmekesisust.

103. Seoses artikliga 14.1(c), kas teie riik on sõlminud bilateraalseid, regionaalseid ja/või multilateraalseid leppeid seoses tegevustega, mis tõenäoliselt mõjutavad märkimisväärselt bioloogilist mitmekesisust väljaspool teie riigi jurisdiktsiooni?

- a) Ei
- b) Ei, kuid võimalused on hindamisel
- c) Jah, mõned valmis, teised rakendamisel (detailid allpool) x
- d) Jah (detailid allpool)

Informatsioon bilateraalseist, regionaalseist ja/või multilateraalseist leppeist seoses tegevustega, mis tõenäoliselt mõjutavad märkimisväärselt bioloogilist mitmekesisust väljaspool teie riigi jurisdiktsiooni.

Riigikogu ratifitseeris Espoo konventsiooni 2001.a. Eesti on sõlminud Espoo konventsiooni raames kahepoolsed lepped Läti Vabariigiga 1997.a. ja Soome Vabariigiga 2002.a. Vastav kahepoolne lepe Vene Föderatsiooniga on ettevalmistamisel.

Eesti on sõlminud rida kahe- ja kolmepoolseid keskkonnakaitsealaseid lepinguid, mis reguleerivad ka koostööd looduskaitse vallas:

- Eesti keskkonnaministeeriumi, Läti riikliku keskkonnakaitse komitee ja Leedu keskkonnakaitse komitee vahel on sõlmitud kokkulepe keskkonnakaitse ja loodusvarade kasutamise reguleerimise kohta detsembris 1990.
- Eesti Vabariigi keskkonnaministeeriumi ja Taani Kuningriigi keskkonnaministeeriumi vahel on sõlmitud keskkonnakaitsealase koostöö leping Kopenhaagenis, 2. septembril 1991.
- Eesti Vabariigi Valitsuse ja Soome Vabariigi Valitsuse vaheline keskkonnakaitsealase koostöö leping Helsinki, 7. november 1991.
- Eesti Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi vaheline keskkonnakaitsealase koostöö leping Stockholm, 30. märts 1992.
- Eesti Vabariigi keskkonnaministeeriumi ja Saksamaa Liitvabariigi keskkonna-, looduskaitse ja reaktorihutuse ministeeriumi vaheline keskkonnakaitsealase koostöö leping Düsseldorf, 25. mai 1992.
- Eesti Vabariigi keskkonnaministeeriumi ja Poola Vabariigi keskkonnakaitse, loodusvarade ja metsanduse ministri vaheline keskkonnakaitsealase koostöö kokkulepe Varssavi, 28. juuni 1995.
- Eesti Vabariigi Valitsuse, Läti Vabariigi Valitsuse ja Leedu Vabariigi Valitsuse vaheline keskkonnakaitsealase koostöö kokkulepe Tallinn, 21. juuli 1995.
- Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi ja Läti Vabariigi Keskkonnakaitse ja Regionaalse Arengu ministeeriumi vaheline kokkulepe piiriülesest looduse kaitsest Tallinn, 27. jaanuar 2000.
- Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi ja Ungari Vabariigi Keskkonnaministeeriumi vaheline kokkulepe keskkonna ja looduse kaitsest Szentendre, 19. juuni 2000.
- Deklaratsioon Eesti Vabariigi keskkonnaministeeriumi ja Mecklenburg-Vorpommerni liidumaa keskkonnaministeeriumi koostööst keskkonna- ja looduskaitse alal Granitz loss/Binz, 12. märts 2002.

Eesti ja Läti on muuhulgas sõlminud kahepoolse leppe piiriülese looduskaitse korraldamiseks 2000.a.

104. Seoses artikliga 14.1(d), kas teie riik on paika pannud mehhanismid ennetamiseks või minimeerimaks teie riigist lähtuvat ohtu või kahju teiste osapoolte territooriumil või väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni asuvale bioloogilisele mitmekesisusele?

- a) Ei
- b) Ei, mehhanismid on veel varajases arengujärgus
- c) Ei, kuid mehhanismid on peaaegu välja arendatud
- d) Jah, praegustele teaduslikele andmetele tuginevad mehhanismid on paigas X

105. Seoses artikliga 14.1(e), kas teie riik on seadnud sisse riiklikud mehhanismid kriisi situatsioonis reageerimiseks tegevustele või sündmustele, mis kujutavad tõsist ja otsest ohtu bioloogilisele mitmekesisusele?

- a) Ei X
- b) Ei, mehhanismid on veel varajases arengujärgus
- c) Ei, kuid mehhanismid on peaaegu välja arendatud
- d) Jah, mehhanismid on paigas (detailid allpool)

Informatsioon riiklikest mehhanismidest kriisi situatsioonis reageerimiseks tegevustele või sündmustele, mis kujutavad tõsist ja otsest ohtu bioloogilisele mitmekesisusele

Bioloogilist mitmekesisust ohustavate õnnetuste ja katastroofide ärahoidmiseks ei ole spetsiaalseid regulatsioone, küll aga rakendatakse üldisi õnnetusjuhtumite ja katastroofide ennetamise ja likvideerimise võtteid.

106. Kas teie riik rakendab juhiseid bioloogilise mitmekesisusega seotud asjaolude lülitamiseks keskkonnamõjude hindamise seadusandlusesse või protsessidesse ja strateegilise mõju hindamisse vastavalt otsuse VI/7 lisale artikli 14 lõige 1 rakendamise kontekstis? (otsus VI/7)

- a) Ei
- b) Ei, kuid juhiste rakendamist vaetakse
- c) Jah, mõningaid aspekte rakendatakse (detailid allpool)
- d) Jah, põhilisi aspekte rakendatakse (detailid allpool) X

Kommentaariid juhiste rakendamisele

Bioloogilise mitmekesisuse kaitse, sh liikide ja nende populatsioonide ja elupaikade kaitse on üks kriteeriumidest, mida rakendatakse nii kavandatava tegevuse kui strateegilise planeerimis-dokumendi keskkonnamõju hindamise algatamise vajaduse üle kaalutlemisel.

107. Seoses artikliga 14 (2), kas teie riik on pannud paika riiklikud seadusandlikud, administratiivsed või poliitilised meetmed seoses bioloogilisele mitmekesisusele tekitatud kahju vastutuse ja hüvitamisega? (otsus VI/11)

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool) X

Kommentaariid riiklikele seadusandlikele, administratiivsetele või poliitilistele meetmetele seoses bioloogilise mitmekesisuse kahjustamise vastutuse ja hüvitamisega

Looduskaitse seadus (RT I 2004, 38, 258) kehtestab karistuse määramise põhimõtted ja karistuse määrad loodust, kaitstavate liikide ja nende isendite kahjustamise eest. Keskkonnaninspeksioon teeb seaduse täitmise üle järelevalvet.

108. Kas teie riik on pannud paika abinõud bioloogilisele mitmekesisusele tekitatava kahju ennetamiseks?

- a) Ei
- b) Ei, kuid mõningaid meetmeid arendatakse
- c) Jah, mõned meetmed on paigas (detailid allpool) x
- d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool)

Informatsioon meetmetest bioloogilisele mitmekesisusele tekitatava kahju ennetamiseks

Esiteks, kavandatava tegevuse (KMH) või strateegilise planeerimisdokumendiga kaasneva võimaliku negatiivse mõju hindamisel (SMH) on oluline roll ennetamiseks ja minimeerimaks mõju bioloogilisele mitmekesisusele. Selle hindamise kaudu on võimalik juba aegsasti vältida tagajärgi, mida heastada on kulukas või isegi võimatu. Teiseks meetmeks, millega vältida bioloogilise mitmekesisuse kahjustamist on liigi ja alade kaitsekorralduskavade rakendamine. Kaitsekorralduskavade koostamine ja rakendamine on ettenähtud seadusega. Kolmandaks, riigieelarvest toetatakse pool-looduslike alade majandajaid. Vastav programm on toimunud juba 2001.aastast. Programmil on ka oluline hariduslik roll, kuivõrd selle kaudu väärtustatakse looduskaitset ja seeläbi saab ära hoida looduse kahjustamist.

109. Kas teie riik teeb koostööd teiste osapooltega, tugevdamiseks riiklikul tasandil olevat võimekust bioloogilisele mitmekesisusele tekitatava kahju ennetamiseks, riiklike õiguslike režiimide kehtestamiseks ja rakendamiseks ning vastutuse ja kahjude hüvitamisega seotud poliitiliste ja halduslike meetmetega seoses? (otsus VI/11)

- a) Ei
- b) Ei, kuid koostööd vaetakse
- c) Ei, kuid koostööprogramme arendatakse
- d) Jah, mõningast koostööd tehakse (detailid allpool) X
- e) Jah, tehakse koostööd igakülgset (detailid allpool)

Kommentaariid koostööle teiste osapooltega, võimekust bioloogilisele mitmekesisusele tekitatava

kahju ennetamiseks

Eesti on sõlminud kahe ja kolmepoolsed lepped looduskaitse valdkonnas järgmiste riikidega:

- Eesti Vabariigi Keskkonnaministeeriumi ja Läti Vabariigi Keskkonnakaitse ja Regionaalse Arengu ministeeriumi vaheline kokkulepe piiriülesest looduse kaitsest Tallinn, 27. jaanuar 2000.
- Deklaratsioon Eesti Vabariigi keskkonnaministeeriumi ja Mecklenburg-Vorpommerni liidumaa keskkonnaministeeriumi koostööst keskkonna- ja looduskaitse alal Granitzi loss/Binz, 12. märts 2002.
- Eesti Vabariigi Valitsuse, Läti Vabariigi Valitsuse ja Leedu Vabariigi Valitsuse vaheline keskkonnakaitsealase koostöö kokkulepe Tallinn, 21. juuli 1995.

Boks LIII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
 - b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
 - c) panus 2010 sihi saavutamisse;
 - d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
 - e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
 - f) takistused rakendamisel.
-)a KMH ja SMH juriidiline raamistik on paigas ja leiab rakendamist. Vajadus on juhendmaterjalide järele.
 -)b Konventsiooni artikli 14 rakendamisega ei ole probleeme.
 -)c Panust "2010 Eesmärgi" saavutamiseks ei ole hinnatud.
 -)d Riikliku bioloogilise mitmekesisuse strateegiate ja tegevuskava pole vastu võetud.
 -)e Panust " Millenniumi Arengueesmärkide" saavutamiseks pole hinnatud.

Artikkel 15 – Juurdepääs geneetilistele ressurssidele

110. Kas teie riik on soodustanud teiste osapoolte ligipääsu geneetilistele ressurssidele nende keskkonnakaitseliselt vastuvõetavaks kasutamiseks, tuginedes eelnevale informeeritud nõusolekule ja vastastikku kokkulepitud tingimustele, vastavalt artikkel 15 lõigetele 2, 4 ja 5?

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool) X

Informatsioon teiste osapoolte ligipääsu soodustamisest geneetilistele ressurssidele nende keskkonnakaitseliselt vastuvõetavaks kasutamiseks tuginedes eelnevale informeeritud nõusolekule ja vastastikku kokkulepitud tingimustele

Eestis on ettevalmistamisel geneetilise materjali kogumise ja säilitamise seadus, mis reguleerib geneetiliste ressursside kollektsioonide asutamist, kaitsmist ja säilitamist ning juurdepääsu geneetilisele materjalile.

Käesoleval ajal on Eestis kaks riiklikku programmi "Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine" (2002-2006) ja "Humanitaar- ja loodusteaduslikud kogud (2004-2008), mis on aidanud suurendada juurdepääsu geneetilistele ressurssidele.

Eesti osaleb geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja sellest saadava tulu õiglase jaotamise (ABS) töögrupi töös. Rahvusvaheline juurdepääs geneetilistele ressurssidele on kaetud loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsiooni (CITES) ja rahvusvahelise põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside kokkuleppega (International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture – FAO), millega Eesti on liitunud.

Eestis on asutatud põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside nõukogu, mille eesmärgiks on teraviljade, kartuli, heintaimede, puuvilja- ja marjakultuuride, köögiviljade, ilu-, maitse- ja ravimtaimede ja metsakultuuride geneetiliste ressursside kogumise, säilitamise, hindamise ja dokumenteerimise alase tegevuse koordineerimine Eestis. Põllumajandusloomade geneetiliste ressursside säilitamist koordineerib Veterinaar- ja Toiduamet.

Eesti on mitmete rahvusvaheliste organisatsioonide ja programmide liige (FAO, IPGRI; EFUROGEN; UPOV; ECP/GR; EPGRIS jne).

111. Kas teie riik on rakendanud meetmeid tagamaks, et igasugust teistelt osapooltelt saadud geneetilistel ressurssidel rajanevat teadustööd arendatakse ja viiakse läbi nende osapoolte täielikul osalusel, vastavalt artiklile 15(6)?

- a) Ei X
- b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid vaetakse
- c) Jah, mõned meetmed paigas (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad meetmed paigas (detailid allpool)

Informatsioon võetud meetmetest tagamaks, et igasugust teistelt osapooltelt saadud geneetilistel ressurssidel rajanevat teadustööd arendatakse ja viiakse läbi nende osapoolte täielikul osalusel.

112. Kas teie riik on rakendanud meetmeid tagamaks geneetilistel ressurssidel tugineva uurimis- ja arendustegevuse tulemuste ning nende ressursside ärilisest või muust kasutamisest saadud hüvede ausat ja õiglast jagamist osapooltega, kellelt need ressursid pärinevad, vastavalt artiklile 15(7)?

- a) Ei
- b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid vaetakse
- c) Jah, mõned meetmed paigas (detailid allpool) X
- d) Jah, ammendav seadusandlus paigas (detailid allpool)
- e) Jah, ammendav poliitika ja seadusandluse alamaktid paigas (detailid allpool)
- f) Jah, ammendav poliitika ja halduslikud meetmed paigas (detailid allpool)

Informatsioon rakendanud meetmeist

Teatud aspektid on reguleeritud Sordikaitseaduse, Seemne ja taimse paljundusmaterjali seaduse ja Põllumajandusloomade aretuse seadusega.

113. Kas teie riik on geneetiliste ressursside ligipääsetavuse ja hüvede jagamise riiklike abi-nõude väljatöötamisel arvestanud multilateraalset ligipääsetavuse ja hüvede jagamise süsteemi vastavalt Toiduks ja põllumajanduses kasutatavate taimsete geneetiliste ressursside alasele rahvusvahelisele leppele?

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool) X

Informatsioon riiklikest meetmetest, mis arvestavad multilateraalset ligipääsetavuse ja hüvede jagamise süsteemi vastavalt Toiduks ja põllumajanduses kasutatavate taimsete geneetiliste ressursside alasele rahvusvahelisele leppele

Eesti on liitunud Rahvusvahelise põllumajanduskultuuride geneetiliste ressursside kokkuleppega ja järgib seda oma seadusandluse väljatöötamisel.

114. Kas teie riik järgib Bonni juhtnõore geneetilistele ressurssidele juurdepääsul ja neist saadava tulu õiglasel jaotamisel seadusandlike, halduslike või poliitiliste meetmete kavandamisel ja visandamisel ja/või ligipääsetavuse ja hüvede jagamise lepingute või teiste mõlemapoolselt kokkulepitud vahendite alastel läbirääkimistel? (otsus VII/19A)

- a) Ei
- b) Ei, kuid vastavaid samme astutakse (detailid allpool) X
- c) Jah (detailid allpool)

Informatsioon Bonni juhtnõõride rakendamisest

Eestis on ettevalmistamisel geneetilise materjali kogumise ja säilitamise seadus, mis järgib ka Bonni juhiseid.

115. Kas teie riik on rakendanud riiklike poliitikaid või meetmeid, sealhulgas seadusandlust, mis käsitlevad intellektuaalse omandi õiguse rolli ja hüvede jagamise korraldamisel (näiteks geneetiliste ressursside päritolu/allika/saamisviisi seaduslikkuse avalikustamise küsimus intellektuaalse omandi taotlustes, kus taotluse objektiks on geneetilised ressursid või on neid ressursse kasutatud taotluse objekti väljaarendamisel)?

- a) Ei
- b) Ei, kuid potentsiaalsed poliitikad või meetmed on tuvastatud (detailid allpool)
- c) Ei, kuid asjaomased poliitikad või meetmed on arendamisel (detailid allpool)
- d) Jah, mõned poliitikad või meetmed on paigas (detailid allpool) X
- e) Jah, ammendavad poliitikad või meetmed on vastu võetud (detailid allpool)

Informatsioon poliitikaist või meetmeist, mis käsitlevad intellektuaalse omandi rolli ligipääsetavuse ja hüvede jagamise korraldamisel

Valdkonda reguleerivad Sordikaitseseadus, Seemne ja taimse paljundusmaterjali seadus, Põllumajandusloomade aretuse seadus, Patendiseadus, Autoriõiguse seadus ja Andmekogude seadus. Mikroorganismidega seonduva sätestab Budapesti lepe, millega Eesti liitus 1996.a. Eesti järgib regulatsiooni 98/44/EC biotehnoloogiaalaste leiutiste õiguskaitsesse kohta.

116. Kas teie riik on olnud seotud suutlikkuse tõstmise alaste tegevustega, mis on seotud ligipääsetavuse ja hüvede jagamisega?

- a) Jah (detailid allpool) X
- b) Ei

Informatsioon suutlikkuse tõstmise alastest tegevustest (osalus kas doonori või saajana, võtmetegelased, sihtrühm, periood, suutlikkuse tõstmise alaste tegevuste eesmärgid ja ülesanded, suutlikkuse tõstmise alaste tegevuste valdkond, tegevuste iseloom). Kas need tegevused arvestasid ligipääsetavuse ja hüvede jagamise alase suutlikkuse tõstmise tegevuskavaga, mis võeti vastu VII osapoolte konverentsi ja leidub otsuse VII/19F lisas?

Informatsioon olemasolevate kollektsioonide kohta on üldsusele tehtud kättesaadavaks riiklike programmide toel. Geneetiliste ressursside andmekogude loomiseks ja kasutamiseks on läbi viidud seminar.

2001.a. käivitus Euroopa Liidu 5. raamprogrammi loodusteaduslike kollektsioone ühendav projekt BioCASE (Biological Collection Access Service), milles koordinaatoriks Eestis on EPMÜ põllumajandus- ja keskkonnainstituut (endine Zooloogia ja Botaanika Instituut).

Boks IV.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Artikkel 16 – Juurdepääs tehnoloogiale ja tehnoloogia edastamine

117. Seoses artikliga 16(1), kas teie riik on rakendanud meetmeid tagamaks või soodusta-maks teiste osapoolte juurdepääsu tehnoloogiatele, mis on olulised bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutuse jaoks või kasutavad geneetilisi ressursse keskkonda kahjustamata?

- a) Ei X
- b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid vaetakse
- c) Jah, mõned meetmed paigas (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool)

Informatsioon meetmeist, mis tagavad või soodustavad teiste osapoolte juurdepääsu tehnoloogiatele, mis on kohased bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutuse jaoks või kasutavad geneetilisi ressursse keskkonda kahjustamata

118. Seoses artikliga 16(3), kas teie riik on rakendanud meetmeid tagamaks, et geneetiliste ressursside allikaks olevad osapooled omavad ligipääsu tehnoloogiatele, mis vastastikku kokkulepitud tingimustel võimaldab neid ressursse kasutada?

- a) Ei X
- b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid vaetakse
- c) Jah, mõned meetmed paigas
- d) Jah, ammendav seadusandlus on paigas
- e) Jah, ammendav poliitika ja seadusandluse alamaktid paigas
- f) Jah, ammendav poliitika ja halduslikud meetmed paigas
- g) Mitterakenduv

119. Tulenevalt Artiklist 16(4), kas teie riik on rakendanud abinõusid, et erasektor võimaldaks juurdepääsu olulistele tehnoloogiatele valitsusasutuste ja arengumaade erasektori hüvanguks?

- a) Ei X
- b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid vaetakse
- c) Jah, mõned poliitikad või meetmed on paigas (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad poliitikad või meetmed on paigas (detailid allpool)
- e) Mitterakenduv

Informatsioon rakendatud meetmetest

Boks LV.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Tehnoloogiate üleandmise ja tehnoloogilise koostöö programmid

120. Kas teie riik on eraldanud rahalist ja tehnilist tuge ning väljaõpet aitamaks tehnoloogiate edastamise ja tehnoloogilise koostöö programmi rakendamist? (otsus VII/29)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid kohaseid programme arendatakse
- c) Jah, mõned programmid on rakendamisel (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad programmid on rakendamisel (detailid allpool)

Kommentaariid rahalise ja tehnilise toetuse kohta aitamaks kaasa tehnoloogiate üleandmise ja tehnoloogilise koostöö programmi rakendamisele

121. Kas teie riik rakendab meetmeid et eemaldada takistusi tehnoloogiate edastamise ja

tehnoloogilise koostöö mitmepoolsete algatuste rahastamisele? (otsus VII/29)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid mõningaid meetmeid vaetakse
- c) Jah, mõned meetmed on paigas (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid meetmeile eemaldamiseks takistusi tehnoloogiate edastamise ja tehnoloogilise koostöö mitmepoolsete algatuste rahastamisele

122. Kas teie riik on teinud tehnoloogiate vajaduse, võimaluste ja takistuste ning nendega seotud suutlikkuse arendamise vajaduse hindamist asjaomastes sektorites? (otsuse VII/29 lisa)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid hinnanguid tehakse
- c) Jah, põhilised hinnangud antud (detailid allpool)
- d) Jah, põhjalikud hinnangud antud (detailid allpool)

Kommentaariid tehnoloogiate hindamisele

123. Kas teie riik on hinnanud uute tehnoloogiate rakendamise potentsiaalseid tulusid, riske ja seotud kulusid? (otsuse VII/29 lisa)

- a) Ei
- b) Ei, kuid hinnanguid tehakse
- c) Jah, mõned hinnangud antud (detailid allpool) X
- d) Jah, ammendavad hinnangud antud (detailid allpool)

Kommentaariid uute tehnoloogiate rakendamise potentsiaalsete tulude, riskide ja seotud kulude hindamisele

Geneetiliselt muundatud organismide temaatika on olnud ulatuslike hinnangute ja riski-analüüside objektiks. Valdakonda reguleerib Geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seadus. Geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamise seadus reguleerib tingimusi ja nõudeid geneetiliselt muundatud mikroorganismide kasutamiseks teaduslikul ja/või tööstuslikul eesmärgil. Mõlemad seaduslikud instrumendid sisaldavad riski-analüüsi kui loa saamise eeltingimust tööks geneetiliselt muundatud organismidega. Järgitakse EU seadusandlust. Keskkonnaministeeriumi juurde on loodud riskianalüüside hindamiseks nõuandev organ – geenitehnoloogiakomisjon, mille koosseisu kuuluvad tunnustatud teadlased, administraatorid ja avalikkuse esindajad.

124. Kas teie riik on identifitseerinud ja ellu viinud meetmeid, et arendada või tugevdada sobi-vaid informatsioonisüsteeme tehnoloogia jagamiseks ja koostööks, sealhulgas suutlikkuse tõstmise vajadusi? (otsuse VII/29 lisa)

- a) Ei
- b) Ei, kuid mõningaid programme arendatakse
- c) Jah, mõned programmid on paigas ja rakendamisel (detailid allpool) X
- d) Jah, ammendavad programmid on paigas ja rakendamisel (detailid allpool)

Kommentaariid meetmeile arendamiseks või tugevdamiseks sobivaid informatsioonisüsteeme tehnoloogia jagamiseks ja koostöök

1999. aastal valmis Eesti bioloogilise mitmekesisuse kaitse strateegia ja tegevuskava. Kahjuks ei ole see dokument Vabariigi Valitsuses arutluses olnud, ehkki osasid selle programmi tegevusi on osaliselt finantseeritud. Käesoleval ajal on Eestis kaks riiklikult toetatavat programmi – "Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine" (2002-2006) ja "Humanitaar- ja loodusteaduslikud kogud"(2004-2008). Väljatöötamisel on geneetilise materjali kogumise ja säilitamise seadus.

125. Kas teie riik on rakendanud tööprogrammi 3.2 ülesande all loetletud meetmeid kui konventsiooni seisukohalt oluliste tehnoloogiate kohandamise, neile ligipääsu ja vastava koostöö soodustamise riiklike institutsionaalsete, halduslike, seadusandlike ja poliitiliste raamistike arendamise ja rakendamise ettevalmistavat faasi? (otsuse lisa VII/29)

- a) Ei
- b) Ei, kuid mõningaid meetmeid vaetakse X
- c) Jah, mõned meetmed rakendatud (detailid allpool)
- d) Jah, paljud meetmed rakendatud (detailid allpool)

Kommentaariid konventsiooni seisukohalt oluliste tehnoloogiate kohandamise, neile ligipääsu ja vastava koostöö soodustamise riiklike institutsionaalsete, halduslike, seadusandlike ja poliitiliste raamistike arendamise ja rakendamise ettevalmistava faasina rakendatud meetmetele

Tehnoloogia edastamine toimub rahvusvahelise koostöö raames. Eesti ülikoolid ja uurimis-instituudid osalevad koostöövõrgustikes ja erinevates programmides.

Põhjamaade Ministrite Nõukogu poolt finantseeritud projektid: Taimede geneetiliste ressursside säilitamine Balti riikides, Põhjamaade ja Eesti koostöö kartuliseemne tootmiseks.

Boks LVI.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Artikkel 17 – Informatsiooni vahetamine

126. Seoses artikliga 17(1), kas teie riik on rakendanud meetmeid, et tõhustada avalikest allikatest tuleva info liikumist, sihiga soodustada konventsiooni rakendamist ja tehnilist ja teaduslikku koostööd?

- a) Ei
- b) Ei, kuid potentsiaalsed meetmed on vaagimisel
- c) Jah, mõned meetmed on paigas X
- d) Jah, ammendavad meetmed on paigas

Boks LVII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
 - b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
 - c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
 - d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
 - e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
 - f) takistused rakendamisel.
- a) Avaliku infovahetuse peamiseks väljundiks Eestis on riiklikul tasandil algatatud bioloogilise mitmekesisuse teabevõrgustikuga (BTV) seotud teemade ring. Selle väljundi abil püütakse teha lähedast koostööd nii teadusringkondadega kui ka enamuse huvigruppidega peamistest majandusharudest.
- b) Sellised tegevused, nagu BTV ja Bioloogilise ohutuse teabevõrgustik algatamine, sh infovahetuse strateegia ja tegevuskava toorikvariandi koostamine, on otseselt suunatud bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni strateegilise plaani eesmärkide nr 2, 3 ja 4 saavutamisele.
- c), d) ja e) Kõik infovahetuse alased tegevused (sh avalikustamise kampaaniad Natura 2000 projekti raames) kannavad 2010 aasta eesmärgi saavutamise ja enamuse Millenniumi Arengu Eesmärkide saavutamise huve, vastates seejuures otseselt riiklikule bioloogilise mitmekesisuse strateegiale ja tegevuskavale.
- f) Peamiseks mureks infovahetuse korraldamisel on senini Eestis siiski eksisteeriv peaaegu kontrollimatu ressursikasutuse planeerimine, mis on tingitud majanduse kiirest arengust.

Artikkel 18 – Teaduslik ja tehniline koostöö

127. Seoses artikliga 18(1), kas teie riik on võtnud meetmeid, et soodustada rahvusvahelist koostööd tehnika ja teaduse alal bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutuse valdkonnas?

- a) Ei
- b) Ei, kuid potentsiaalsed meetmed on vaagimisel X
- c) Jah, mõned meetmed on paigas (detailid allpool) X
- d) Jah, ammendavad meetmed on paigas (detailid allpool)

Informatsioon meetmeist soodustamiseks rahvusvahelist koostööd tehnika ja teaduse alal

Viimasel aruandeperioodil on osaletud nii mõneski Põhjamaade ja Balti riikide (Island, Norra, Taani, Rootsi, Soome, Eesti, Läti, Leedu ja Venemaa Karjala regioon) traditsioonilisi põllu-majandusmaastikke kui väärtuslikke bioloogilise mitmekesisuse kandjaid, nende kaitset ning traditsioonilisi majandamisviise käsitlevates koostööprojektides.

Samas ei ole otseselt ükski neist projektidest olnud algatatud ja koordineeritud Eesti poolt.

128. Seoses artikliga 18(4), kas teie riik on toetanud ja arendanud konventsiooni eesmärgke teenivate tehnoloogiate, sealhulgas põliste ja traditsiooniliste tehnoloogiate, arendamise ja kasutamise jaoks vajaliku koostöö meetodeid?

- a) Ei
- b) Ei, kuid kohaseid meetodeid arendatakse X
- c) Jah, meetodid on paigas

129. Seoses artikliga 18(5), kas teie riik on toetanud ühiste uurimisprogrammide ja ühisalgatuste loomist konventsiooni eesmärgke teenivate tehnoloogiate arendamiseks?

- a) Ei
- b) Jah (näited allpool) X

Konventsiooni eesmärgke teenivate tehnoloogiate arendamise ühiste uurimisprogrammide ja ühisalgatuste näited

Põllumajandusmaastike ja elupaikade traditsioonilist majandamist käsitlev koostöö (Põhjamaade-Balti riikide vaheline koostöö).

Soome-Eesti koostöö looduskaitse ja Natura 2000 alal.

Osalemine rahvusvahelises ühingu „Balti Keskkonnafoorum“, mille eesmärgiks on toetada Eesti, Läti, Leedu ja Saksa riike keskkonnakaitselistes küsimustes, sh bioloogilise mitmekesisuse ja looduse kaitse.

Osalemine Euroopa Keskkonnaagentuuri ja selle Bioloogilise Mitmekesisuse Teemakeskuse töös.

Osalemine Euroopa 5. ja 6. Raamprogrammi mitmete projektide töödes.

130. Kas teie riik on loonud sidemeid valitsusväliste organisatsioonide, erasektori ja teiste

institutsioonidega, kellel on olulisi andmebaase või kes viivad läbi märkimisväärset tööd seoses bioloogilise mitmekesisusega teabevõrgustiku mehhanismi kaudu? (otsus V/14)

- a) Ei
- b) Ei, kuid koordinatsioon asjaomaste vabaühenduste, erasektori ja teiste institutsioonidega on käimas X
- c) Jah, sidemed asjaomaste vabaühenduste, erasektori ja teiste institutsioonidega on sõlmitud

131. Kas teie riik on kasutanud bioloogilise mitmekesisuse teabevõrgustikku, et teha uurijatele ja otsusetegijatele informatsioon kättesaadavaks? (otsus V/14)

- a) Ei
- b) Ei, kuid kohaseid initsiatiive vaetakse X
- c) Jah (detailid allpool)

Kommentaariid asjakohastele initsiatiividele

Aastatel 2001-2004 on rakendatud mitmeid meetmeid BTV sisse seadmiseks Eestis. Kuigi BTV veebikeskkond Eestis ei ole hetkel veel laialt kasutusele võetud, on selle ettevalmistamine jõudnud lõppfaasi. Samuti on nimetatud perioodil viidud edukalt läbi kaks suurt bioloogilise mitmekesisuse problemaatikat käsitlevat foorumit, otsese suunitlusega bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni artiklite täitmisele. Neil foorumitel ei osalenud vaid looduskaitstjad vaid oli mitmeid osalejaid ka muudest majandusharudest. Samuti viidi koostöös Bioplatvormi nimelise initsiatiiviga läbi esimene suur infopäev bioloogilise mitmekesisuse problemaatikast. BTV temaatikat leiab järgmistelt veebiaadressidelt: <http://eelis.ic.envir.ee/btv> (ajutine riiklik BTV veebileht); <http://eelis.ic.envir.ee/chm> (Riiklik BTV veebikeskkond tulevikus, hetkel veel koostamisel); <http://eelis.ic.envir.ee/bioplatvorm> (Bioplatvormi ajutine veebileht).

132. Kas teie riik on arendanud, teinud kättesaadavaks ja jaganud teenuseid ja instrumente parandamiseks teabevõrgustiku rakendamist ja tõhustamiseks bioloogilise mitmekesisusega seotud konventsioonide sünergiat? (otsus V/14)

- a) Ei X
- b) Jah (detailid allpool)

Kommentaariid teabevõrgustiku rakendamist ja bioloogilise mitmekesisusega seotud konventsioonide sünergiat tõhustavate teenuste ja mehhanismide kohta

Boks LVIII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisesse;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

sellest saadava tulu jaotamine

133. Seoses artikliga 19(1), kas teie riik on rakendanud meetmeid, et tagada biotehnoloogilistes uuringutes geneetiliste ressursside päritolumaade kaasamise?

- a) Ei X
- b) Ei, kuid potentsiaalsed meetmed on ülevaatamisel
- c) Jah, mõned meetmed paigas
- d) Jah, ammendav seadusandlus paigas
- e) Jah, ammendav poliitika ja seadusandluse alamaktid paigas
- f) Jah, ammendav poliitika ja haldusmeetmed paigas

134. Seoses artikliga 19(2), kas teie riik on rakendanud meetmeid, et soodustada geneetiliste ressursside päritolumaade ligipääsu biotehnoloogiliste uurimistööde tulemustele ja hüvedele?

- a) Ei X
- b) Ei, kuid potentsiaalsed meetmed on ülevaatamisel
- c) Jah, mõned meetmed paigas
- d) Jah, ammendavad meetmed paigas

Boks LIX.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
- f) takistused rakendamisel.

Eestis on vastu võetud Inimgeeniuringute Seadus, mille eesmärk on reguleerida Eesti Geenivaramu tegevusega seotud küsimusi. Geenivaramu on ette nähtud suuremahulise andmebaasi ja proovide kogumiseks Eesti populatsioonist. Geenivaramu loodi teadusliku kasu saamise eesmärgil, eelkõige meditsiinivaldkonnas. Inimgeeniuringute Seadus annab geenidoonoritele tagatise tema geeniandmete soovimatu kasutamise vastu ja kehtestab proovidega töötamise, nende kodeerimise ja lahtikodeerimise volituste korra ning isikuandmete turvalisuse nõuded. Seadusega on reguleeritud geneetiliste riigisisene andmete kasutamine, see ei tegele konventsiooni osapoolte huvidega.

Eesti allkirjastas Cartagena Bioloogilise Ohutuse Protokoll septembris 2000 ja see ratifitseeriti 24. märtsil 2004. Eesti osales UNEP GEF toetatud Rahvusliku Bioloogilise Ohutuse Raamprojekti 2001 – 2003, mille abil loodi esialgne raamvõrgustik. Selle käigus töötati välja ka Geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seadus (kehtiv maist 2004), millega reguleeritakse GMO-dega seonduvat probleemistikku, s.t. GMO-de keskkonda viimist teaduslikel eesmärkidel kasvatamiseks ja GMO-sid sisaldavate või nendest koosnevate toodete turuletoomist. See seadus on kooskõlas nii Cartagena protokolliga kui Euroopa Liidu direktiiviga 2001/18. Siiski on vaja veel mõningaid täiendavaid seadusandlikke akte, sealjuures mõningaid täiendusi GMO-seadusesse ja korraldada näiteks GMO registri loomine, riiklik kontroll ja järelvalve, importijate kohustused. On välja töötatud seadusandlikud aktid nagu Geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamise seadus, reguleeritud on GM katseloomade kasutamine, GM seemnete ja

taimse paljundusmaterjali ning väetiste kasutamine. Toiduseadus korraldab GMO-de kasutamist toiduainetes ja on kooskõlas Euroopa Liidu määrusega 1829/2003. Biotehnoloogiast tulenevate kasude jaotamine on reguleeritud Patendiseadusega (aastast 1994, viimane redaktsioon 2005), geneetilise materjali päritolumaadeks olevate konventsiooni osapoolte õigustega see ei tegele.

Artikkel 20 – Finantsressursid

Boks LX.

Kirjeldada alljärgnevalt nii sisemiste kui väliste rahaliste vahendite maht, mida on iga-aastaselt kasutatud, saadud või eraldatud bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni rakendamiseks alates teie riigi liitumisest konventsiooniga (Eesti esitab alates 2002. a. kui esitati II riiklik aruanne)

a) Riikliku ja kohaliku eelarve vahendid	2002	77 Milj. EEK
	2003	80 Milj. EEK
	2004	87 Milj. EEK
b) Eelarvevälised vahendid	2002	19 Milj. EEK
	2003	27 Milj. EEK
	2004	26 Milj. EEK
c) Bilateraalsed kanalid	2002	12 Milj. EEK
	2003	6 Milj. EEK
	2004	
d) Regionaalsed kanalid	2002	6 Milj. EEK
	2003	7 Milj. EEK
	2004	7 Milj. EEK
e) Multilateraalsed kanalid	M/K	
f) Erakanalid	2002	10 Milj. EEK
	2003	8 Milj. EEK
g) Finantsinstrumentide, nagu bioloogilise mitmekesisuse kasutustasud, poolt genereeritud vahendid		

Boks LXI.

Olulised rahastus programmid, nagu bioloogilise mitmekesisuse fondid või spetsiifilised programmid, mis on teie riigis moodustatud.

- a) 2002 Keskkonnaministeerium – 54 Milj. EEK; Keskkonnainvesteeringute Keskus – 23 Milj. EEK
2003 Keskkonnaministeerium – 56 Milj. EEK; Keskkonnainvesteeringute Keskus – 24 Milj. EEK
2004 Keskkonnaministeerium – 53 Milj. EEK; Keskkonnainvesteeringute Keskus – 34 Milj. EEK
KIK on Rahandusministeeriumi haldusalas.
- b) 2002 Life Nature 12 Milj. EEK; Phare 2 Milj. EEK; UNEP GEF 5 Milj. EEK
2003 Life Nature 14 Milj. EEK; Phare 8 Milj. EEK; UNEP GEF 4 Milj. EEK
2004 Life Nature 22 Milj. EEK; Phare 3 Milj. EEK; UNEP GEF 1 Milj. EEK

- d) Regionaalseid kanaleid interpreteeritakse kui kohalike omavalitsuste poolt bioloogilise mitmekesisuse kaitseks tehtavaid kulutusi. Andmed on hinnangulised.
- f) Erasektori poolt tehtud kulutused on väljendatud Eestimaa Looduse Fondi (ELF) deklareeritud käibena. ELF on kodanikualgatusel põhinev sõltumatu organisatsioon, mis kaasab erasektori ressursse looduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitseks.

135. Seoses artikliga 20(1), kas teie riik on taganud rahalised toetused ja soodustused nendele tegevustele, mis on mõeldud täitma konventsiooni eesmäärke?

- a) Ei
- b) Jah, ainult soodustused (loetelu allpool)
- c) Jah, ainult toetused
- d) Jah, toetused ja soodustused (detailid allpool) X

Kommentaari toetuste ja soodustuste kohta

Looduskaitse süsteemi riigieelarvelise finantseerimise (kaitsealade administratsioonid jms.) kõrval on olemas ka bioloogilise mitmekesisuse kaitset projektipõhiselt finantseerivaid siht-otstarbelisi rahaeraldusi ja sihtasutusi (fonde).

Loodushoiutoetus – iga-aastane toetus poollooduslike koosluste säilitamiseks ja taastamiseks Riigieelarvest. Toetuse suurus on olnud kuni 19 miljonit EEK aastas, mis on võimaldanud u. 20000 ha poollooduslike koosluste kui ühtede kõige enam ohustatud elupaikade säilitamise ja taastamise.

Keskonnainvesteeringute Keskus (KIK) – oluline allikas looduskaitse ja teiste bioloogilist mitmekesisust positiivselt mõjutavate tegevuste projektipõhiseks finantseerimiseks. Vahendid Keskonnainvesteeringute Keskusse laekuvad keskkonna ja loodusressursside kasutamise ning keskkonna saastamise eest makstavatest maksudest. KIK-i põhilised tegevussuunad on järgmised:

- Keskonnakasutusest laekuva raha suunamine keskkonnaprojektide arendamiseks.
- Ühtekuuluvusfondi keskkonnaprojektide ettevalmistamine ja ellurakendamine.
- Euroopa Regionaalarengu Fondi keskkonnameetme rahaliste vahendite suunamine projektide arendamiseks.
- Keskkonnalaenude edasilaenamise korraldamine.

KIK asub Rahandusministeeriumi valitsemisalas. Looduskaitse sektori rahastamise maht 2004.a. oli u. 34 milj. EEK.

Maaomanikele, kelle maaomand asub kaitsealal, kus majandustegevus on kaitse-eeskirjaga piiratud või keelatud, rakendatakse ulatuslikke maamaksusoodustusi. Võimalik on maid ümber vahetada või riigile osta.

Oluliseks bioloogilist mitmekesisust mõjutavaks meetmeks on ka Riigimetsade Majandamise Keskuse poolt kehtestatud raierahu lindude pesitsusperioodil.

Küsimus (136) arengumaadele ja üleminekuriikidele

136. Seoses artikliga 20(2), kas teie riik on saanud uusi ja täiendavaid rahalisi vahendeid

võimaldamaks katta täielikult kõiki konventsiooni kohustuste täitmiseks vajalikke kokkulepitud kulusid?

- a) Ei X
 b) Jah

137. Kas teie riik on algatanud protsessi, et saada ülevaade, millised rahalised vahendid on eraldatud bioloogilisele mitmekesisusega seotud tegevustele (sh erasektori vahendid)? (otsus V/11)

- a) Ei X
 b) Ei, kuid protseduure kujundatakse
 c) Jah (detailid allpool)

Kommentaari protsessidele, mis annavad ülevaate rahalistest vahenditest, mis on eraldatud bioloogilisele mitmekesisusele (sh erasektori vahendid)

Bioloogilise mitmekesisuse kaitse finantseerimise seireks puudub ühtne kõikehõlmav süsteem. Vastavad andmed on kättesaadavad Keskkonnaministeeriumist ja teistest vastavatest institutsioonidest, kes korraldavad raamatupidamist kooskõlas seadustega.

138. Kas teie riik on kaalunud meetmeid nagu maksuvabastus riiklikus maksusüsteemis, et julgustada bioloogilise mitmekesisuse rahalist toetamist? (otsus V/11)

- a) Ei
 b) Ei, kuid maksuvabastusi arendatakse (detailid allpool)
 c) Jah, maksuvabastused on paigas (detailid allpool) X

Kommentaari bioloogilise mitmekesisusega seotud annetuste maksuvabastustele

- Maaomanikele, kelle maaomand asub kaitsealal, kus majandustegevus on kaitse-eeskirjaga piiratud või keelatud, rakendatakse ulatuslikke maamaksusoodustusi.
- Maksusoodustusi rakendatakse ka loodusohutoetustele.

139. Kas teie riik on vaadanud üle riigieelarve ja rahanduspoliitika, sealhulgas bioloogilisele mitmekesisusele suunatud ametliku arenguabi tõhususe, erilise tähelepanuga soodustustele ja ka bioloogilisele mitmekesisusele ebasoodsatele mõjudele ning viimaste kõrvaldamise või leevendamise teede? (otsus VI/16)

- a) Ei
- b) Ei, kuid ülevaadet tehakse
- c) Jah (ülevaate tulemused allpool) X

Kommentaariid riigieelarve ja rahanduspoliitika, sealhulgas bioloogilisele mitmekesisusele suunatud ametliku arenguabi tõhususe ülevaatamisele

- Seadusena sätestatud saaste (emissiooni) maks on oluliseks rahaliseks instrumendiks muutmaks tootmisega tegelevaid ettevõtteid (ja laiemalt võttes kogu loodusressursikasutust) keskkonnasõbralikumaks ja säästlikumaks. Saastemaksu määrad olid 2003. a.: SO₂- 120 EEK/t; NO_x- 265 EEK/t; tahked osakesed- 115 EEK/t; CO₂- 7,5 EEK/t. Süsinikdioksiidi (CO₂) emissioonist laekunud saastetasu maht 2003. a, oli 80.7 milj. EEK. Saastemaks on oluline allikas Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) eelarve formeerumisel.
- Uus nn. Ökoloogiline Maksureform on väljatöötamisel.

140. Kas teie riik rakendab abinõusid, et vaadata üle ja senisest enam integreerida bioloogilise mitmekesisuse temaatikat peamiste rahvusvaheliste arengualgatuste arendamisse ja rakedamisse, samuti riiklikesse säästva arengu kavadesse ja temaatilistesse valdkondlikesse poliitikatesse ja kavadesse? (otsused VI/16 ja VII/21)

- a) Ei
- b) Ei, kuid ülevaadet tehakse
- c) Jah, mõnedesse initsiatiividesse ja plaanidesse (detailid allpool) X
- d) Jah, põhilistesse initsiatiividesse ja plaanidesse (detailid allpool)

Kommentaariid bioloogilist mitmekesisust puudutavate kaalutluste üle vaatamisele ja asjaomastesse algatustesse, poliitikatesse ja kavadesse integreerimisele

Bioloogilise mitmekesisuse kaitse põhimõtted sisalduvad kõikides olulistes sektoriaalsetes ja institutsionaalsetes arengukavades: Metsanduse Arengukava 2002-2010; Looduskaitse Arengukava aastani 2030 (koostamisel); Maaelu Arengukava (MAK) 2003-2006; Keskkonnaministeeriumi arengukava (koostamisel), Eesti Säästva Arengu strateegia - Säästev Eesti 21.

141. Kas teie riik soodustab bioloogilise mitmekesisuse integreerimist valdkondlikesse arengu ja abiprogrammidesse? (otsus VII/21)

- a) Ei
- b) Ei, kuid asjaomaseid programme arendatakse
- c) Jah, mõnedesse valdkondlikesse arengu- ja abiprogrammidesse (detailid allpool) X
- d) Jah, peamistesse valdkondlikesse arengu- ja abiprogrammidesse (detailid allpool)

Kommentaariid bioloogilise mitmekesisuse integreerimise kohta valdkondlikesse arengu ja abiprogrammidesse

Bioloogilise mitmekesisuse kaitse põhimõtet on võetud arvesse järgmiste sektoriaalsete arengukavade väljatöötamisel:

- Metsanduse Arengukava 2002-2010;
- Looduskaitse Arengukava aastani 2030 (koostamisel);
- Maaelu Arengukava 2004-2006.

Küsimus (142) arengumaadele ja üleminekuriikidele

142. Palun näidake märgiga "X" allolevas tabelis millistes valdkondades teie maa on taotlenud toetusi Globaalselt Keskkonnafondilt (GEF), arenenud maadest ja/või teistest allikatest

	Valdkond	Taotletud rahastust		
		GEF	Bilateraalne	Muu
(a)	Riikliku bioloogilise mitmekesisuse strateegia ja tegevuskava ettevalmistamine	X		
(b)	Konventsiooni rakendamise riikliku võimekuse hindamine (otsus VI/27)	X		
(c)	Prioriteetsed tegevused Globaalse Taksonoomiainitsiatiivi rakendamiseks (otsus V/9)			
(d)	<i>In-situ</i> looduskaitse (otsus V/16)	X	X	X
(e)	Võõrliikide ohjamise riiklike strateegiate või tegevuskavade arendamine (otsus VI/23)			
(f)	<i>Ex-situ</i> kaitse, võimaluste loomine ja säilitamine (otsus V/26)			X
(g)	Projektid, mis arendavad meetmeid artikkel 13 (Üldsuse haritus ja teadlikkus) täitmiseks (otsus VI/19)	X		
(h)	Riiklike aruannete ettevalmistamine (otsused III/9, V/19 ja VI/25)	X		
(i)	Projektid sisevete bioloogilise mitmekesisuse kaitseks ja säästvaks kasutamiseks (otsus IV/4)		X	
(j)	Tegevused põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse kaitseks ja säästvaks kasutamiseks (otsus V/5)			
(k)	Cartagena bioloogilise ohutuse protokollide rakendamine (otsus VI/26)	X		
(l)	Globaalse Taksonoomiainitsiatiivi rakendamine			
(m)	Addis Ababa printsiipide ja bioloogilise mitmekesisuse sääst-va kasutamise juhiste rakendamine			
(n)	Muud (detailid allpool)			

Informatsioon rahalise toetuse taotlemise kohta

Boks LXII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
- f) takistused rakendamisel.

D. TEEMAVALDKONNAD

143. Allpooltoodud skaala näitab raskusastet, mida teie riik peab ületama rakendades konventsiooni tööprogrammi teemavaldkondi

3 = Suured raskused

1 = Vähesed raskused

2 = Keskmised raskused

0 = Raskused ületatud

M/K = Mittekohalduv

Tööprogramm

Raskused	Põllu- majandus	Mets	Meri ja rannik	Sisevee- kogude ökosüsteemid	Kuivad ja pool- kõrbelised alad	Mäed
a) Poliitilise tahte ja toetuse puudumine	2	2	1	0	M/K	M/K
b) Piiratud avalikkuse osalus ja asjaosaliste kaasamine	2	2	2	0	M/K	M/K
c) Puudulik integreerimine teistesse tegevusvaldkondadesse	2	2	2	3	M/K	M/K
d) Ennetavate meetmete puudumine	2	2	1	1	M/K	M/K
e) Institutsionaalsest nõrkusest tulenev ebapiisav tegutsemisvõimekus	2	2	2	0	M/K	M/K
f) Ebapiisav tehnoloogia- ja kogemuste jagamine	1	1	1	0	M/K	M/K
g) Traditsiooniliste teadmiste kadumine	1	1	0	0	M/K	M/K
h) Ebapiisav teadusliku uurimistöö võimekus	2	2	2	0	M/K	M/K
i) Kättesaadavate teadmiste ja informatsiooni puudumine	1	1	1	0	M/K	M/K
j) Puudulik avalikkuse harimine ja teadlikkus kõigil tasanditel	2	3	2	0	M/K	M/K
k) Olemasolevaid teaduslikke ja traditsioonilisi teadmisi ei kasutata piisavalt	1	2	2	0	M/K	M/K
l) Bioloogilise mitmekesise ja vastavate hüvede kadu ei mõisteta piisavalt ega dokumenteerita	2	2	2	0	M/K	M/K

m) Finants-, inim- ja tehniliste ressursside puudumine	2	2	2	2	M/K	M/K
n) Majanduslike ergutusabinõude puudumine	2	3	2	0	M/K	M/K
o) Hüvede ebapiisav jagamine	1	1	1	1	M/K	M/K
p) Riikliku ja rahvusvahelise tasandi sünergia puudumine	1	1	1	0	M/K	M/K
q) Asjaosaliste horisontaalse koostöö puudumine	2	2	1	0	M/K	M/K
r) Tõhusa partnerluse puudumine	2	2	2	0	M/K	M/K
s) Teadlaskonna ebapiisav kaasamine	2	1	0	0	M/K	M/K
t) Kohaste poliitikate ja seaduste puudumine	2	2	1	1	M/K	M/K
u) Majanduslik ebakindlus	1	1	0	0	M/K	M/K
v) Rahvastiku surve	1	2	2	0	M/K	M/K
w) Mittesäästlikud tarbimis- ja tootmisviisid	2	2	2	1	M/K	M/K
x) Kohalike kogukondade puudulik suutlikkus	2	2	2	1	M/K	M/K
y) Ökosüsteemipõhise korralduse teadmiste ja praktika puudulikkus	2	2	3	1	M/K	M/K
z) Nõrk seaduste jõustamise suutlikkus	1	2	2	0	M/K	M/K
aa) Loodusõnnetused ja keskkonnamuutused	1	1	1	1	M/K	M/K
bb) Muu (täpsustage)						

Siseveekogude ökosüsteemid

144. Kas teie riik on lülitanud selle tööprogrammi eesmärgid ja tegevused järgnevasse ning need rakendanud? (otsus VII/4)

Strateegiad, poliitikad, plaanid ja tegevused	Ei	Jah, osaliselt, integreeritud, kuid mitte rakendatud	Jah, täielikult integreeritud ja rakendatud	M/K
a) Bioloogilise mitmekesisuse strateegiad ja tegevuskavad		X		
b) Märgalapoliitikad ja strateegiad		X		
c) Integreeritud veeressursside korraldamine ja vee tõhusa kasutuse plaanide väljatöötamine vastavalt Maailma säästva arengu tippkohtumise rakenduskava punktile 25		X		
d) Parem koordineerimine ja koostöö siseveekogude ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse eest vastutajate vahel	X			

Kommentaariid tööprogrammi eesmärkide ja tegevuste lülitamisele kavadesse

Eesmärgid ja neile vastavaid tegevusi on kirjeldatud Eesti riiklikus keskkonnastrateegias ning tegevuskavas.

Hetkel koostatakse vastavalt Euroopa veepoliitika raamdirektiivi ning Eesti veeseaduse nõudele vesikondade veemajanduskavasid, mis muu hulgas sisaldavad sotsiaal-majanduslikku analüüsi. Veepoliitika raamdirektiiv toob selgelt esile ökoloogilise seisundi tähtsuse vooluveekogude kvaliteedi mõõdupuu ja indikaatorina.

Tegevust ning erinevate osapoolte vahelist koostööd korraldatakse maakondade keskkonnanestistuste tasandil.

145. Kas teie riik on paika pannud tööprogrammi iga tegevuse prioriteetid, sealhulgas ajakava, seoses eesmärgile orienteeritud sihtidega? (otsus VII/4)

a) Ei	X
b) Eesmärgile orienteeritud sihid arendatud, kuid prioriteetsed tegevused arendamata	
c) Prioriteetsed tegevused arendatud, kuid mitte eesmärgile orienteeritud sihid	
d) Jah, ammendavad eesmärgile orienteeritud sihid ja prioriteetsed tegevused arendatud	

Kommentaariid eesmärgile orienteeritud sihtide ja tegevuste prioriteetide väljatöötamisele, sealhulgas sihtide nimekiri (kui on välja arendatud)

146. Kas teie riik arendab selle tööprogrammi ja Ramsari konventsiooni raames tehtavate seotud tegevuste vahel koostööd ning tegeleb riiklikul tasandil kahe konventsiooni vahelise ühise töökava rakendamisega? (otsus VII/4)

- a) Mitterakenduv (pole Ramsari konventsiooni osapool)
- b) Ei
- c) Ei, kuid potentsiaalsed meetmed sünergiaks ja ühisrakendamiseks on tuvastatud
- d) Jah, mõned ühistöö meetmed rakendatud (detailid allpool) X
- e) Jah, ammendavad ühistöö meetmed rakendatud (detailid allpool)

Kommentaariid koostöö arendamisele selle tööprogrammi ja Ramsari konventsiooni tegevuste vahel ning riiklikul tasandil kahe konventsiooni vahelise ühise töökava rakendamisele

Nii bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni kui ka Ramsari konventsiooni rakendamist koordineerib Keskkonnaministeerium, luues aluse tõhusaks koostöömeks bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni tööprogrammi ning sellega seotud Ramsari konventsiooni raames ettevõetavate tegevuste ning nimetatud konventsioonide ühtse töökava elluviimisel Eestis. Keskkonnaministeeriumi juurde on loodud 7. augustil 2000 keskkonnaministri määrusega nr 339 kümne liikmeline Ramsari komisjon, kes koordineerib Ramsari konventsioonist tulenevate kohustuste täitmist.

147. Kas teie riik on astunud samme parandamiseks andmeid järgmistel teemadel: (otsus VII/4)

Teemad	Jah	Ei	Ei, kuid asja arendamisega tegeldakse
a) Siseveekogude ökosüsteemide poolt pakutavad hüved ja teenused?			X
b) Nende hüvede ja teenuste kasutamine ja seotud sotsiaalmajanduslikud näitajad?			X
c) Põhilised veevarustuse hüdroloogilised aspektid, kuivõrd need on seotud ökosüsteemi toimimisega?			X
d) Liigid ja kõik taksonoomilised tasemed?	X		
e) Ohtudest siseveekogude ökosüsteemidele?	X		

Kommentaariid andmekogudele, eriti andmekogude loend juhul, kui vastasite ülalpool "Jah"

Vesikondade veemajanduskavades on välja toodud siseveekogude ökosüsteemide sotsiaalmajanduslikud väärtused. Keskkonnaseiret (s.h vee-ökosüsteemide seiret) korraldatakse ning rahastatakse riiklikult.

148. Kas teie riik on soodustanud siseveekogude ökosüsteemide bioloogilise mitmekesisuse kiire hindamise juhiste rakendamist? (otsus VII/4)

- a) Ei, juhiseid pole ülevaadatud X
- b) Ei, juhised vaadati üle ja leiti ebasobivad olevat
- c) Jah, juhised vaadati üle ja rakendamine/soodustamine on tulekul
- d) Jah, juhiseid soodustatakse ja rakendatakse

Kommentaariid siseveekogude ökosüsteemide bioloogilise mitmekesisuse kiire hindamise juhiste rakendamisele

Boks LXIII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
- f) takistused rakendamisel.

Mere ja ranniku bioloogiline mitmekesisus

Üldküsimused

149. Kas teie riigi strateegiad ja tegevuskavad sisaldavad järgmist? "X" näitab jaatavat vastust.
(otsused II/10 and IV/15)

a) Uute kaitsealade arendamine merel ja rannikul	X
b) Kaitsekorralduse tõhustamine merel ja rannikul olevatel kaitsealadel	X
c) Mere- ja rannikuressursside kaitsekorralduse suutlikkuse arendamine, sealhulgas põhjalikud haridusprogrammid ja sihtuuringud (jaatava vastuse korral detailid allpool)	X
d) Parema integreeritud mere- ja rannikukorralduse sisseseadmine (sealhulgas valgala korraldamine) eesmärgiga vähendada merekeskkonna setete ja toitainete koormust	X
e) Sigimiseks oluliste piirkondade, nagu kudealad ja noorjärkude toitumiskiirakondade kaitse	X
f) Reovee- ja jäätmekäitluse parandamine	X
g) Ülepüügi ja mittesäästlike kalastusviiside ohjamine	X

- h) Laiapõhjalise ookeanipoliitika väljatöötamine (jaatava vastuse korral detailid allpool)
- i) Kohalike ja traditsiooniliste teadmiste hõlmamine mere- ja rannikuressursside korraldamisesse (jaatava vastuse korral detailid allpool)
- j) Muud (detailid allpool)
- k) Mitterakenduv

Ülaltoodud tegevuste ja muud prioriteetsed aktsioonid, mis on seotud mere ja ranniku bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutusega

- b) Rakenduskõrghariduslik õppekava 'Kalandus ja veekogude majandamine' loodi Tartu Ülikooli Pärnu Kolledzhis 2002. aastal. Õppekava sai akrediteeringu 2005.a.

Mere- ja rannikualade integreeritud korraldamise rakendamine

150. Kas teie riik on sisseseadnud ja/või tugevdanud institutsionaalseid, administratiivseid ja seadusandlikke eeldusi mere ja ranniku ökosüsteemide integreeritud korraldamise arendamiseks?

- a) Ei
- b) Varajases arengujärgus X
- c) Edasijõudnud arengujärgus
- d) Arengueeldused paigas (detailid allpool)
- e) Mitterakenduv

Kommentaariid mere ja ranniku ökosüsteemide integreeritud korraldamise rakendamise praegusele seisule

151. Kas teie riik on rakendanud mere- ja rannikuressursside ökosüsteemipõhist korraldamist, näiteks ranniku ja valgala tegevuste korraldamise integreerimise või ranniku ja ookeani integreeritud multidistsiplinaarse korralduse kaudu?

- a) Ei
- b) Varajases arengujärgus X
- c) Edasijõudnud arengujärgus
- d) Rakendatud (detailid allpool)
- e) Mitterakenduv

Kommentaariid mere- ja rannikuressursside ökosüsteemipõhisele korraldamisele

Mere ja ranniku elavressursid

152. Kas teie riik on tuvastanud mere- ja rannikuökosüsteemide komponendid, mis on nende toimimiseks kriitilise tähtsusega, samuti ka põhilised ohud neile ökosüsteemidele?

- a) Ei
- b) Kavad mere- ja rannikuökosüsteemide igakülgeks hindamiseks on paigas (detailid allpool) X
- c) Igakülgne hindamine on paigas
- d) Ökosüsteemide kriitilised komponendid on tuvastatud ja neile tehakse korralduskavasid (detailid allpool)
- e) Ökosüsteemide oluliste komponentide korralduskavad on paigas (detailid allpool)
- f) Mitterakenduv

Kommentaariid mere- ja rannikuökosüsteemide ning nende ohutegurite hindamise, seire ja uurimistöö praegusele seisule

- c) Mitme mereökosüsteemi eluskomponendi regulaarseid uuringuid on läbi viidud aastakümnete vältel. Mere- ja rannikuökosüsteemide laiaulatuslik seisundi hinnang, mis on kavandatud kui mitme EU direktiivi rakendamine (Loodusdirektiiv, Linnudirektiiv jne.) vajab mere bioloogilise mitmekesisuse praeguse olukorra detailset kirjeldust. Praegust seisu võib iseloomustada kui selle ettevalmistavat staadiumi.

153. Kas teie riik võtab ette järgmisi konventsiooni korallrahude töökava rakendamiseks vajalikke tegevusi? "X" näitab positiivset vastust

Tegevused	Rakendamata ja ebaoluline	Rakendamata, kuid prioriteetne	Rakendamisel	M/K
a) Rahude ökoloogiline hindamine ja seire				X
b) Sotsiaalmajanduslik hindamine ja kogukondade ning asjaliste seire				X
c) Haldamine, eriti integreeritud rannikukorraldamise ja korallrahudel mere ning ranniku kaitsealade kaudu				X
d) Korallrahudest otseselt sõltuvate inimeste elujärje kindlustamise täiendavate ja alternatiivsete meetmete tuvastamine ja rakendamine				X
e) Asjaosaliste partnerlus, kogukonna osaluse programmid ja avalikkuse harimise kampaaniad				X
f) Merebioloogidele hariduse ja karjäärivõimaluste loomine				X

g)	Korallide pleekimise varajase hoiatussüsteemi arendamine	X
h)	Korallide pleekimise kiirrea-geerimisvõimekuse arendamine dokumenteerimaks korallide pleekimist ja suremust	X
i)	Degradeerunud korallrahu-elupaikade taastamine	X
j)	Muud (detailid allpool)	

Tegevuste täpsustatud andmed.

Mere ja ranniku kaitsealad

154. Milline alljärgnevaist väidetest kirjeldab kõige paremini mere ja ranniku kaitsealade praegust seisu teie riigis? "X" näitab vastust

a)	Mere ja ranniku kaitsealad on määratletud ja ametlikult välja kuulutatud (detailid allpool)	X
b)	Mere ja ranniku kaitsealade kaitsekorralduskavad on kõigi asjaliste osalusel välja arendatud	
c)	Tõhus kaitsekorraldus, sealhulgas seaduse jõustamine ja seire, on paigas	
d)	Mere ja ranniku kaitsealade riiklik süsteem on arendamisel	
e)	Mere ja ranniku kaitsealade riiklik süsteem on paigas	
f)	Mere ja ranniku kaitsealade riiklik süsteem sisaldab alasid, mille kaitsekorralduse mõte on säästev kasutus, mis võib lubada ressursside kasutamist	
g)	Mere ja ranniku kaitsealade riiklik süsteem sisaldab alasid, mille kaitsekorraldus ei luba ressursside kasutamist	
h)	Mere ja ranniku kaitsealade riiklikku süsteemi ümbritsevad suures ulatuses säästva looduskasutusega alad	
i)	Muu (detailid allpool)	
j)	Mitterakenduv	

Kommentaariid mere ja ranniku kaitsealade praegusele seisule

- a) 18 kaitseala Natura 2000 ja BSPA (Baltic Sea Protected areas) võrgustiku raames

Mere akvakultuur

155. Kas teie riik rakendab järgnevaid tehnikaid akvakultuuri negatiivse mõju vähendamiseks mere ja ranniku bioloogilisele mitmekesisusele?

a) Keskkonnamõjude hindamine mere akvakultuuri arendamisel	X
b) Tõhusate kohavaliku meetodite arendamine ja rakendamine mere ja rannikualade tegevuste integreeritud korraldamise raames	
c) Väljavoolu ja jäätmete alaste tegevuste tõhusate meetodite arendamine	
d) Haudejaamade tasemel sobivate geneetiliste ressursside korralduskavade väljatöötamine	
e) Kontrollitud haudumise ja geneetiliselt usaldusväärsete paljundusmeetodite väljatöötamine vältimaks paljundusmaterjali kogumist loodusest	
f) Kui loodusest paljundusmaterjali kogumist pole võimalik vältida, rakendatakse kogumisel keskkonnakaitseliselt vastuvõetavaid viise, sealhulgas selektiivsete püüniste kasutamine kaaspüügi vältimiseks	
g) Kohalike liikide ja alamliikide kasutamine	
h) Tõhusate meetmete rakendamine vältimaks kultuuris kasvatatavate liikide ja sigimisvõimeliste polüploidide ettekavatsemata sattumist loodusesse	
i) Kohaste aretusmeetodite ja kohaste vettelaskmise paikade kasutamine selleks, et kaitsta geneetilist mitmekesisust	X (osaliselt)
j) Antibiootikumide kasutamise minimiseerimine parandatud kasvatamistehnikate kasutamise kaudu	
k) Selektiivsete meetodite kasutamine kommertskalapüügil kaaspüügist hoidumiseks või selle vähendamiseks	X (osaliselt)
l) Võimalusel, traditsiooniliste teadmiste kasutamine säästva merelise akvakultuuri tehnoloogiate arendamise allikana	
m) Mitterakenduv	

Kommentaariid tehnikatele, mille sihiks on merelise akvakultuuri negatiivse mõju minimeerimine mere ja ranniku bioloogilisele mitmekesisusele

Võõrliigid ja -genotüübid

156. Kas teie riik on pannud paika mehhanismid kontrollimaks võõrliikide mere- ja ranniku-keskkonda introductseerimise teid?

- a) Ei
- b) Mehhanismid kontrollimaks potentsiaalseid invasioone ballastveest on paika pandud (detailid allpool) X
- c) Mehhanismid kontrollimaks potentsiaalseid invasioone laevakerele kinnitunult on paika pandud (detailid allpool)
- d) Mehhanismid kontrollimaks potentsiaalseid invasioone akvakultuurist on paika pandud (detailid allpool)
- e) Mehhanismid kontrollimaks potentsiaalseid invasioone juhuslikest vettelaskmistes, nagu näiteks akvaariumidest, on paika pandud (detailid allpool) X
- f) Mitterakenduv

Kommentaariid mere- ja rannikukeskkonda võõrliikide introductseerimise ärahoidmisega seotud tegevuste praegusele seisule, samuti võõrliikide hävitamisega seotud tegevustele

Eesti Keskkonnastrateegia 2010 (kiideti heaks Riigikogus 26.10.2005) käsitleb veevõõrliikide järgmise eesmärgi all:

- 4.4.6 Vee-elustiku ning vee-elupaikade säästlik kasutamine ja taastamine, ülesanne: takistada võõrliikide sissetoomist, vähendades kalalaevastiku püügivõimsust vähemalt 30% võrreldes 2004. a. 1. mai seisuga, ja viia püügikoormus vastavusse püügivõimalustega.
- 4.4.7 Jahiulukid, eesmärk: vältida võõrliikide sissetoomist ja levikut.

Boks LXIV.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
- f) takistused rakendamisel.

Põllumajanduslik bioloogiline mitmekesisus

157. Kas teie riik on arendanud riiklike strateegiaid, programme ja plaane, mis tagavad põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse komponentide kaitsele suunatud poliitikate ja tegevuste arendamise ning tõhusa rakendamise? (otsused III/11 ja IV/6)

- a) Ei
- b) Ei, kuid strateegiaid, programme ja plaane arendatakse
- c) Jah, mõned strateegiad, programmid ja plaanid on paigas (detailid allpool) X
- d) Jah, ammendavad strateegiad, programmid ja plaanid on paigas (detailid allpool)

Kommentaariid põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse komponentide kohta riiklikes strateegiates, programmides ja plaanides

Eesti bioloogilise mitmekesisuse strateegia (1997-2005).

Käivitatud on riiklik programm "Põllumajanduskultuuride geneetilise ressursi kogumine ja säilitamine aastateks 2002-2006".

Põllumajandusega seotud bioloogilist mitmekesisust käsitleb ka Maaelu Arengukava aastateks 2004-2006.

158. Kas teie riik on identifitseerinud viisid ja vahendid et tulla toime geneetikas kasutatavate restriksiooni tehnoloogiate potentsiaalse mõjuga *in-situ* ja *ex-situ* põllumajanduslikule bioloogilise mitmekesisuse kaitsele ja säästvale kasutusele, sealhulgas toiduohutusele? (otsus V/5)

- a) Ei X
- b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmeid vaetakse
- c) Jah, mõned meetmed on tuvastatud (detailid allpool)
- d) Jah, ammendavad meetmed on tuvastatud (detailid allpool)

Informatsioon viisidest ja vahenditest, et tulla toime geneetikas kasutatavate restriksiooni tehnoloogiate potentsiaalse mõjuga *in-situ* ja *ex-situ* põllumajanduslikule bioloogilise mitmekesisuse kaitsele ja säästvale kasutusele

Lisa otsusele V/5 – Põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse tööprogramm

Programmi element 1 – Hindamine

159. Kas teie riik on eraldi hinnanud põllumajanduslikke bioloogilise mitmekesisuse komponente nagu taimede geneetilised ressursid, loomade geneetilised ressursid, tolmeldajad, kahjurite ohjamine ja toitainete ringlus?

- () b Ei
- () c Jah, hindamist tehakse (detailid allpool) X
- () d Jah, hindamine tehtud (detailid allpool)

Kommentaariid põllumajanduslikule bioloogilise mitmekesisuse hindamisele

Kariloomatõugude inventuur.

Analüüsitud on Eesti hobuse ja veise geneetilist varieeruvust. Taimedest on tegeldud geneetiliste ressursside arvele võtmisega eelkõige õuna-, ploomi-, rukki- ja kartulisortidel.

160. Kas teie riik teeb pingutusi hindamaks vastasmõju põllumajanduspraktikate ja konvent-siooni 1. lisas loetletud bioloogilise mitmekesisuse komponentide (nt. ökosüsteemid ja elupaigad; liigid ja kooslused; genoomid ja geenid, mis omavad sotsiaalset, teaduslikku või majanduslikku tähtsust) kaitse ning säästva kasutamise vahel?

- a) Ei
- b) Jah, hindamist teostatakse X
- c) Jah, mõned hinnangud antud (detailid allpool)
- d) Jah, ammendav hindamisprotsess on läbi viidud (detailid allpool)

Kommentaariid bioloogilise mitmekesisuse komponentide (nt. ökosüsteemid ja elupaigad; liigid ja kooslused; genoomid ja geenid, mis omavad sotsiaalset, teaduslikku või majanduslikku tähtsust) hindamisele

161. Kas teie riik on läbi viinud uuringuid, et hinnata talunike ja põliste ning kohalike kogukondade teadmisi, innovatsioone ja praktikaid seoses põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse ja põllumajanduslike ökosüsteemide säilitamisega ulatuses, mis võimaldab kindlustada toidu tootmist ning toiduohutust?

- a) Ei X
- b) Jah, hindamist teostatakse
- c) Jah, ammendav hindamisprotsess on läbi viidud (detailid allpool)

Kommentaariid talunike ja põliste ning kohalike kogukondade teadmiste, innovatsioonide ja praktikate hindamisele

162. Kas teie riik on seiranud põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse üldist allakäiku, säilimist või taastumist alates 1993. aastast, mil konventsioon jõustus?

- a) Ei X
- b) Jah, muutusi pole tähendatud
- c) Jah, täheldatud on üldist allakäiku (detailid allpool)
- d) Jah, täheldatud on üldist taastumist (detailid allpool)

Kommentaariid tähelepanekutele

Programmi element 2 – Kohandamine

163. Kas teie riik on eristanud majandamise korraldamise praktikaid, tehnoloogiaid ja poliitikaid, mis soodustavad põllumajanduse positiivset mõju ja leevendavad selle negatiivset mõju bioloogilisele mitmekesisusele ning parandavad tootlikust ja võimet tagada elatist?

- a) Ei
- b) Ei, kuid potentsiaalsed praktikad, tehnoloogiad ja poliitikad on tuvastamisel
- c) Jah, mõned praktikad, tehnoloogiad ja poliitikad on tuvastatud (detailid allpool) X
- d) Jah, ammendavad praktikad, tehnoloogiad ja poliitikad on tuvastatud (detailid allpool)

Kommentaariid eristatud majandamise korraldamise praktikate, tehnoloogiate ja poliitikate kohta

Riiklikult on tunnustatud (näiteks Maaelu Arengukavas), et traditsiooniline põllumajanduspraktika on kujundanud Eesti pärandmaastiku, sealhulgas bioloogilise mitmekesisuse seisukohalt esmatähtsad pool-looduslikud elupaigad, ning põliste tõugude ja sortide mitmekesisuse. Pool-looduslike koosluste säilitamist toetatakse riiklikult keskkonnaministeeriumi haldusalas makstavate loodushoiutoetuste abil; Maaelu Arengukava alusel makstavatest toetustest on kõige otsemalt seotud bioloogilise mitmekesisuse seisukohalt positiivse põllumajanduspraktika toetamisega eestiomaste tõugude kasvatamise toetus.

Programmi element 3 – Suutlikkuse tõstmine

164. Kas teie riik on tõstnud talunike ja põliste ning kohalike kogukondade, samuti nende organisatsioonide ja teiste asjaosaliste suutlikkust korraldada säästvalt põllumajanduse bioloogilise mitmekesisuse majandamist ning arendada strateegiaid ja metodoloogiasid põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse *in-situ* kaitseks ning selle säästvaks kasutamiseks?

- a) Ei
- b) Jah (täpsustused ala/komponendi ja parandatud suutlikkusega sihtrühma kohta) X

Kommentaariid talunike ja põliste ning kohalike kogukondade, samuti nende organisatsioonide ja teiste asjaliste suutlikkuse tõstmise kohta

On peetud seminare, väljaantud voldikuid ja internetilehekülgi Eesti tõugude ja sortide kohta.

165. Kas teie riik on pannud paika toimivad mehhanismid laiapõhjalise osapoolte osalemiseks partnerluse arendamisel, mis panustaks põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse tööprogrammi rakendamisele?

- a) No
- b) Ei, kuid potentsiaalseid mehhanisme identifitseeritakse
- c) Ei, kuid mehhanisme arendatakse X
- d) Jah, mehhanismid on paigas

166. Kas teie riik on parendanud poliitilist keskkonda, sealhulgas kasu jaotamise korraldust ja soodustusmeetmeid, toetamaks kohalikul tasandil põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse kaitse korraldamist?

- a) No
- b) Ei, kuid mõningaid meetmeid tuvastatakse
- c) Ei, kuid mõningaid meetmeid arendatakse
- d) Jah, meetmeid rakendatakse (detailid allpool) X

Kommentaariid poliitilise keskkonna parendamiseks ette võetud meetmetele

Põllumajandus-keskkonnatoetusi makstakse EL poolt heaks kiidetud Maaelu arengukava 2000-2006 kaudu.

Programmi element 4 – Sidumine peavooluga

167. Kas teie riik integreerib riiklike kavasad ja strateegiad põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse kaitseks ning säästvaks kasutuseks valdkondlikesse ja valdkonnaüleltesse plaanidesse ja programmidesse?

- a) Ei
- b) Ei, kuid ülevaadet tehakse
- c) Ei, kuid potentsiaalseid raamistikke ja mehhanisme identifitseeritakse
- d) Jah, mõned riiklikud plaanid või strateegiad on peavooluga seotud ja integreeritud mõnedesse sektoriaalsetesse kavadesse ja programmidesse (detailid allpool) X
- e) Jah, mõned riiklikud plaanid või strateegiad on peavooluga seotud ja integreeritud peamistesse sektoriaalsetesse kavadesse ja programmidesse (detailid allpool)

Kommentaariid riiklike kavade ja strateegiate põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse kaitseks ning säästvaks kasutuseks peavooluga sidumisele ja integreerimisele sektoriaalsetesse kavadesse ja programmidesse

Põllumajandusega seotud bioloogilist mitmekesisust käsitleb Eesti bioloogilise mitmekesisuse strateegia (1997-2005) kui ka Maaelu Arengukava aastateks 2004-2006.

168. Kas teie riik toetab institutsionaalset raamistikku ja poliitika ning planeerimise mehhanisme põllumajandusliku bioloogilise mitmekesisuse lülitamiseks põllumajanduse strateegiate ja tegevuskavade peavoolu, samuti selle integreerimist bioloogilise mitmekesisuse strateegiatesse ja tegevuskavadesse laiemalt?

- a) Ei
- b) Jah, toetades institutsioone asjaomaste hinnangute ettevõtmisel X
- c) Jah, arendades poliitika ja planeerimise juhtnööre
- d) Jah, arendades õppematerjale
- e) Jah, toetades suutlikkuse arendamist poliitilisel, tehnilisel ja kohalikul tasandil
- f) Jah, soodustades sünergiat kokkulepitud tegevuskavade rakendamise ja käimasolevate hindamisprotsesside ning valitsustevaheliste protsesside vahel.

Kommentaariid institutsionaalse raamistiku ja poliitika- ning planeerimismehhanismide toetamisele

169. Kui teie riik on päritolumaa, kas teie riik soodustab tegevusi, mis võimaldavad kaitsta taludes, *in-situ*, ja *ex-situ*, põllumajanduse ja toidu seisukohalt tähtsate geneetiliste ressursside mitmekesisust, sealhulgas kultuurvormide metsikuid sugulasi?

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool) X

Kommentaariid põllumajanduse ja toidu seisukohalt tähtsate geneetiliste ressursside mitmekesisuse kaitse kohta nende päritolukeskmetes

Ei ole teada ühtegi kodulooma ega -taime liiki, mille puhul Eesti oleks kodustamise keskmeks; siiski olid hobune ja veis siinse metsiku fauna osaks enne põllumajanduse algust ning on võimalik, et leidis aset piiratud ulatuses metsikute ja kodustatud asurkondade ristumine enne metsikute asurkondade väljasuremist, seega saa välistada kohalike metsikute asurkondade genofondi jälgede säilimist kohalike põlistõugude genofondis. Eestiomaste hobuse ja veise tõugude säilitamist taludes toetatakse Maaelu Arengukava alusel makstavate toetuste abil.

Boks LXV.

Informatsioon teie riigis ettevõetud tegevuste kohta, mis on seotud tolmeldajate kaitse ja säästva kasutuse rahvusvahelise initsiatiivi tegevuskava rakendamisega.

Riiklik tolmeldajate seireprogramm

Boks LXVI.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
- f) takistused rakendamisel.

Metsa bioloogiline mitmekesisus

Üldküsimused

170. Kas teie riik on lülitanud konventsiooni metsanduse tööprogrammi asjaomased osad teie riiklikusse bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse ning riiklikesse metsanduse programmidesse?

- a) Ei X
- b) Jah, palun kirjeldage kasutatud protsessi
- c) Jah, palun kirjeldage takistusi, mida tuli ületada protsessi käigus
- d) Jah, palun kirjeldage saadud õppetunde
- e) Jah, palun kirjeldage prioriteetseid tegevusi tööprogrammis

Kommentaariid tööprogrammi asjaomaste osade inkorporeerimisele riiklikusse bioloogilise mitmekesisuse strateegiasse ja tegevuskavasse ning riiklikesse metsanduse programmidesse

Olemasolev Eesti Bioloogilise mitmekesisuse strateegia ja tegevuskava (1999) ja kehtiv Metsanduse arengukava (2002) valmisid enne metsaelurikkuse tööprogrammi vastuvõtmist osalismaade konverentsil 2002. Sellele vaatamata on paljud eelnimetatud dokumentides sõnastatud rahvuslikud eesmärgid ja tegevused seotud Biomitmekesisuse konventsiooni metsaelurikkuse tööprogrammi printsiipidega.

Boks LXVII.

Hiljuti rakendatud instrumendid (poliitika, planeerimine, haldamine, hindamine ja mõõtmine) ning meetmed, mis on teie maal kasutuses tööprogrammi rakendamisel ja hindamisel. Instrumendid, mille kasutamine aitaks kaasa tööprogrammi rakendamisele

Eesti hiljutisemate elurikkuse poliitikadokumentidest võib Biomitmekesisuse konventsiooni metsaelurikkuse tööprogrammi printsiipidega seoseid leida näiteks Keskkonnastrateegias aastani 2010 (valituses vastu võetud 2005). Näiteks on selles kõrge eelistusega elustikuvarude (nt. metsavarude) säästev kasutamine. Teiste tähtsamate suunisdokumentidena, kus vältimatult esinevad seosed konventsiooni metsaelurikkuse tööprogrammiga, saab nimetada Metsapoliitikat (1997), Bioloogilise mitmekesisuse strateegia ja tegevuskava (1999) ja Metsanduse arengukava (2002).

Boks LXVIII.

Põliste ja kohalike kogukondade kaasamise ja nende õiguste ning huvide arvestamise määr ja viisid tööprogrammi rakendamisel

Eelmises kastis nimetatud suunisdokumentide planeerimise, täitmise, jälgimise ja ümber-töötamisega on seotud väga mitmed asjalised, sealhulgas kohalikke huvisid esindavad algatusrühmad.

Muuhulgas, Keskkonnastrateegia aastani 2010 seab eesmärgiks (ptk 5.3, institutsioonid) otsustusportsessi läbipaistvuse ja elanikuläheduse koos kohalike omavalitsuste kõrgendatud keskkonnakompetentsiga.

Boks LXIX.

Pingutused, mida teie riik on teinud arendamiseks inim- ja kapitaliressursse tööprogrammi rakendamiseks

Eesti toetab vastavateemalist arendus- ja uurimistegevust lähtuvalt metsanduse arengukava tegevustest ning Keskkonnainvesteeringute Keskuse ja teistest finantsvahenditest.

Eestis on läbi viidud mitmeid metsaelurikkusega seotud hariduslikke programme ja kampaaniaid. Vastavat informatsiooni on avaldatud mitmesuguste trükistena, internetis ning artiklitena erinevates väljaannetes. Töö noorte ja lastega ses vallas on hoogustunud just viimastel aastatel, nt. taaselustunud koolimetskondade liikumise kaudu. Hariduse kohta vaata lisaks selle aruande Artikliga 13 seotud küsimuste vastustest.

Boks LXX.

Teie riigi koostööviisid (näiteks lõuna-lõuna, põhi-lõuna, lõuna-põhi, põhi-põhi) teiste valitsus-tega, regionaalsete või rahvusvaheliste organisatsioonidega tööprogrammi rakendamisel. Tuvastatud takistused ja/või vajadused

Kaudselt on tööprogrammi teemadega seotud koostöövaldkonnad, mis toimivad naabermaade – Soome, Rootsi ja Taani – valitsustega, nagu näiteks Balti Keskkonnafoorumi, Läänemere regiooni Agenda 21 jt.

Laiendatud metsa bioloogilise mitmekesisuse tööprogramm

Programmi element 1 – Kaitse, säästev kasutus ja hüvede jagamine

171. Kas teie riik rakendab ökosüsteemset lähenemist kõigi metsatüüpide majandamise korraldamisele?

- a) Ei (põhjused allpool)
- b) Ei, kuid potentsiaalseid meetmed on tuvastamisel (detailid allpool) X
- c) Jah (detailid allpool)

Kommentaariid ökosüsteemse lähenemise rakendamisele metsade majandamise korraldamisel (sealhulgas tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsa majandamisele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid)

Eesti on oma metsaprogramme osaliselt seostanud rahvuslikus biomitmekesisuse strateegias ja tegevuskavas kasutatud põhimõtete ja ette nähtud tegevustega, seeläbi ka osaliselt kasutanud ökosüsteemse lähenemise printsiipe. Nii üldisem Eesti metsapoliitika (1997) kui suhteliselt konkreetne ja asjakohane Metsanduse Arengukava (2002) on siin kesketeks näideteks.

Ökosüsteemne põhimõte on olnud lähtekohana arvestatud nt. Eesti ühe metsasema piirkonna – Hiiumaa looduskaitse korraldamisel. Infot seminaride ja avalike koosolekute kohta saab veebilehelt www.bka.hiuloodus.ee/reform/e_6.html. Ökosüsteemne lähenemine on olnud ka metsarikka Lahemaa RP kaitsekorralduskava lähteprintsiipe.

Säästva metsanduse ja ökosüsteemse lähenemise näitena saab Eestist tuua ka metsade sertifitseerimise praktikat (FSC, PEFC ja ISO 14001 süsteemid). Ökosüsteemne lähenemine eeldab aga suuremate territooriumite ühtsena käsitlemist, mis praegu on realiseeritav eeskätt riigimetsa haldusalal.

172. Kas teie riik on rakendanud meetmeid vähendamaks ohtusid ja vajadusel kahandatud nende mõju metsa bioloogilisele mitmekesisusele?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah		Peamised ohud, mis on identifitseeritud seoses 2. eesmärgi iga ülesandega ja meetmetega prioriteetsete tegevuste läbiviimiseks
	X	Eesti metsa elurikkuse ohud on muuhulgas käsitletud kõikides kastis LXVII nimetatud dokumentides. Eesti ei ole valinud ühtegi konventsiooni metsanduse laiendatud tööprogrammist tulenevat eelissuunda, -eesmärki või -tegevust, sellegipoolest paljud meie jõupingutused teatud määral ühtivad selle programmiga
b) Ei		Põhjused allpool

Kommentaariid meetmetele vähendamaks ohtusid ja kahandamaks ohustavate protsesside mõju metsa bioloogilisele mitmekesisusele (sealhulgas ettevõetud tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsa majandamisele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid).

Suund 2. Vähendada metsa elurikkuse ohte ja leevendada ohustavate protsesside mõjusid)

Eesmärk 1. Vältida ökosüsteeme ohustavate tulnukliikide sissetalumist ja leevendada nende halbu mõjusid metsaelurikkusele vastavalt rahvusvahelisele õigusele

Ilmne oht: metsaökosüsteeme ohustavate tulnukliikide ilmumine

Eestis pole metsaga seoses olevat aktsiooni korraldatud, tegeldud on ohustavate tulnukliikidega tervikuna.

Vt. ka selle aruande vastuseid *Artikli 8(h) – tulnukliigid* osas.

Eesmärk 2. Leevendada saaste – nagu hapestumine ja eutrofeerumine – mõju metsa elurikkusele

Ilmne oht: tundlike metsaökosüsteemide muutused

Hinnanguliselt üle 100 km² metsamaad on rikutud ja saastatud põlevkivikaevanduspiirkonnas ja põlevkivi tuhaväljadel soojuselektrijaamade ümbruses. Teine oluline rikutud ja saastatud maade kategooria on endised NL militaaralad – inventeerimisel loetleti 2900 rohkem või vähem saastatud (sh kemikaalide ja õliga) ala. Need alad on osaliselt taastatud metsastamise teel. Viimasel aastakümnel on Eestis oluliselt vähenenud omamaine saastamine, eriti SO₂ ja lämmastiku emissioon.

1988. aastast Eesti osaleb seireprogrammis *International Cooperative Programme on the Assessment and Monitoring of Air Pollution Effects on Forests (ICP Forests)*. Metsade tervist seostatuna atmosfäärisaastega ja ka teiste stressifaktoritega hinnatakse igaaastaselt 98 püsiruudul üle Eesti. Alates Eesti ühinemisest Euroopa Liiduga aastal 2004 on see seiretegevus kohustuslik ja kaasrahastatud Euroopa komisjoni poolt.

Eesmärk 3. Leevendada kliimamuutuste halba mõju metsa elurikkusele

Ilmne oht: Halb mõju metsa elurikkusele

Kliimamuutuste mõjuga metsa elurikkusele on Eestis seotud uurimis- ja seiretegevus, mis selgitab kliima mõju metsa ökosüsteemidele. Andmekorraldus on seotud kahe rahvusvahelise raporteerimisskeemiga – *Sustainable Forest Management Criteria and Indicators of the Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe* ja *Framework for UNFAO Global Forest Resources Assessment*.

Elurikkus ja kliimamuutus valdkonna kohta loe veel infot vastuses selle rapordi küsimusele 17.

Eesmärk 4. Vältida ja leevendada metsatulekahjude ja tule tõrje ebasoodsat mõju metsa elurikkusele

Ilmne oht: Metsapõlengutest põhjustatud elurikkuse kaod

Metsatulekahjud on Eestis viimastel aastakümnetel tänu tõhusale tulekaitsetegevusele üldiselt kontrolli all. Metsanduse Arengukava sisaldab eesmärki ühtlustada Eesti tulekaitse ja -valve alane seadusandlus rahvusvaheliste metsa tulekaitse nõuetega. Eestis pole hinnatud metsa-põlengutest põhjustatud elurikkuse kadusid kui selliseid.

Teisalt, metsatulekahjude kui boreaalsete metsade looduslikku arengusse kuuluv nähtuse soodustav mõju elurikkusele on uurijate ja praktikute poolt praegu läbiräägitav teema. Seega, heastamaks tõhusat metsade tulekaitset, võib osutada looduskaitse huvides vajalikuks algatada metsade nn kontrollitavat põletamist.

Eesmärk 5. Leevendada elurikkuse säilitamiseks vajalike looduslike häiringute kadumisest tingitud mõjusid piirkondades, kus need enam ei esine

Ilmne oht: looduslike häiringute kadumisest tingitud ebasoodsad mõjud

Metsa elurikkuse säilitamiseks vajalike looduslike häiringute käigus tekkivate metsa elementide (surnud puud, puistu looduslikku ülesehitust meenutav kuju struktuur jm) säilitamisele on Eestis hakatud küllaltki suurt tähelepanu pöörama. Tegeldakse ka mitmete meetoditega välja-

töötamisega, mis aimavad järgi looduslikke protsesse metsas.

Eesmärk 6. Vältida ja leevendada fragmenteerumisest ja maakasutuse muutumisest tingitud kadusid

Ilmne oht: fragmenteerumisest ja maakasutuse muutumisest tingitud kaod

Viimased statistilised inventuurid näitavad metsa pindala suurenemist, mis ületab poole Eesti pindalast. Suure osa sellest muutusest põhjustab endiste põllumaade metsastumine. On hinnatud, et veel 300 000 ha endist põllumaad on jäänud kasutusest välja ning on võsastumas. Selline areng toimub peamiselt inimese sekkumiseta ja tihti suurendab madala majandusliku ja ökoloogilise väärtusega puuliikide osa. Praegu tegeldakse mõnede projektide kaudu väheväärtusliku sekundaarse, sh põllumaadele tekkinud metsa elurikkuse taastamise meetmete väljatöötamisega.

Seoses kiiresti muutuvate maakasutuse ja maaomandisuhetega on Eesti metsakinnistud keskmiselt väikesed (ca 10 ha). Seega on ka metsatöödeks kasutatavad eraldised väikesed, keskmiselt 1-2 ha. Sellise metsamaastiku eeliseks on raiesmike-noorendike suurem mosaiksus ja esteetilisest monotoonsuse vältimine. Kuid teisalt lõhuvad sellised uuendusosalad metsalaamasid, mis on vajalikud mitmetele ohustatud liikidele nagu kotkastele või metsisele.

173. Kas teie riik võtab meetmeid metsade bioloogilise mitmekesisuse kaitsmiseks ja taastamiseks?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah	X	Prioriteetsed tegevused seoses 3. eesmärgi iga ülesandega, kirjeldage meetmeid nende prioriteetidega tegelemisel
b) Ei		Põhjused allpool

Kommentaariid meetmetele kaitsmaks ja taastamiseks metsade bioloogilist mitmekesisust (sealhulgas ette võetud tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsa majandamisele ning bioloogilisele mitmekesisusele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid)

SIHT 3. Kaitsta, tervendada ja taastada metsa elurikkust

Eesmärk 1. Taastada metsa elurikkus vaesustunud sekundaarsetes metsades ja endistele metsaaladele taasrajatud metsades ning teistel maastikel, sh istandikes.

Eelistus: Boreaalsete metsade erijoonte kaitse ja taastamine

Euroopa Liiduga ühinemise protsessis on Eesti keskkonnaministeerium ette valmistanud Natura 2000 võrgustiku, mis laiendab senist looduskaitsealade süsteemi ning edendab sealhulgas metsakaitsealadel boreaalsetele metsade iseloomulikke jooni säilitavaid majandamisvõtteid.

Eesmärk 2. Edendada endeemsete ja ohustatud liikide kaitset soodustavaid metsa majandamise viise

Tulundusmetsade elurikkuse olukord Eestis on kõige enam rahuldaval tasemel. Elurikkust toetavaid metsa struktuuri-elemente (lagupuit, säilikpuud jms) on tavametsanduses järjest enam hakatud väärtustama. Vääriselupaikade kaitse tulundusmetsades on näide, kuidas on võimalik hoida alles ökoloogiliselt kõige olulisemad metsaosad. Raiemahtude kiire tõus viimastel aastatel on tekitanud ohu, et ilma tõhusate kaitsemeetmete rakendamiseta pole praeguse soodsa või rahuldava olukorra säilitamine võimalik. Üks olulisemaid tulundusmetsade elurikkuse pindalalisi kaitsekorraldusvõtteid on vääriselupaikade säilitamine. Vääriselupaiga nõuded puudutavad nii lõpp-, harvendus- kui valikraiet. Riigimetsas asuvad vääriselupaigad on praegu hästi kaitstud, kuid erametsades selle kaitseviisi rakendamine on takistatud kompenseerimiseks vajalike ressursside nappuse tõttu. Üldisemaks puudujäägiks tuleb lugeda metsanduslike keskkonnanõuete ühtlustamatust ning elurikkuse kaitse nõuete üldisust seda valdkonda reguleerivas seadustikus.

Eesmärk 3. Tagada asjakohane ja tõhus kaitstud metsaalade võrgustik

Nii metsa liikide kui elupaikade kaitsele on hakatud järjest enam tähelepanu pöörama. Eesti kaitsealade võrgustiku ja metsa vääriselupaikade projektid on ühed viimaste aastate olulisemad, mis toetavad asjakohase ja tõhusa kaitstud metsakaitsealade võrgustiku kujunemist.

174. Kas teie riik võtab ette meetmeid soodustamiseks metsade bioloogilise mitmekesisuse säästvat kasutamist?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah		Prioriteetsed tegevused seoses 4. eesmärgi iga ülesandega, kirjeldage meetmeid nende prioriteetidega tegelemisel
b) Ei		Põhjused allpool

Kommentaariid meetmetele metsa bioloogilise mitmekesisuse soodustamise kohta (sealhulgas tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsa bioloogilisele mitmekesisusele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid)

SIHT 4. Edendada metsa elurikkuse säästvat kasutust

Eesmärk 1. Soodustada metsavarude säästvat kasutamist metsa elurikkuse kaitse edendamiseks

Säästva metsanduse põhimõtte on integreeritud Eesti metsapoliitikasse ja seadustikku ning seda viiakse ellu erinevate metsandusega seotud programmide ja tegevuskavade kaudu. Metsanduse arengukava tähtsustab säästvust ka ökosüsteemses tähenduses.

Eesti metsapoliitikas püstitatud metsanduse kaks lahutamatu ja teineteisest tulenevat üld-eesmärki:

- a) säästlik (st ühtlane, pidev ja mitmekülgne) metsandus, mille all mõeldakse metsade majandamist sellisel viisil ja sellises ulatuses, mis tagab nende bioloogilise mitmekesisuse, tootlikkuse, uuenemisvõime, elujõulisuse ning potentsiaali praegu ja võimaldab ka tulevikus teisi ökosüsteeme kahjustamata täita ökoloogilisi, majanduslikke ning sotsiaalseid funktsioone kohalikul, riiklikul ja globaalsel tasandil;
- b) metsade efektiivne majandamine, mille all mõeldakse kõigi metsaga seotud hüvede ökonoomset tootmist ja kasutamist nii lühi- kui ka pikaajalises perspektiivis.

Riigi metsamajandamise keskus on omaks võtnud keskkonnajuhtimisstandardi ISO 14001 ning kõik selle organisatsiooni poolt majandatavad riigimetsad on tunnustatud 2002 aastast FSC säästva metsamajandamise sertifikaadiga.

Eesmärk 2. Vältida ohjeldamatust puidu ja mittepuiduliste varude kasutamisest tingitud kahjusid

Paljud 55 000 Eesti metsa-eramanikust kasutavad oma metsi säästva metsanduse printsiipidest lähtuvalt. Siiski metsakorraldusandmed näitavad, et keskkonnanõuetele vastavus ja üldine kasutuskorralduse kvaliteet on suhteliselt madalal tasemel, eriti mõnedes metsades. See näitab järelevalve vähest tõhusust ja praeguse eraomanike toetusüsteemi nõrkust: viimane ei taga toetuskeemidele võimalust toimida säästva metsamajandamise ergutajana.

Aastatel 2003-2010 on keskkonna-, justiits- ja rahandusministeeriumi koostöös analüüsimisel maksuseadustik selleks, et Eestis kasutusele parandatud seadustiku abil võtta rahvusvaheliselt tunnustatud ja säästva metsamajanduse tavade elemente.

Eesmärk 3. Võimaldada pärismaistel ja kohalikel kogukondadel arendada ja kasutada kohanduvaid kogukonnakorralduse süsteeme metsa elurikkuse kaitseks ja säästvaks kasutamiseks

Metsa säästva kasutuse alased koostöövõrgustikud maaomanike, kohalike keskkonna- ja metsa administratsioonide ja teiste huvigruppide vahel elurikkuse kaitse alase kogemuse ja info vahetamiseks seni Eestis puuduvad. Siiski, metsanduse arengukava on püstitanud eesmärgi kindlustada metsandusalase teaduse ja hariduse vastavus nii rahvusvahelistele nõuetele kui rahuldada kohalikud vajadused; selgitada elanikkonnale säästva metsanduse olemust ja põhimõtteid.

Eesmärk 4. Arendada tõhusaid ja erapooletuid infosüsteeme ja strateegiad ning hoogustada nende strateegiate täitmist metsa geneetilise mitmekesisuse *in situ* ja *ex situ* kaitseks ja kaitseks; toetada riike nende täitmisel ja jälgimisel

Põhiliste puuliikide nagu kuusk, mänd ja kask geneetilised varud on praegu kaitstud nn metsa geenireservaatides (ca 2600 ha) ja *ex situ* kolleksioonides. Eraldi selle valdkonna elurikkuse aspektidega tegelevat töögruppi või metsa geneetiliste varude kaitse programmi Eestis seni loodud pole.

175. Kas teie riik võtab ette meetmeid soodustamiseks ligipääsu metsade geneetilistele ressurssidele ja soodustab nendest saadava tulu võrdset jaotamist?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah		Prioriteetsed tegevused seoses 5. eesmärgi iga ülesandega, ettevõetud meetmete kirjeldus
b) Ei		Põhjustest allpool
	X	Metsa geneetiliste varudele juurdepääsu ja tulenevate kasude võrdse jaotamise alal pole Eestis tegevusi toimunud. Geneetiliselt modifitseeritud organismide alane seadusandlus lähtub vastavast EL seadusandlusest. Vt ka vastuseid küsimustele 110-116.

Kommentaariid metsade geneetilistele ressurssidele ligipääsule ja nendest saadava tulu võrdse jaotamise soodustamisele (sh ettevõetud tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsa bioloogilisele mitmekesisusele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid).

Programmi element 2 – Institutsionaalselt ja sotsiaalmajanduslikult soodne keskkond

176. Kas teie riik võtab ette meetmeid arendamiseks intstitutsionaalselt soodsat keskkonda metsa bioloogilise mitmekesisuse kaitseks ja säästvaks kasutamiseks, sealhulgas ligipääsu ressursidele ja nendest saadava tulu õiglasele jaotamisele?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah	X	Prioriteetsed tegevused seos 1. eesmärgi iga ülesandega ja prioriteetidega tegelemiseks rakendatud meetmete kirjeldus
b) Ei		Põhjustest allpool

Kommentaariid bioloogilise mitmekesisuse kaitseks ja säästvaks kasutamiseks, sealhulgas juurdepääsule ja tulu õiglasele jaotamisele, intstitutsionaalselt soodsa keskkonna arendamisele (sealhulgas tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsa bioloogilisele mitmekesisusele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid).

SIHT 1. Tugevdada korralduslikku keskkonda

Eesmärk 1. Parandada arusaamist erinevatest metsaelurikkuse hääbumise põhjustest

Viimastel aastatel on Eestis läbi viidud mitmeid ökosüsteemi tasemel loodusinventuure, mis kaudselt annavad aimu erinevatest elurikkuse hääbumise põhjustest: nn vanade metsade inventuur (ELF, 1993-1996); puisniitude inventuur (ELF, 1995-1996); märgalade inventuur (keskkonnaministeerium, 1997-1998); väärtuslike metsalade inventuur ja Eesti metsakaitsealade võrgustiku loomine (Eesti Metsakeskus, 1996-2000) ning metsa vääriselupaikade inventuur (keskkonnaministeerium, 1999-2002).

Eestis on välja töötatud nn üleeuroopalise ministrite metsandusprotsessi tarvis omad säästva metsanduse kriteeriumid ja indikaatorid. Selle protsessi käigus neid näitajaid arendatakse edasi ning kohaldatakse rahvuslike metsainfosüsteemidega. Praegu räägitakse läbi võimalusi anda andmeid ühtsete kokkulepitud ajavahemike järel.

Sellegipoolest, praegused teadmised erinevatest metsaelurikkuse hääbumise põhjustest on siiski piiratud. Vajalik oleks jätkata keskendatud ja mitmekülgse analüüsiga.

Eesmärk 2. Konventsiooni osalejamaadel, valitsustel ja organisatsioonidel integreerida elurikkuse kaitset ja säästvate kasutust metsanduse ja teiste sektorite poliitikatesse ja programmidesse

Eestis on püütud integreerida elurikkuse kaitset ja säästvate kasutust metsanduse ja teiste sektorite poliitikatesse ja programmidesse läbi biomitmekesisuse strateegia ja tegevuskava koostamise ja rakendamise protsessi. Metsanduse valdkonnas on elurikkuse kaitse põhimõtteid viidud poliitikatesse Metsapoliitika (1997) ja Metsanduse arengukava (2002) kaudu.

Eesmärk 3. Konventsiooni osalejamaadel ja valitsustel arendada hea valitsemise tavasid, hinnata ja kohandada ja rakendada metsanduse ja metsandusega seotud seadustikku, omandi ja planeerimissüsteeme nii, et luua soodsad võimalused metsaelurikkuse kaitseks ja säästvaks kasutamiseks

Eestis rakendatakse metsaelurikkuse kaitseks ja säästvaks kasutamiseks selliseid hea valitsemise tavasid nagu seadusandlus, poliitika, arengukavad, seireprogrammid ja metsakorraldus. Ka praegu toimuvad mõned projektid, mille käigus arendatakse edasi häid valitsemistavasid, metsaseadustikku ning planeerimis- ja omandisüsteeme.

Eesmärk 4. Tõhustada metsaseadustiku rakendamist ja seostada seda metsaga seotud

kaubandusega

Eesti seadustik seab metsanduslikele toimingutele ranged nõuded. Suuremad metsafirmad järgivad lisaks omi töökorraldus-eeskirju ja tavaid. Ebaseaduslikud tegevused ja karistusprotseduurid on määratud karistusseadustikus, looduskaitseaduses, metsaseaduses ja jahiseaduses.

Eesti osaleb selliste rahvusvaheliste kaubanduslepetega seotud organisatsioonide töös nagu WTO, ITTO ja CITES.

177. Kas teie riik rakendab meetmeid, et tegeleda sotsiaal-majanduslike ebakõlade ja moonutustega, mis võivad kaasa tuua metsa bioloogilisele mitmekesisusele halvasti mõjuvaid otsuseid?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah	x	Prioriteetsed tegevused seoses 2. eesmärgi iga ülesandega, prioriteetidega tegelemiseks rakendatud meetmete kirjeldus
b) Ei		Põhjustest allpool

Kommentaariid metsa bioloogilise mitmekesisuse vähenemisega päädivatele otsustele viivate sotsiaal-majanduslike ebakõlade ja moonutuste ülevaatele (sealhulgas ettevõetud tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsa bioloogilisele mitmekesisusele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid)

Metsanduse ja puidutööstusega seotud osa sisemajanduse kogutoodangus on viimase kümnendi jooksul pidevalt tõusnud. Aastal 2003 ületas puidutööstuse osa 1/7 töötleva tööstuse kogumahust. Samal aastal puidutooted moodustasid 15% riigi ekspordi koguväärtusest. Metsatööstuse soodus mõju rahvuslikule kaubavahetusbilansile seisneb selle väga suurel omamaisel tootmissisendil.

Sellel põhjal on kasutusel seni vähe meetmeid, mis leevendaksid metsaelurikkuse kahjustumisele viivaid majanduslikke disproportsioone. Selliste meetmetena võib kirjeldada näiteks mõnedel kaitsealadel katsetatavaid kohalikele elanikele alternatiivset sissetulekut loovaid ja säästva metsanduse põhimõtteid järgivaid toetuskeeme.

178. Kas teie riik rakendab meetmeid, et parandada avalikkuse harimist, osalust ja teadlikkust seoses metsade bioloogilise mitmekesisusega?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah	X	Prioriteetsed tegevused seos 3. eesmärgi iga ülesandega, prioriteetidega tegelemiseks rakendatud meetmete kirjeldus
b) Ei		Põhjustest allpool

Kommentaariid meetmetele parandamiseks avalikkuse haritust, osalust ja teadlikkust seoses metsa bioloogilise mitmekesisusega (sealhulgas ettevõetud tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsade bioloogilise mitmekesisusele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid).

SIHT 3. Edendada rahvaharidust, osalust ja teadlikkust

Eesmärk 1. Tõsta kõikidel tasemetel avalikkuse toetust ja teadlikkust metsaelurikkuse toodetest ja teenustest

Eestis on tõhustatud selle valdkonna tehnilist võimekust näiteks ülemaailmse keskkonnafondi projektiga GF/2716-01-4354 "Assessment of Capacity building needs for Biodiversity and Participation in Clearing House Mechanism in Estonia". Selle eesmärgi täitmine vajaks jätkuvalt aktiivset arendustööd.

Vt. ka artiklit 13 selles aruandes.

Programmi element 3 – Teadmised, hindamine ja seire

179. Kas teie riik rakendab meetmeid, et iseloomustada metsade ökosüsteeme erinevates skaalades eesmärgiga parandada metsade bioloogilise mitmekesisuse seisundit ja tendent-side hindamist?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah	X	Prioriteetsed tegevused seos 1. eesmärgi iga ülesandega ja prioriteetidega tegelemiseks rakendatud meetmete kirjeldus
b) Ei		Põhjustest allpool

Kommentaariid metsa ökosüsteemide iseloomustamisele erinevates skaalades (sh ettevõetud tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsade bioloogilise mitmekesisusele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid)

Aastast 1988 on Eesti ühinenud programmiga *European Network of Permanent Sample Plots for Monitoring of Forest Ecosystems* ning sisse seadnud sellega seotud esmataseme vaatlusalade võrgustiku. Metsakaitse ja Metsauuenduskeskus koordineerib seda 16*16 km võrgustikule põhinevat 92 püsivaatlusalaga metsaseireprogrammi Eestis.

Eestis on välja töötatud nn üleeuroopalise ministrite metsandusprotsessi tarvis omad säästva metsanduse kriteeriumid ja indikaatorid. Selle protsessi käigus neid näitajaid arendatakse edasi ning kohaldatakse rahvuslike metsainfosüsteemidega. Praegu räägitakse läbi võimalusi anda andmeid ühtsete kokkulepitud ajavahemike järel.

180. Kas teie riik võtab meetmeid, et parandada teadmisi metsa bioloogilise mitmekesisuse seisundi ja suundade hindamisest ning vastavatest meetodikatest?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah	X	Prioriteetsed tegevused seos 2. eesmärgi iga ülesandega, prioriteetidega tegelemiseks rakendatud meetmete kirjeldus
b) Ei		Põhjustest allpool

Kommentaariid metsade bioloogilise mitmekesisuse seisundi ja suundade alaste teadmiste parandamisele ning vastavatele meetodikatele (sealhulgas ettevõetud tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsa bioloogilisele mitmekesisusele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid)

SIHT 2. Parandada olemasoleval informatsioonil põhinevaid teadmisi ja meetodeid metsaelurikkuse olukorra ja trendide hindamiseks

Eesmärk 1. Edendada rahvusvahelistele, piirkondlikele ja rahvusvahelistele kriteeriumitele ja indikaatoritele põhinevaid säästva metsanduse meetmeid

Eestis on nn üleeuroopalise ministrite metsandusprotsessi jätkuprotsessina ja põhinevalt rahvusvahelisele raamile välja töötatud säästva metsanduse kriteeriumid ja indikaatorid. Nende näitajate edasiarendamine ning kohaldamine rahvuslike metsainfosüsteemidega toimub muuhulgas metsanduse arengukava tegevustest lähtuvalt.

Metsaelurikkuse seisundi ja trendide alane rahvusvahelise väljundiga andmekorraldus toimub põhiliselt kahe aruandlusprogrammi vahendusel – *Sustainable Forest Management Criteria* ning *Indicators of the Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe and Framework for UNFAO Global Forest Resources*

181. Kas teie riik rakendab meetmeid, et parandada metsade bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi toimimise mõistmist?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah	X	Prioriteetsed tegevused seoses 3. eesmärgi iga ülesandega, prioriteetidega tegelemiseks rakendatud meetmete kirjeldus
b) Ei		Põhjustest allpool

Kommentaariid metsa bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi toimimise mõistmise parandamisele (sealhulgas ettevõetud tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsa bioloogilisele mitmekesisusele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid)

Vaata artiklit 12

182. Kas teie riik rakendab riikliku tasandi meetmeid parandamiseks andmete ja informatsiooni kasutamise korraldamist metsade globaalse bioloogilise mitmekesisuse täpseks hindamiseks ja seiramiseks?

Võimalused	X	Detailid
a) Jah	X	Prioriteetsed tegevused seos 4. eesmärgi iga ülesandega, prioriteetidega tegelemiseks rakendatud meetmete kirjeldus
b) Ei		Põhjustest allpool

Kommentaariid andmete ja informatsiooni kasutamise, korraldamise, ja infrastruktuuri parandamise kohta (sealhulgas ettevõetud tegevuste tõhusus, õppetunnid, mõju metsa bioloogilisele mitmekesisusele, piirangud, vajadused, instrumendid ja sihid)

SIHT 4. Parandada metsaelurikkuse ülemaailmse täppishindamise ja -jälgimise andmestike ja infokorralduse infrastruktuure

Eesmärk 1. Lähtuvalt elurikkuse teabevõrgustiku (CHM) võimalustest edendada ja parandada riikliku taseme tehnilisi võimalusi metsaelurikkuse jälgimiseks ja arendada ülemaailmse tasemega seotud andmestikke

Metsanduse arengukava põhjal on üheks oluliseks puudujäägiks ebapiisav metsandusega seotud informatsiooni kogumine, töötlemine ja analüüsimine. See kehtib ka erinevate metsa säästva kasutuse ja kaitsega seotud organisatsioonide infovahetuse ja kommunikatsiooni kohta. Arengukava näeb ette metsade ja metsanduse kohta käiva informatsiooni koondamist ühtsesse infosüsteemi (registrisse). Juurdepääs registrile on tagatud riigiametnikele, puidu omandamise ja ostmisega seotud firmadele võimaldamaks neil kindlaks määrata ostetava puidu päritolu ning samuti keskkonnaorganisatsioonidele. Registrit uuendatakse pidevalt tagamaks võimalike uute nõuete piisavat täitmist, sh. nõuded, mida näevad ette *in situ* ja *ex situ* looduskaitse- ja metsa geneetilise mitmekesisuse säästliku kasutamise strateegiad.

Vt ka vastust küsimusele 182.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- c) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- d) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- e) panus 2010 sihi saavutamisse;
- f) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- g) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisse;
- h) takistused rakendamisel.

Eesti on ühildanud ja ühildab Biomitmekesisuse konventsiooni metsaelurikkuse tööprogrammi printsiipide rahvuslike keskkonna ja metsandusvaldkonna poliitikate ja programmidega kuid ei ole vastu võtnud metsanduse tööprogrammi kui sellist.

E. KONVENTSIOONI TÖÖ

183. Kas teie riik on aktiivselt osalenud subregionaalsetes ja regionaalsetes tegevustes eesmärgiga valmistuda konventsiooni koosolekuteks ja tõhustada konventsiooni elluviimist? (otsus V/20)

()e Ei

()f Jah (detailid allpool)

X

Kommentaariid regionaalsetele ja subregionaalsetele tegevustele, kus teie riik on osalenud

Eesti Osaleb PEBLDS (The Pan-European Biodiversity and Landscape Strategy, 1995), kohtumistel mis oli alguses üks olulisemaid regionaalseid vahendeid bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni rakendamisel globaalses protsessis. Eesti eksperdid võtavad osa Vilmi saarel toimuvatest EL konventsiooni raames peetavaid kohtumisi ettevalmistavatest üritustest. Eesti võtab samuti osa konventsiooni teadusliku, tehnilise ja tehnoloogilise nõuande alalase allorgani koosolekutest ja paljudest teistest töögruppidest, näiteks metsandusliku tööprogrammi elluviimise koosolekutest.

184. Kas teie riik tugevdab regionaalset ja subregionaalset koostööd, soodustades lõimumist ja tõhustades ühildumisi asjakohaste regionaalsete ja subregionaalsete protsessidega? (otsus VI/27 B)

()g Ei

()h Jah (detailid allpool)

X

Kommentaariid regionaalsetele ja subregionaalsetele koöperatsioonile ning protsessidele

Eesti rõhutab keskkonnakonventsioonide elluviimise monitooringu ja kaasajastamise olulisust. Eesti on osapool sajakonnale kahe- ja mitmepoolsele keskkonnaalasele kokkuleppele.

Eesti peamised keskkonnaalased koostööpartnerid on Põhjamaad, samuti Läti, Leedu, Venemaa, Poola, Ukraina ja Saksamaa. Peamisteks koostöövaldkondadeks on kalandus ja merekeskkond, metsandus, liikide ja elupaikade kaitse ning piiriülese õhu ja veesaaste vähendamine.

Eesti on koostöös teiste Balti riikidega aktiivselt osalenud reostuse ennetamise protsessides Läänemeres valitsusvaheliste Läänemere keskkonna kaitse komisjoni (HELCOM) töö raames. Aastal 1992. lisati konventsiooni eesmärkide hulka ka merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse kaitse eesmärk. HELCOM korraldab ka keskkonnaministrite kohtumisi, mis toetab konventsiooni ja Läänemere ühise tegevuskava programmi ellurakendamist.

Eesti osaleb Euroopa Liidu kaitsealade võrgustiku loomise Natura 2000 protsessis. Võrgustik kaitseb EL loodus ja linnudirektiivide alusel elupaiku ja liike. Selle tarbeks on valitsus kinnitanud riikliku programmi "Natura 2000 Eestis 2000-2007". Eesti võtab aktiivselt osa ka EL looduskaitse projektidest Life-Loodus. Piiriülene kaitseala – Sookuninga (3847 ha) – moodustati Eesti ja Läti piirile 1999. Eesti-Vene Piiriveekogude Ühiskomisjon piiriüleste veekogude kaitsmise ja kasutamise kohta loodi 1998. aastal.

M. Külvik Põllumajanduse ja Keskkonnainstituudist osaleb metsandusliku tööprogrammi elluviimise ekspertgrupi koosolekutel. SEI-Tallinn programmi juht Kaja Peterson on aastatel 2000-2001 osalenud UNEP ja WCMC algatatud projektides, mille käigus hinnati bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni rakendamise tulemusi Leedus ja konventsiooni elluviimise ülevaadet Kõrgõstanis 2000-2001. Lauri Klein on võtnud osa Euroopa Keskkonnaagentuuri, Euroopa looduskaitse ja bioloogilise mitmekesisuse teemakeskuse tööst (EEA-ETC/NPB). L. Kleini ülesanne on arendada kaitstavate alade ühtset andmebaasi Euroopa Looduse Infosüsteem raames; infot kogutakse 38 Euroopa riigilt. L. Klein on samuti osa võtnud Emerald võrgustiku tehnilisest analüüsist (Emerald on ökoloogiline võrgustik, mis koosneb "erilise kaitse väärtustega"

aladest, algatatud Euroopa Nõukogu poolt, Berni konventsiooni raames rohkem kui 14 maal), kus ta on koostanud bioloogilise mitmekesisuse indikaatorite info blokki; samuti võtab osa Euroopa Komisjoni Bioloogilise mitmekesisuse teabevõrgustiku tööst (EC CHM – IDA, European Commission's clearing-house-mechanism, interchange of Data among Administrations). K. Sepp Põllumajandus- ja Keskkonnainstituudist võtab osa Maailma Loodus-kaitseliidu IUCN nõukogu tööst ning Euroopa ökoloogiliste võrgustike arendamise tööst. M. Rahi Põllumajanduse ja Keskkonnainstituudist võtab osa GBIF (Global Biodiversity Information Facility) tööst.

Eesti Keskkonnaministeerium on vastutav aruandluse eest bioloogilise mitmekesisuse konventsioonile.

185. Kas teie riik töötab koos teiste osapooltega tugevdamiseks eksisteerivaid regionaalseid ja subregionaalseid mehhanisme ning initsiatiive suutlikkuse tugevdamiseks? (otsus VI/27 B)

- a) Ei
- b) Jah

186. Kas teie riik panustas konventsiooni elluviimise regionaalsete ja subregionaalsete mehhanismide hindamisse? (otsus VI/27 B)

- a) Ei
- b) Jah (detailid allpool)

Kommentaariid regionaalsete ja subregionaalsete mehhanismide hindamisse panustamisele

Boks LXXII.

Palun selgitage strateegia rakendamist keskendudes järgmistele asjaoludele:

- a) rakendatud meetmete tulemused ja tagajärjed;
- b) panus konventsiooni strateegilise kava eesmärkide saavutamisesse;
- c) panus 2010 sihi saavutamisesse;
- d) progress bioloogilise mitmekesisuse kaitse riiklike strateegiate ja tegevuskavade täitmisel;
- e) panus Millenniumi Arengueesmärkide saavutamisesse;
- f) takistused rakendamisel.

Biooloogilise mitmekesisuse konventsiooni kontaktisikud Eestis

Lilika Käis

(Riiklik kontaktisik)

Looduskaitseosakond
Eesti Keskkonnaministeerium
Narva mnt. 7A
15172 Tallinn
Estonia

Tel: +372 6262877
Fax: +372 6262901
E-post: lilika.kais@envir.ee
www.envir.ee

Lauri Klein

(Teabevõrgustiku kontaktisik)

Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus
Mustamäe tee 33
Tallinn, 10616

Tel: +372 6737576
Fax: +372 6564071
E-post: lauri.klein@ic.envir.ee

Liina Eek

(Biooloogilise mitmekesisuse konventsiooni
Teaduslik Tehniline tugi)

Looduskaitseosakond
Eesti Keskkonnaministeerium
Narva mnt. 7A
15172 Tallinn
Estonia

Tel: +372 6262877
Fax: +372 6262901
E-post: liina.eek@envir.ee

Prof. Dr. Ain Heinaru

(Geneetilistele ressurssidele juurdepääsu
töögrupi kontaktisik)

Tartu Ülikooli teadusprorektor,
Bioloogia-geograafia teaduskond
Tartu Ülikool
Vanemuise 46-266
Tartu 51014

Tel: +372 7375820
Fax: +372 7375822
E-post: ain.heinaru@ut.ee

Ülle Reier

(Globaalse taksonoomia töögrupi kontaktisik)

Teadur, herbariumi kuraator
Botaanika ja ökoloogia instituut
Bioloogia – geograafia teaduskond
Tartu Ülikool
Lai 40
Tartu 51005

Tel: +372 7376228,
+372 7376233
Fax: +372 7376222
E-post: reier@ut.ee

Dr. Tiiu Kull

(Projekti Globaalne Strateegia Taimede
Kaitseks kontaktisik)

Botaanika osakonna juhataja
Zooloogia ja Botaanika Instituut
Riia 181
Tartu 51014,

Tel: +372 7477172
Fax: +372 7380313
E-post: tiuu@zbi.ee

Geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja neist saadava tulu õiglase jaotamise kontaktasutus

Molekulaar ja rakubioloogia instituut
Tartu Ülikool
Riia tn 23
Tartu 51010

Tel: +372 7375011
Fax: +372 7420286

